੬੦ ਸਕੈਤੈਂ ॥੧॥ ਕਬਿਤ ॥ ਜੀਭੋ ਕਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਛਮਨ ਕੋ
ਪੁਕਾਰ ਲੀਨਿ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੁਖ ਸੁਨੇ ਸੁ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਮ੍ਰਿਗ ਹੀ ਕੇ ਹੇਤ
ਮਨ ਮੈਨ ਕਾਨ ਏਕ ਤਾਨ ਸਾਵਧਾਨ ਠਾਂਢੀ ਉਤ ਕੈ ਕੈ ਧਯਾਨ ਜਾਨਕੀ ॥
ਕੋਊ ਉਤਪਾਤ ਜਾਨ ਆਤ ਕੀਨ ਕੁਸਰਾਤ ਤਾਂ ਕੋ ਛਲ ਲਾਗ ਸੋ ਬਾਤ ਕਹੀ
ਨ ਸਮਾਨ ਕੀ ॥ ਛੋਟੈ ਧਾਰ ਮੀਨੈ ਕਰ ਤਾਤ ਬਿਧ ਪੀਰਹਰ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋਨੇਂ ਨਛ
ਤ ਦੋਨ ਛਾਗਾਤ ਗਿਆਨ ਕੀ ॥੨॥ ਕਬਿਤ ॥ ਬੋਲ ਲਛਮਨ ਜੂ ਸੋਂ
ਕਹੀ ਸਬ ਬਾਤ ਸੀਅ ਜਾਹੁ ਆਬ ਬੀਰ ਸੁਧਿ ਲੇਹੁ ਬੀਰ ਪੀਰ ਕੀ ਸੋ ਕਤ
ਨ ਆਤ ਐਸੇ ਸੋ ਕੌਨ ਭਨੇ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਦੇਖੀ ਕਰ ਤੇ੍ਹੈਂ ਮਰਦੇ ਖੈ ਰਘੁਬੀਰ
ਕੀ ਸੰਕ ਸਿਵ ਸੇਖ ਸਿੰਧੁ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਬਿਰੰਚ ਜਮੁ ਨਰਪਤਿ ਸੇਵੈਂ ਰਜ
ਜਾਂ ਕੇ ਪਗ ਤੀਰ ਕੀ ॥ ਆਨ ਮਿਲ ਕੀਰ ਨਰ ਕੇ ਐਸੇ ਹੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਜ ਰਾਮ ਕਾਹੇ
ਕੋ ਹੈ ਹੋਤ ਸੰਕ ਤੂੰ ਬਿਨਾ ਹੀ ਨੀਰ ਕੀ ॥੩॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਘਾਤ ਕਰੇਂ
ਰਘੁਨਾਥ ਬਿਨਾ ਤਨ ਤੂੰ ਮੁਹਿ ਬਾਤ ਨਹੀ ਸਮੁਝਾਵੈਂ ॥ ਦੇਵ ਪਦ ਕਿਆ ਬਿਨਾ
ਨਿਰਖੇ ਘਰੀ ਚਾਰ ਭਈ ਕਹਿ ਕਿਉਂ ਕਲ ਆਵੈ ॥ ਹੈ ਦ੍ਰਿੜ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭੁ
ਸੋਂ ਸੁਨ ਤਾਂਹਿ ਤੇ ਜਾਨਕੀ ਤੋਹਿ ਪਠਾਵੈ ॥ ਲੈ ਕਰ ਬਾਨ ਨਿਖੰਗ ਕਮਾਨ ਕਹਿ
ਦੂਰ ਹਿ ਤੇ ਪਗ ਕੇ ਮਿਲ ਆਵੈ ॥੪॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਏਰ ਬਿਚਾਰ ਕਿਯੋ
ਮਨ ਮੈਂ ਸਿਯ ਕੇ ਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪੈ ਅਬ ਧਾਂਊਂ ॥ ਹੈ ਬਨ ਮਾਂਹਿ ਨਿਸਾਚਰ ਰੇ ਕੇ
ਛਲ ਮਾਤ ਕੇ ਬੋਲ ਨ ਕਾਨੇ ਉਲਟਾਊਂ ॥ ਰੇਖ ਖਰੀ ਰਹੂ ਇਹ ਕਹੇ ਸੁਨ
ਮਾਤ ਜਪਾਊਂ ਨ ਦੋਨ ਅਗਾਊਂ ॥ ਜੋ ਬਿਧਿ ਲੋ ਇਹ ਬੀਚ ਪਰੈ ਜਰ ਛਾਰ ਉ
ਤੈਤ ਨ ਕੀ ਤੁਰਤਾਊਂ ॥੫॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਯੋਂ ਕਹਿ ਕੈ ਸੋਈ ਜਾਤ ਭਯੋ ਸਬ
ਰਘੂਪਤ ਰਾਂਮ ਪਰੀ ਕੁ ਸਮਾਯੋ ॥ ਤੌ ਲਗ ਰਾਵਨ ਨੇ ਜੁਗੀਆ ਸਿਯ ਕੇ
ਹਿਤ ਗੋਰਖਨਾਥ ਜਗਾਯੋ ॥ ਜਾਨ ਅਤੀਤ ਭੁਠੇ ਕਰ ਤੀਰ ਦਲ ਰੇਖ ਤੇ ਬਾ
ਹਰ ਪਾਂਉ ਨ ਪਾਯੋ ॥ ਜੋ ਨ ਚਹੈਂ ਬਿਨ ਭੀਖ ਰਲੇ ਕਹਿ ਦਾਨ ਬਧੇ ਅਬ
ਲੈ ਨਹਿ ਖਾਯੋ ॥੬॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਨਾਹ ਕਰੇ ਤੁਮ ਭੂਖ ਲਗੀ ਹਮ
ਖੱਪਰ ਔਰ ਕੇ ਆਗੇ ਧਰੈਂਗੇ ॥ ਤਾ ਮਹਿ ਭੀਖ ਬਧੀ ਇਹ ਰਾਂਮ ਸੁਤੇ ਹਿਤ

ਜੇ ਤਮਹੂੰ ਨ ਮਰੈਂਗੇ॥ ਜਾਨ ਛੋਰੋਂ ਜਿਯ ਮੈ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰਿ ਤੇ ਸੰਗ ਰਾਮ ਨ
ਆਇ ਲਰੈਂਗੇ॥ ਯੌਂ ਸੁਨ ਕੈ ਕੋਊ ਭੀਖ ਬਿਨਾ ਗਯੋ ਤਾਂ ਦਿਨ ਭੋਜਨ ਹੂੰ ਨ
ਕਰੈਂਗੇ॥ ੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਯੌਂ ਛਲ ਪਾਇ ਪਿਸਾਚ ਕਹੈ ਬਿਧਿ ਜਾਨ
ਤਮੁੰਡ ਕਲਿ ਕਰ ਦੀਓ॥ ਰਘੁਬੀਰ ਗਹਿ ਜਾਚ ਰਚੈ ਤਲਤ ਦਲਤ ਤਾਂ ਦਿਨ ਲੈ ਕੀ
ਰਾਂਮ ਜੀਓ॥ ਅਬ ਯੌਂ ਚਲਹੈ ਜਗ ਮੈਂ ਯਾਹਿ ਬਾਤ ਨਹੈ ਘਰ ਰਾਮ ਨ ਬੀ
ਰ ਬੀਓ॥ ਤਬ ਪੀਆ ਬਿਨ ਸੀਅ ਏਕ ਅਤੀਤ ਨਿ ਭੀਖ ਦਈਨ ਸੰਬੋਧ ਕੀ
ਓ॥ ੮॥ ਕਬਿਤ॥ ਰੇਖ ਛਾਡ ਜਾਂਉ ਤੋ ਡਰਾਂਉ ਲੱਛਮਨ ਜੂ ਤੇ ਭੀਖ
ਬਿਨ ਦੀਨੇ ਭੀਖ ਮੀਰ ਹੈਂ ਨ ਪਾਵਤੀ॥ ਕੋਊ ਮੰਦ ਭਾਗੀ ਜਾਹ ਰਾਂਮ ਕੇ ਨ ਆਗੇ
ਆਯੋ ਦਰਸਨ ਪਾਵਤੋ ਹੈ ਦੇਤ ਨ ਸੰਕਾਵਤੀ॥ ਛੀਨੂ ਮੇਟ ਦੇਉ ਫਿਰ ਨੀ
ਹੀ ਮਿਲਾਇ ਲੇਉ ਰੈਹੈ ਬਾਤ ਸੋਈ ਭਗਵੰਤ ਜੂ ਕੇ ਭਾਵਤੀ॥ ਦੇਖੋ ਬਾਵ
ਰਾਂਮ ਕੈਨ ਜਾਨਕੀ ਸੰਕਹੈ ਜਾਹਿ ਭੀਤਰੀ ਮੈ ਬੋਲ ਕੈ ਜੰਜਾਰ ਨ ਚੁਕਾਵਤੀ
॥੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਤੌ ਤਿਗੋ ਲੈ ਆਇ ਸਬੇ ਉਠਿ ਲੋ ਤੁਮ ਆਇਸ ਦੇਹੁ ਕਹੂ
ਰਾਮ ਰੋਹੋਂ ਉਠ ਜਾਂਉ ਕਹਾਂ ਬਸ ਹੈ ਉਪਜੀ ਨ ਦਯਾ ਜੀਯ ਮਾਹਿ ਤਮਾ
ਰੋ॥ ਭੀਡ ਮਿਟਾਵਤ ਹੀ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰਿ ਸੂਠ ਸਮੀਗੀ ਰਹੈਂ ਨ ਛੁਤਾਰੋ॥ ਯੌਂ ਨ
ਜਾਨਤ ਸੇ ਸਠ ਰਾਵਨ ਮਾਂਗਤ ਭੀਖ ਬਿਮੀਰ ਪੁਕਾਰੋ॥ ੧੦॥ ਸ੍ਵੈ॥
ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਛਈ ਕਰ ਭੀਖ ਦਈ ਤਜ ਫੂਲਨ ਕੀ ਨਵ ਫੂਲਸੀ॥ ਬੋਲ
ਕਹੋ ਅਬ ਬੀਰ ਤਪੋਧਨ ਲੈ ਜਬ ਲੈ ਨਹਿ ਰਾਮ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਆਇ ਗਯੋ
ਫਿਰ ਹੀ ਕਪਟੀ ਜਿਯ ਮਾਨਹੁ ਫੂਲ ਕਨੇਰ ਪਲਾਸੀ॥ ਛੀਨ ਮੈ ਟੀ ਪਗ
ਸੋਂ ਜਬਹੀ ਤਬ ਰਾਹੁ ਗਸੀ ਮਾਨੋ ਚੰਦ੍ਰਕਲਾਸੀ॥ ੧੧॥ ਸ੍ਵੈ॥ ਤੌ ਭੂਖ
ਟੀ ਕਿਧੋਂ ਆਪੁ ਦਸਾਨਨ ਕੈ ਸਿਰ ਬੋਲ ਜੰਜੀਰ ਛੁਟੀ॥ ਕੈ ਵਿਰਾਮ ਕਿਧੋਂ
ਕਹਿ ਰਾਖਵ ਕੇ ਸੁਖ ਕੇ ਸਰ ਕੀ ਜਨ ਪਾਲ ਫੁਟੀ॥ ਕਿਧੋਂ ਰਾਵਨ ਕੀ ਦੁਖ
ਕੰਸ ਹੁਤੀ ਸਿਯ ਕੇ ਪਗ ਲਾਗਾਂ ਤੰਗ ਰਕ ਤੁਟੀ॥ ਮਾਨੋ ਰਾਵਨ ਰਾਹੁ ਮਜੀਕ
ਕਲਾ ਕਟ ਪੂਰਨ ਸੋਮ ਪਰੇ ਬਿਵਾਸੁ ਪਟੀ॥ ੧੨॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾ
ਮਗੀਤੇ ਸੀਤਾ ਹਰਨ ਨਾਮ ਚਤੁਰਥੇ ਅੰਕ॥ ੪॥ ੩੨੨॥

੬੨ ਕਬਿਤ॥ ।।ਹਾਥ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਨਾਜ ਭੀਖ ਕੇ ਸੁਡਾਰ ਦੀਨੇ ਐਸੇ
ਕਾਮ ਕੀਨੇ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਨ ਕਰਤ ਹੈ ।।ਹਾਇ ਰਘੁਬੀਰ ਧਨਧੀਰ ਪਰਪੀਰ
ਹਰ ਆਜ ਤੋ ਬਿਨਾ ਮੂੰਡ ਭੂਮ ਮੈਂ ਪਰਤ ਹੈ ।।ਹਾਇ ਲੱਛਮਨ ਮੇਰੀ ਛਿਨ
ਤੇ ਨ ਗਯੋ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਰ ਜਾਨਕੀ ਪੁਕਾਰ ਜਿਓਂ ਜਰਤ ਹੈ ।।ਤੀਰ ਤੇ ਬਿਛੁ
ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਗ ਬਾਤ ਬੇਰੀ ਜੁਗੀਆ ਅਧੇਰੀ ਮੋਹਿ ਝੂਰੀ ਮੈਂ ਧਰਤ ਹੈ
।।੧।। ਕਬਿਤ॥ ।।ਹਾਥ ਰੰਚ ਨਾ ਸੁਰੇਸ ਛੇ ਮੁਖ ਸਸੀ ਗਨੇਸ ਜਾ
ਨਤ ਦਿਨੇਸ ਸੂੰ ਕੇ ਬੋਲੇ ਬਛੂ ਪੇਤ ਹੈ ।।ਸਾਚੁ ਕਹੈ ਜਾਨਕੀ ਸੁਕਾਹੇ ਕੇ
ਛੂਟਾਵੈਂ ਦੇਵ ਰਾਮ ਕਾਢ ਕਾਮ ਆਜ ਉਨਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਹੈ ।।ਲੈ ਉਠੇ ਲਿਕੇਸ
ਤਜ ਤਾਪਸੀ ਕੋ ਭੇਸ ਭੁਜ ਬੀਸ ਦਸ ਸੀਸ ਕਰ ਬੋਲੇ ਕੁਲ ਗੇਤ ਹੈ ।।ਬਿ
ਦਾ ਭਯੋ ਭਾਗ ਜੋ ਮੰਦੋਦਰੀ ਸੁਹਾਗ ਕਹੈ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਜ ਬਤੇ ਰੇਨ
ਉਦੋਤ ਹੈ ।।੨।। ਦੋਹਰਾ॥ ।।ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਿਯ ਰਾਵਨ ਹਰੀ ਰਾਮ ਹਰੀ ਮ੍ਰਿ
ਗ ਪ੍ਰਾਨ ।।ਬਹੁਤ ਸੁਖੀ ਅਤਿ ਇਕ ਦੁਖੀ ਕਥਾ ਜਾਨਕੀ ਜਾਨ ।।੩।। ਸੋਰ
ਠਾ॥ ।।ਐਸੀ ਜਾਨਤ ਸਬ ਕੋਇ ਸਾਹਿ ਮਗ ਤਜ ਸੁਰ ਮਗ ਗਯੋ ।।ਜਨ
ਕ ਸੁਤਾ ਨਹਿ ਹੋਇ ਮਨਹੁ ਮੀਚ ਲੈ ਨਭ ਉਡੀ ।।੪।। ਸਵੈਯਾ॥ ।।ਉਤ
ਮਾਰ ਕੁਰੰਗਨਿ ਰਾਮ ਫਿਰੇ ਬਨ ਤੇ ਘਰ ਕੇ ਸੰਗ ਬੀਰ ਲਏ ।।ਇਤ ਰਾਵ
ਨ ਆਨ ਕੁਰੰਗ ਕੀਓ ਘਰੀ ਚਾਰ ਭਈ ਸਿਯ ਚੋਰੀ ਗਏ ।।ਸੋਈ ਦੂਰ
ਤੇ ਨਹਿ ਸੀਰ ਪਰੀ ਜਹਿ ਜੇਵਤ ਜੀ ਮਨ ਨੈਨ ਦਏ ।।ਤਹਿ ਆਇ ਰਹੇ
ਪਛੁਤਾਇ ਦੋਊ ਜਹਿ ਦੇਖ ਕੁਟੀ ਪਗ ਸੌਂ ਹਰਏ ।।੫।। ਕਬਿਤ॥ ।।
ਜਾਨਕੀ ਨ ਪਾਈ ਰੋਇ ਉਠੇ ਰਘੁਰਾਈ ਕਹਿ ਬੀਰਹਿ ਸੁਨਾਈ ਆਈ ਬਾਤ
ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਕੀ ।।ਖਾਇ ਕੈ ਤਵਾਰ ਸੁਕੁਮਾਰ ਕ[illegible] ਬਾਰ ਬਾਰ ਫੂਲੀ ਬੇਲ
ਕੋਊ ਗੰਜ ਲੈ ਗਯੋ ਬਸੰਤ ਕੀ ।।ਦੇਖ ਬਨ ਹਾਰ ਪੂਰੇ ਕੋਸਕ ਪੁਕਾਰ ਫਿ
ਰੇ ਮਾਨੋ ਮਾਨਿ ਗਈ ਫਨਿ ਬਾਸਕ ਅਨੰਤ ਕੀ ।।ਦੇਖਿਓ ਤੀਨ ਠਾਰ ਧਾਮ ਪਾ
ਛੇ ਬੋਲ ਉਠੇ ਰਾਮ ਚੈਬੀ ਓਰ ਦੇਖੀ ਭਾਵੈ ਦੇਹ ਸੀ ਅਕੰਤ ਕੀ ।।੬।।
ਕਬਿਤ॥ ।।ਬੇਨੀ ਸੇਖ ਨਾਗ ਮੁਖ ਰੇਂਹਨੀ ਸੁਹਾਗ ਦੋਊ ਲੋਚਨ ਕੁਰੰਗ

ਛੈਂਹ ਮ੍ਰਿਗ ਦੁਖ ਦੈ ਗਏ ॥ ਕੋਕਿਲਾ ਸੁ ਬੈਨ ਚਲੇ ਚਾਲ ਗਜ ਰਾਜ ਮਿਗ ੬੩
ਰਾਜ ਕਟਿ ਆਜ ਕਰ ਕੰਜਨ ਸੈਂ ਤੈ ਗਏ ॥ ਕਦਲੀ ਸੁ ਜੰਘ ਅੰਗ ਜੇਤਕੇ
ਗਲਨਾ
ਅਨੰਗ ਹੰਸ ਪਾਇਨ ਕੋ ਪਾਂਇ ਸੋਰ ਪਾਛੈ ਕਰ ਜੈ ਗਏ ॥ ਕਹੈ ਰਘੁਰਾਈ
ਛਬਿ ਜਾਂਨਕੀ ਕੀ ਰੁਰਾਈ ਸੋਈ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਮਾਰ ਭਾਈ ਤੇਈ ਬਾਂਟ ਲੈ ਗਏ ॥
੭॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ਤ੍ਰੈਗਏ ਨਿਰਾਸ ਆਸ ਗਈ ਸਿੰਧ ਪਾਰ ਤਜ ਪਾਤ
ਕੇ ਅਵੰਸ ਦੁਖ ਸੁਨੇ ਦੇਊ ਬੀਰ ਕੋ ॥ ਚਕਵਾ ਚਕੋਰਨ ਕੁਰੰਗ ਸਿਖ ਮੋਰ
ਨ ਕੋ ਬੂਝੈਂ ਸੀਯ ਸੋਧ ਬੂਝੈ ਰੂਖ ਪੰਖ ਤੀਰ ਕੋ ॥ ਛੂਟੈ ਜਲਜਾਤ ਜਲਜ
ਕਮਲ ਸਪੂਨਾ
ਤ ਜਾਤ ਨੀਰ ਗਾਤ ਲਾਗੇ ਬਾਤ ਜੈਸੇ ਤਾਤੇ ਰੇਤ ਕਨ ਨੀਰ ਕੋ ॥ ਛੋਰ ਕੈ ਚ
ਰਾਤ ਨਾਹੀ ਸੁਧਾ ਨ ਅਧਰ ਮਾਹੀ ਅੰਗਨਾ ਬਿਗਨ ਐਸੇ ਅੰਗ ਰਘੁਬੀਰ
ਕੋ ॥੮॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਪ੍ਯਾਸ ਲਗਾਇ ਲਗਾਇਨ ਚੰਦਨ ਕੇ ਤਰੁ ਤੇ ਨ ਛੁਡਾਇ
ਰਨੀ ਮਾਨ ਕੇ ॥ ਅਰਬਿੰਦ ਉਸੀਗਾਹਿ ਦੂਰ ਕਰੈ ਨ ਬੂਝੈ ਦੁਖ ਪਾਵਕ ਕੇ ਕਨ
ਕੋ ॥ ਨਲਿਨੀ ਦਲਪਾਤ ਜੋ ਘਾਤ ਕੀਓ ਉਤਪਾਤ ਬਡੋ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਮਨ ਕੋ ॥ ਸੁ
ਕੁੰਮੀ
ਨਆਰਾ ਬਡੀ ਉਪਜੀ ਨ ਬੂਝੈ ਫ੍ਰਿਣ ਦਾਰ ਦੈ ਫੂਕ ਸਮੀਰਨ ਕੋ ॥੯॥ ਸ੍ਵੈ:
॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਅਧੀਰ ਤੀਆ ਬਿਨ ਨੀਰ ਭਰੈ ਅੰਜੁਰੀ ਅਸੁਰੇਵੈ ॥ ਬੀ
ਰ ਦਈ ਬੰਧੁ ਭ੍ਰਾਤਰ ਧੀਰ ਨ ਧੀਰ ਧਰੈ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤਨ ਜੋਵੈ ॥ ਕੈ ਪਾਨਲੇ ਤਰ
ਜਾਨ ਬਿਨੋਗ ਸੁ ਦੈਂ ਕੁਚ ਬੀਰ ਨਹਾਰ ਸਜੋਵੈ ॥ ਕੋਨੇ ਅਬਪਾਰ ਸਿਆ ਬਿਨ
ਸ੍ਰੀਪਾਤਿ ਫਾਰ ਸੀਆਪਾਤਿ ਸੀ ਬਿਨ ਸੋਵੈ ॥੧੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਆਬਿਧੇ
ਕਸੁ ਰਾਮ ਕੀਓ ਨ ਬਿਬੇਕ ਬਿਵਾ ਰਘੁਨਾਥ ਹਿ ਤਾਤ ਦਿਆ ॥ ਤਜ ਸੀਪਾਤਿ
ਦੰਪਤਿ ਏਕ ਹਿ ਬਾਰ ਅਵਾਸ ਤਜੇ ਬਨ ਬਾਸ ਲੀਆ ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਨਿਸ ਬਾਸ
ਰਕੇ ਅਲਬੇਲਿਤ ਰਾਖਿਓ ਤੋ ਬਿਨ ਹਾਰ ਹੀਆ ॥ ਇਹ ਭਾਂਤ ਵਿਜੋਗ
ਦੀਓ ਬਿਧਿ ਆਪ ਸੁਵਾਰ ਸੀਆਪਾਤਿ ਪਾਰ ਜੀਆ ॥੧੧॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਬਨ
ਫੂਲੇ ਫੈਲਤ ਹੈ ਬਨ ਬੀਥਨ ਭੂਸ੍ਤ ਲੇਗਨ ਰਾਖਸੀ ਦੇਸੋ ॥ ਚੰਪਕ ਰੀ
ਦਨ ਡਾਲ ਤਮਾਲਨ ਬਾਲਨ ਸੋ ਗਿਰ ਭੂਸ੍ਤ ਜੈਸੋ ॥ ਕੁੰਜਨ ਕੰਜ ਕ
ਦੰਬ ਕੁਰੰਗਨ ਭ੍ਰਿੰਗਨ ਕੋਕਿਲ ਕੁੰਦ ਭਰੇ ਸੋ ॥ ਜਾਨਕੀ ਹਾਥ ਨ ਲਾਗ

੬੪ ਤ ਰਾਮਕੇ ਹਾਥ ਸੋਂ ਹਾਥ ਮੇਰੋ ਗਤ ਕੈਸੋ ॥੧੩॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ਦੇਖਿ ਮ੍ਰਿ
ਗ ਕਹੈਂ ਮ੍ਰਿਗਨੈਨੀ ਸੀਆ ਕਹਾਂ ਚੰਦਮੁਖੀ ਚੰਦ ਦੇਖ ਕਹੈਂ ਮਾਨੋ ਮਾਤ ਬ
ਵੈਰੀ ॥ ਫਾਦੇ ਬਨ ਗੈਨ ਕਰ ਧੂਪ ਛਾਹ ਪੌਨ ਪੂਛ ਧਾਇ ਧਾਇ ਪੂਛੈਂ ਰਿ
ਰਿ ਕੂਪ ਸਰ ਬਾਵਰੀ ॥ ਸਦਾ ਸੀਲਵੰਤ ਹੈਂ ਅਨੰਤ ਭਗਵੰਤ ਮਨ ਕੀਨੋ
ਹੈ ਕੁਰੰਗ ਦੂਖ ਕੇਹਰ ਕੀ ਬਾਵਰੀ ॥ ਕੈਤੋ ਫਾਹਿ ਰਾਜ ਕੇ ਸਮਾਜ ਰਘੁਰਾ
ਜ ਤਬ ਕੈਸੀ ਫਉ ਹੁਤੀ ਅਬ ਐਸੀ ਭਈ ਬਾਵਰੀ ॥੧੩॥ ਕਬਿਤਾ
॥ਏਹੋ ਲਛਮਨ ਤੋਂਹਿ ਬੂਝਤ ਹੌਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੇਖਸੀ ਅਗਈ ਕੈਸੀ ਬਾਤ
ਭਈ ਜਾਨਕੀ ॥ ਆਹੁਟ ਨ ਪਾਈ ਪਗ ਖੋਜ ਨ ਚਲਾਏ ਰਾਮ ਭਾਗੀ ਭੂਲ
ਗਏ ਅਬ ਕੇ ਮਿਲਾਂਵੈ ਜਾਨਕੀ ॥ ਕੋਊ ਕਹੈ ਹਰ ਲੀਨੀ ਮਾਰ ਡਾਰੀ ਕਹਾਂ ਕੀ
ਨੀ ਕਾਹੂ ਬਾਤ ਐਸੀ ਤੈ ਅਜਾਨਕੀ ਬਿਜਾਨਕੀ ॥ ਕਾਸੋ ਦੁਖ ਕਹੋਂ ਗੇਹੇ
ਕੈਨ ਕੀ ਸਰਨ ਆਜ ਭੂਲੇ ਹੈਂ ਮਰਨ ਬਾਤ ਜੀਅਤੇ ਨ ਜਾਨਕੀ ॥੧੪॥
ਕਬਿਤਾ ॥ਬਿਰਹੀ ਬਿਹਾਲ ਮਨ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਕੇ ਦੂਖ ਤਨ ਕੇ ਨ ਨੈ
ਦਮ ਰੈ ਜਾਗੇ ਰਾਰੇਂ ਜਾਮ ਕੇ ॥ ਭੁਜਨ ਬਿਸਾਰ ਜੀਅ ਜਪੈ ਕਹੈ ਨਾ ਸੀ
ਆ ਭਾਰ ਰਹੇ ਦੇਹ ਮਾਨੋ ਦੁਖੀ ਬਡੇ ਘਾਮ ਕੇ ॥ ਜਾਹਿ ਜਿਨ ਕਾਤ ਸੋਊ ਦੂਖ
ਪਾਤ ਜਾਤ ਜਰ ਬਾਤ ਕਹੈ ਕੌਨ ਐਸੇ ਹਾਥ ਲਾਗੇ ਕਾਮ ਕੇ ॥ ਦੇਖਤ ਬਟਾ
ਊ ਆਪ ਰੋਵਤ ਭੁਆਊ ਤਹਾਂ ਜਰੈ ਘਾਸ ਬਾਊ ਜਹਾਂ ਪਰੈਂ ਪਾਇ ਰਾਮ ਕੇ ॥
੧੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਹਿਤ ਕਾਨਨ ਟੇਰ ਗਏ ਸਰ ਤੀਰ ਤ੍ਰਿ
ਖਾ ਜਲ ਪੀ ॥ ਕਬਿ ਰਾਖ ਸੁਨੈਰ ਭਏ ਦ੍ਰਿਗ ਸੀਤਲ ਸੰਪਤ ਦੇਖ ਰਤੋਪ੍ਰ
ਲੋਕੀ ॥ ਅਲਿ ਕੇ ਕੁਸੇ ਗਏ ਅਬ ਏ ਦਿਨ ਨਾਥ ਨਈ ਛਬਿ ਤੈਨ ਬਨੀ ਦ
ਲ ਕੀ ॥ ਮਾਨੋ ਸਾਈ ਬਿਜੋਗ ਪਰੇ ਮੁਰਛਾਇ ਤਲੀ ਮੁਖ ਮੇਲ ਹਲਾਹਲ
ਕੀ ॥੧੬॥ ਸ੍ਵੈ ॥ ॥ਦੀਪ ਬਿਹੀਨ ਪਰੇ ਦੁਖ ਸੇਜ ਕੁਰੂਖ ਨ ਮੀਤ
ਘਟਾ ਘਨ ਕੇਰੋ ॥ ਦੇਹ ਫੁਰੈ ਨਾ ਨੀਂਦ ਜੁਟੈ ਨ ਛੁਟੈ ਨਿਸ ਰੀ ਆਸ ਗਾਢ
ਅੰਧੇਰੋ ॥ ਨਾਥ ਬਿਜੋਗ ਤਹਾਂ ਤਮ ਰੂਪ ਕੈ ਐਸੇ ਮੈਂ ਹੇਰਤ ਕਾਮ ਤ ਫੇਰੋ ॥
ਮੂੰਦੇ ਹੀ ਲੋਚਨ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਮੁਖ ਦੀਸਤ ਮੋਹ ਮਇੰਕ ਉਜੇਰੋ ॥੧੭॥

ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਰੋਵਤ ਨੈਨਨ ਨੀਰ ਗਯੋ ਘਟ ਔਰ ਸਮੀਰ ਉਸਾਸ ੬੫
ਨ ਲੇਤੋ ॥ ਆਸ ਕੁਆਸ ਨ ਆਸ਼ਿਕ ਤੇ ਸਬ ਤੇਜ ਗਯੋ ਸਿਯ ਕੇ ਬਿਛੁਰੇ
ਤੋ ॥ ਜਾਨਕੀ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰਤ ਆਰਤ ਬੋਲ ਬਕੇ ਸੁਨਿ ਏਨ ਕਹੇਤੋ ॥ ਸ
ਰਘੁਬੀਰ ਜੀਓ ਸੁਨ ਬੀਰ ਬੜੇ ਭ੍ਰਮ ਕੈ ਭਯੋ ਬੰਨ੍ਹ ਹਿਏ ਤੇ ॥੧੮॥ ਸ੍ਵੈ
ਯਾ ॥ ॥ਕੰਚਨ ਕੇ ਮ੍ਰਿਗ ਭੇਦ ਪੁਰਾਨ ਲਿਖ੍ਯੋ ਨ ਕਹੂੰਨ ਦੇਖੈ
ਰ ਸਵ੍ਯਾਖ੍ਯੋ ॥ ਤ੍ਯਾਹੀ ਕੇ ਹੇਤ ਚਲ੍ਯੋ ਤਜ ਨਾਰ ਸੁਮੈ ਮਤਿ ਜੀਨ ਕਛੂ ਨ
ਬਿਚਾਰ੍ਯੋ ॥ ਯਾਂਹੀ ਤੇ ਕੇਕਈ ਆਤ ਕਰੀ ਸੁਭ ਨੀਤਿ ਸੁਹੇ ਧਰਤੇ ਬਨ
ਟਾਰ੍ਯੋ ॥ ਤਾਂਜ ਕੀ ਲਾਇ ਕਹੈ ਨ ਮਹਾਂ ਸਭ ਜੋ ਕਰਿਕੈ ਰਘੁਨਾਥ ਪੁਕਾ
ਰ੍ਯੋ ॥੧੯॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਮੋਹਨ ਤਾਪਨ ਬਸ ਕਰਨ ਉਦਮਾਦ
ਨ ਉਚਾਟ ॥ ਪਾਂਚ ਬਾਨ ਮਨਮਥਨ ਕੇ ਬਿਰਹਨ ਤਨ ਗਏ ਕਾਟ ॥੨੦॥
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਕਾਂਮ ਚਲਾਇ ਦਏ ਸਰ ਪਾਂਚ ਸੁਪੰਖਨ ਲੌ ਤਨ ਮਾਂ
ਹਿ ਗਡੇਰੋ ॥ ਤੇ ਸਿਯ ਕੇ ਬਿਰਹਾਂਗਨਿ ਮੈਂ ਜਰ ਕੇ ਅਨਲੇ ਸਰ ਭੇ ਆਯੁਧ
ਤੇਰੋ ॥ ਹੈ ਬਿਪ੍ਰੀਤਿ ਭਈ ਬਿਨ ਬਾਂਨਨ ਰੇ ਬਿਰਹਾ ਅਬ ਜਾਨਿ ਨ ਘੇਰੋ ॥
ਔਰ ਸੁਖੀ ਜਗ ਹੋਇ ਘਰੇ ਜਸ ਮੂੜ ਮਨੋਜ ਦੁਖੀ ਇਕ ਮੇਰੋ ॥੨੧॥
ਕਬਿਤ ॥ ॥ਜਾਨਕੀ ਬਿਰਹ ਆਗ ਰਹੂੰ ਓਰ ਉਠੀ ਜਾਗ ਕਹਾਂ ਜਾਂਉ
ਭ੍ਰਾਤ ਜੀਅ ਬਡੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ਹੈ ॥ ਤੂੰ ਪਰ ਸੁਰਤਿ ਔਰ ਕੂਕ ਨਿਰਦਾਰੈ
ਕੈਨ ਪਾਉ ਨ ਸਦੇਸ ਜਲ ਜਲਦ ਕਰਿ ਨਾਈ ਹੈ ॥ ਰੋਵੇਂ ਜਰੀ ਜਾਤ ਅਬ ਜੀ
ਵਤ ਨ ਕੈਉ ਘਰੀ ਏਤੇ ਪਰ ਬਾਨ ਸੌਂ ਕਮਾਨ ਤੈਂ ਚਢਾਈ ਹੈ ॥ ਕਹ੍ਯੋ ਰਘੁ
ਰਾਈ ਦੁਖਦਾਈ ਰਤਿ ਰਾਈ ਕੂਰ ਮਾਰੇ ਪਰ ਮਾਰਬੋ ਨ ਸੂਰ ਕੀ ਬਡਾਈ ਹੈ
॥੨੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਜਾਂ ਦਿਨ ਸਿੰਧੁ ਮਥ੍ਯੋ ਮਿਲ ਕੈ ਸੁਰ ਤਾਂ ਦਿਨ
ਤੇ ਦੁਖ ਕੀ ਕਹੌ ਕੋ ਹੀ ॥ ਜਾਹੂ ਨਿਕਸ੍ਯੋ ਉਗਲ੍ਯੋ ਫਿਰ ਬਾਦ ਕਲੰਕ ਸੰਭੂ
ਰ ਜਰਾਵਤ ਮੋਹੀ ॥ ਆਜ ਕੁਵੰਨ ਚ ਛਾਇ ਕਰੈਂ ਸਤ ਖੰਡ ਸਸੀ ਛਿਨ ਮੈ
ਅਬ ਤੋਂ ਹੀ ॥ ਹੈ ਨ ਕਛੂ ਬਸ ਰਾਂਮ ਕਹ੍ਯੋ ਜੋ ਤੂੰ ਜਾਨ ਕੀ ਕੀ ਮੁਖ ਛਬਿ ਹੋਹੈ
ਹੀ ॥੨੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਚੰਦਨ ਸੋਂ ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ ਅਹਿ ਮਾਲਕੀ

੬੬ ਜਾਲ ॥ ਨਿਸਿਕ ਦਾਨੌ ਜੇ ਹੈਂ ॥ ਪੌਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਫਨੀ ਉਰ ਤੇ ਜਬ ਹ੍ਵੈ ਨਿਕਸੇ ਜੇਤ
ਬਗੈਲ ਗਏ ਜੇ ਹੈਂ ॥ ਚਾਟ ਸੁਧਾ ਭ੍ਰਮਤਾ ਤ੍ਰਿਨ ਦੈ ਬਿਖ ਬਾਰ ਭੁਜੰਗਮ
ਦੇਸ ਭਏ ਜੇ ਹੈਂ ॥ ਬੀਰ ਧਰੀਰ ਸਮੀਰ ਉ ਸੀਰਹਿ ਲੀਗਹਿ ਸੀਤਲ ਕੌਨ
ਕਏ ਜੇ ਹੈਂ ॥੨੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ "॥ਦਾਹ ਕਰੈ ਨਭ ਮੇਂ ਪ੍ਰਜਰੈ ਨ ਟਰੈ ਜਸ
ਸੋ ਰਵ ਸ਼ੀ ਮੁਖ ਦੇਖੈ ॥ ਔਰ ਚਕੋਰ ਅੰਗਾਰ ਚੁਗੈ ਜਿਮ ਸੀਤਲ ਜਾਨ
ਸੁ ਕੌਨ ਕੇ ਲੇਖੈ ॥ ਆਨ ਹੁ ਭੌਰ ਪੀਓ ਬਿਖ ਕੰਜਨ ਭ੍ਰੂਠ ਤਤੈਂ ਜਲ ਜਾਂਹਿ
ਪਰੇਖੈ ॥ ਜਾਉ ਸੁਧਾਕਰ ਲੇ ਗਏ ਹੈਂ ਕਾਵਿ ਰਾਮ ਕਹੈ ਤੁਮ ਕੌਨ ਕੇ ਪੇਖੈ
॥੨੫॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਸਿੰਧੁ ਮਥੇ ਜਬ ਤੂੰ ਨਿਕਸ੍ਯੋ ਬਡਵਾਨਲ ਦ
ਹਕੇ ਦਾਨਪ ਠਾਯੋ ॥ ਕੈ ਸ਼ਿਵ ਕੰਠ ਹਲਾਹਲ ਹੈ ਤਿਨ ਐਂਚ ਸੁਧਾ ਸਮ ਆ
ਪ ਬਨਾਯੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹ੍ਯੋ ਸੁਨ ਬੀਰ ਤੂੰ ਭ੍ਰੂਹ ਸਸੀ ਕਿ ਧੋਂ ਰਾਹੁ
ਤ੍ਰਠਾਯੋ ॥ ਜਾਉ ਸੁਧਾਧਰ ਹੈ ਬਿਖ ਕੇ ਘਰ ਨਾਇ ਬਿਰੰਚ ਕਲੰਕ ਲ
ਗਾਯੋ ॥੨੬॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਏ ਬਿਲਲਾਤ ਫਿਰੈ ਇਹ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਸੁਹਾਤ ਨ
ਹੀ ਕਛੁ ਖਾਨ ਨ ਪਾਨੀ ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਿਠ ਜਾਤਿ ਉਤੈ ਅਤਿ ਜਾਨਕੀ ਰਾਮ ਕ
ਹੈ ਬਿਲਲਾਨੀ ॥ ਸ਼ੇਵਹਿ ਨਾਮ ਸੁਨੇ ਖਗਰਾਜ ਜਟਾਉ ਉਠ੍ਯੋ ਜਿਯ ਮੈਂ
ਇਹ ਆਨੀ ॥ ਆਰ ਫਿਰੌਂ ਕਿ ਕਰੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾਰਜ ਕੈ ਜਸ ਲੈਂ ਦੇਉਂ ਦੇਹ ਪੁਰਾ
ਨੀ ॥੨੭॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਝੂਠਹਿ ਤੇ ਦਸ ਕੰਧ ਕਹੈ ਜਾਨਿ ਕੌਨ ਬਲੀ
ਹਠ ਠਾਨਤ ਹੈ ॥ ਹਰਿ ਬ੍ਯਾਹਨ ਹੈ ਸਿਵ ਕੇ ਸੁਤ ਹੈ ਸੁਨ ਹੋਇ ਸੁ ਮੋਹਿ ਪਛਾ
ਨਤ ਹੈ ॥ ਗਹਿ ਰਾਜ ਜਨਾਨ ਹੈ ਕਨਕਾਚਲ ਹੈ ਬਿਧਿ ਲੌ ਬਲ ਕੇ ਜਗ ਜਾ
ਨਤ ਹੈ ॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਕਛੂ ਸਮਝੈ ਨ ਪਰੈ ਭਾਈ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਾਲ ਪਛਾਨ
ਤ ਹੈ ॥੨੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਇਤ ਹੀ ਲੌ ਆਇ ਸੁਨਾਇ ਕਹ੍ਯੋ ਧ੍ਰਿਗ ਤੋਤ
ਨੋ ਕੋ ਮਨ ਕੋ ਪਰਿਆ ਕੋ ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਮੋਹਿ ਜਗਾਵਤ ਹੈ ਅਤਿ ਆਖ ਦਿਖਾ
ਇ ਜਗਾਇ ਦਿਆ ਕੋ ॥ ਹੈਂ ਗਰਬੁ ਦਾਸਨ ਰਾਮ ਕੋ ਸੇਵਕ ਰੇ ਛਲ ਕੈ ਕੋਊ
ਲੇਤ ਤਾਤਿਆ ਕੋ ॥ ਕੈ ਤਜ ਦੇਹ ਕਿ ਰਾਖ ਸਨੇਹ ਕਿ ਤੂੰ ਰਨ ਮਾਂਡ ਕਿ ਛਾਡ
ਸਿਆ ਕੋ ॥੨੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜੌ ਲਗ ਰਾਵਨ ਬਾਤ ਕਹੈ ਫਿਰ ਤੌ ਲਗ

ਕ੍ਰੋਧ ਹੀਏ ਨ ਸਮਾਨੋ॥ ॥ਤੋਰ ਧੁਜਾ ਰਥ ਕੀ ਪਥ ਮੈ ਮੁਖ ਚੋਂਚ ਰੋਸੈਂ
ਚੋਂਖ ਭੁਜਾ ਛਪਟਾਨੋ॥ ਜਾਨਤ ਤੋਂ ਦਸ ਸੀਸ ਕਹੀ ਯਹਿ ਚਾਹਤ ਮੀਚ
ਜਟਾਊ ਪੁਰਾਨੋ॥ ਐਨ ਭੁਲੀ ਅਤਿ ਜਾਹਿ ਰਹੀ ਪਾਤਿ ਸਿਧ੍ਯ ਅਜਾ ਕਹੁ ਖਾ
ਤ ਲਜਾਨੋ॥ ੨੦॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਚੋਂਚ ਚਪੇਟਨ ਰਾਵਣ ਕੇ ਅੰਗ ਪਾਇਨ
ਕੇ ਨਖ ਘਾਇਨ ਭ੍ਰਾਂਤੇ॥ ਔਰ ਕਹੀ ਖੁਖ ਕੀ ਬਹੁਤੇ ਸੁਨ ਆਜ ਲਦੇ ਸੁਖ
ਸੰਪਤਿ ਟਾਂਤੇ॥ ਹਾਰ ਪਰੇ ਗਹਿ ਭਾਰ ਦਿਯੋ ਸੁਤੇ ਆਪ ਹੀ ਕੋਨੇ ਛਿਪ ਕੇਸ
ਨਾਖਾਂਤੇ॥ ਘਾਉ ਲਗੇ ਰਘੁਰਾਜ ਕੇ ਕਾਜ ਜਟਾਊ ਕੀ ਆਊ ਘਟੀ ਰਨ
ਮਾਂਤੇ॥ ੨੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਸੀਅ ਹਰੇ ਦਸ ਕੰਧ ਚਲ੍ਯੋ ਜਸ ਗੀਧ
ਮਿਲ੍ਯੋ ਸੁਮਨੋ ਮੁਖ ਜੂਟ੍ਯੋ॥ ਲੰਕ ਪਤੀ ਗਹਿ ਬਾਨ ਬਿਖੰਧਰ ਐਂਚ ਕੁ
ਵੰਡ ਅਰੀ ਪਰ ਛੂਟ੍ਯੋ॥ ਲੱਛਕ ਘਾਉ ਲਗੇ ਪਰ ਤੱਛਕ ਪੱਛ ਗਏ ਪ
ਰ ਪੱਛ ਨ ਛੂਟ੍ਯੋ॥ ੨੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਲਾਖ ਲਈ ਦਸਾਨਨ ਤੇ
ਸਿਯ ਮੈਂ ਜਿਯ ਤੇ ਸਬ ਪੌਰਖ ਕੀਨੋ॥ ਔਰ ਨ ਸੰਗ ਰਹ੍ਯੋ ਪਰਲੋ ਫਿਰ
ਸੋਧ ਕਹ੍ਯੋ ਨ ਬਤੇ ਜਸ ਲੀਨੋ॥ ਔਰ ਰਹੀ ਸਬ ਰਾਮ ਕੇ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰ
ਨ ਨੈਨਨ ਕੇ ਸੁਖ ਦੀਨੋ॥ ਭਾਗ ਬਿਗੀਨ ਜਟਾਊ ਕੀ ਦੇਹ ਛੁਟੇ ਨ ਫੁਟੇ ਮ
ਨ ਕੇ ਦੁਖ ਤੀਨੋ॥ ੨੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਅਧੀਰ ਕੀ ਪੀ
ਰ ਬਿਚਾਰਤ ਹੀ ਬਨੋ ਸੋਧਤ ਆਏ॥ ਨੀਰ ਭਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਜਾਨ ਕੀ ਕੇ ਦੁਖ ਐ
ਰ ਬਿਨੇ ਗਨਿ ਹਾਰ ਬਤਾਏ॥ ਸ੍ਵੀ ਸ੍ਵਰਾਹ ਨ ਕਹਿ ਮੁਖ ਤੇ ਕਛੁ ਨੈਨ ਦੀ ਸੈਨ
ਨਹੀ ਸਮੁਝਾਏ॥ ਮੂੰਡ ਧੁਨੈ ਨਭ ਓਰ ਚਿਤੈ ਨਿਜ ਦੇਹ ਕੇ ਘਾਉ ਜਟਾਊ ਦਿ
ਖਾਏ॥ ੨੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਤਬ ਰਘੁਪਤ ਖਗ ਪਤੀ ਸੋਂ ਬੋਲੇ ਮਨ
ਧਰ ਸੋਕ॥ ਸ੍ਵਾਮ ਧਰਮ ਜਸ ਲੈ ਚਲੇ ਰਨ ਜੂਝੇ ਪਰਲੋਕ॥ ੨੫॥
ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਅਬ ਦੀਜੈ ਇਕ ਬਾਤ ਮਾਂਗਤ ਤੁਮ ਪੈ ਜੋਰ ਕਰ॥ ਸੁਰ
ਪਤਿ ਪੁੰਰ ਹੈ ਤਾਤ ਤਿਲਕ ਹਰਨਾ ਸਿਯ ਜਿਨ ਕਹੋ॥ ੨੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥
॥ਗੀਧ ਚਲੇ ਜਮ ਲੋਕ ਸਵਾਰ ਅਬੈ ਪਰਲੋਕ ਧਰਮ ਜੋ ਸੀ ਰਹੈ ਤੋ ਸ੍ਵੈ
ਰਗੀ ਓਰ ਚੁਪ ਕੇ ਤਬ ਬੋਲੀ ਪਿਤ ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਦੁਖ ਦੇਹ ਦਹੈਗੋ॥ ਜੌਲੌ ਨ ਗਜੂ

੭੦ ਜੈਸਨ ਸੋਂ ਨਭ੍ਰਤਿ ਬਤਾਯੋ ॥ਜੋ ਸੁਨਕੈ ਹਨੂਮਾਨ ਉਠਿ ਮੋ ਕਰ ਜੋਰ ਦੋਊ
ਸਿਰ ਨਾਇ ਸੁਨਾਯੋ ॥੪੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਏਕ ਨਈ ਲਿਪਿ ਬਾਰਿਕੇ
ਫਾਰ ਬਰੀ ਸੁਰੁਮਾ ਰੁ ਸ੍ਵਾਸ ਦੁਖਾਰੀ ॥ਸੰਗ ਲਿਸਾ ਰਠਕੇ ਅੰਗ ਯੋਂ ਮੁਖ
ਰਾਨ ਮੋਨ ਸਮ ਕੀ ਉਜਿਆਰੀ ॥ਭੂਖਨ ਡਾਰਤ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰਤ ਆਰਤ
ਮਾਂਗ ਬਿਦਾਰਤ ਨਾਰੀ ॥ਏ ਬਤਿਆਂ ਸੁਨਕੈ ਕੰਪਕੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕਪੀ ਫਾਰ
ਨਾਰਿ ਹਮਾਰੀ ॥੫੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਕੰਕਨ ਕੁੰਡਲ ਟੀਕ ਸੁਬੇਸਰ ਕੰਠ
ਸਿਰੀ ਮਾਨ ਕੰਚਨ ਕੀਨੋ ॥ਅਨੋਂ ਦੁਲਰੀ ਸਿਰ ਫੂਲ ਬਨਾ ਕਰ ਕਿੰਕਨ ਨੂ
ਪੁਰ ਸੁੰਦ੍ਰ ਨਵੀਨੋ ॥ਆਇ ਕੈ ਡਾਰ ਉਤਾਇਲ ਸੋਂ ਕਛੁ ਜੋ ਹਨੂਮਾਨ ਸਾਰੋ
ਉਤਬ ਬੀਨੋ ॥ਭੂਤਲ ਡਾਰ ਚਲੀ ਸਿਯ ਜੇ ਸਹਿ ਭੂਖਨ ਕੇ ਤੇਈ ਭੂਖਨ
ਦੀਨੋ ॥੫੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਦੇਖਿ ਬਿਖਾਦ ਕੀਓ ਰਘੁਬੀਰ ਲਗਾਇ
ਲੀਏ ਛਤਿਆਂ ਪਛੁਤਾਂਹੀ ॥ਬਾਰਿ ਭਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਯੌਂ ਛਬਿ ਹੈ ਜਨੁ ਮੀਨ ਸਰੋਰੁ
ਹ ਮੈਂ ਕੁਲਕਾਂਹੀ ॥ਜਾਨਕੀ ਅੰਗਨ ਤੇ ਬਿਛੁਰੇ ਮਨੋ ਮੂਕ ਭਏ ਕਹਿ ਸੋਭਿ
ਲਖਾਂਹੀ ॥ਬੀਰ ਬਿਚਾਰ ਕਹੋ ਤੁਮਹੂ ਸਿਯ ਕੇ ਏਈ ਭੂਖਨ ਹੈਂ ਕਿ ਨਾਹੀ
੫੨॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਮੁਖ ਨਾ ਬਿਲੋਕੇ ਮੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕੁੰਡਲਨ
ਜਾਨਤ ਹੋਂ ਬੀਰ ਪਾਂਇ ਛੁਵੈ ਰਘੁਰਾਇਕੇ ॥ਹਾਥ ਜੋ ਨਿਹਾਰੇ ਨੈਨ ਕੁਟੀ ਕੇ
ਅਤੇ ਤਾਂਤੇ ਕੰਕਨ ਨ ਦੇਖੇ ਬੋਲ ਕੋਹ ਸਤਕ੍ਰਾਇਕੇ ॥ਪਾਇਨ ਕੇ ਪਰਬ
ਕੋ ਜਾਤ ਦਾਸ ਲਛਮਨ ਜਾਂਤੇ ਪਹਿਚਾਨਤ ਹੋਂ ਭੂਖਨ ਜੋ ਪਾਇਕੇ ਗਬਿਛੂ
ਆਹੈਂ ਏਈ ਔਰ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਵੇਈ ਸੁਗਨੂਪੁਰ ਹੈਂ ਤੇਈ ਰਾਮ ਜਾਨਤ ਜਰਾ
ਇਕੇ ॥੫੩॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਰਾਮਚੰਦ ਹੈ ਦੇਊ ਦੁਖੀ ਉਤ ਬਿਪਾਇਤ
ਰਘੁਬੀਰ ॥ਬਿਨ ਉਪਾਇ ਦੁਖ ਕੋ ਟਰੈ ਆਨਿ ਮਤਨ ਰਨ ਧੀਰ ॥੫੪॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਭੂਤਲ ਬਲਪਛਾਰ ਸਪਤ ਤਾਲ ਭੇਦਨ ਕਰਨੋ ਕਪਿ
ਪਤਿ ਮਿਲਵਹੁ ਨਾਰਿ ਹਨੂਮਾਨ ਸਾਰੀ ਕਹੋ ॥੫੫॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ਦੀ
ਨੇ ਦੁਖ ਭਰੇ ਇਹ ਬਾਲ ਸਤ੍ਰ ਭ੍ਰਾਤ ਅਤਿ ਹੀ ਸਿਆਰੇ ਤਾ ਬਲ ਨਾਰੀ
ਰੇਖਿ ਸਾਪਕੋ ॥ਰਾਜ ਛੀਨ ਲੀਨੋ ਛਿਨ ਨਾਰਿ ਕਪਿ ਰਾਜ ਕੀਨੋ ਚਾਂਮਕੋ

ਚਲਾਏ ਦਾਮ ਬਿਨੇ ਤੇਲ ਨਾਪਕੇ ।ਐਸੀ ਕੰਮ ਕੀਜੈ ਤਾਂਹਿ ਆਠ ਸੁਖ ੭੧
ਦੀਜੈ ਜਸ ਲੀਜੈ ਬਲ ਜਾਂਹੇ ਅਬ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ।ਆਛਤ ਭੂਠੇ
ਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਾਂ ਪੰਖੈ ਤੇ ਸੇ ਹਨੂਮਾਨ ਕਹੈ ਜਾਨਤ ਹੋ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪਾਪ ਕੇ।
੫੬।। ਕਬਿਤਾ। ।ਆਛੇ ਸੀਸ ਸੇ ਧਰੇ ਪੰਡੋਏ ਹਨੁਵੰਤ ਨਲ ਨੀਲ
ਜਾਮਵੰਤ ਬੋਲ ਕੀਨੋ ਨਛਤ੍ਰ ਮੰਕੋ ।ਜਹ ਹੈ ਜੇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸਿੰਗਪਾਇਨ ਕੇ
ਠਾਂਢੇ ਰਾਮ ਰਾਜਾ ਹੂਤੇ ਬਾਨਰ ਅਠਾਰਹ ਪਦਮ ਕੋ।ਏਕ ਬਿਨ ਪਾਲੀ
ਜਾਂਕੋ ਜੀਤੇ ਨਕੰਪਾਲੀ ਜਾਹਿ ਔਸ ਅੰਸਮਾਲੀ ਕੋ ਦਲੰ ਜਾ ਇੰਦ੍ਰ ਜ
ਮੰਕੋ।ਐਸੀ ਮਾਰ ਲੀਜੈ ਜਾਂਕੋ ਰਾਜ ਜਾਂਹਿ ਦੀਜੈ ਆਜ ਰਾਵਣ ਕੇ ਭਰੇ ਸੇ
ਤਾਂਸੇ ਕਰੋ ਏਕ ਧਾਮ ਕੋ।।੫੭।। ਕਬਿਤਾ। ।ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਨੇਬ
ਚਨ ਰਸਾਲ ਚਲੇ ਸਾਤ ਤਾਲ ਭੇਦ ਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਹਿ ਲਵਾਇ ਕੈ।ਬਧਿ ਹੂੰ ਬਿ
ਰਾਧੀ ਬਧਿ ਮਾਰ ਲਾਂਗੂ ਨਾਰੀ ਕਿਧੋਂ ਸੂਸ ਮੋਰ ਰਾਮ ਆਗੇ ਧਨੇ ਧਾਇਕੈ
ਇਕੈ।ਕਹੋ ਰਘੁਬੀਰ ਤੁਮ ਦੇਹੂ ਕਾਧ ਏਕ ਰੂਪ ਕੈਸੇ ਪਾਵਰੋ ਨੇ ਤਾਕੋ ਕੈ
ਸੇ ਆਠੋਂ ਧਾਇ ਕੈ।ਟੀਕੇ ਕੀਨੇ ਭਾਲ ਗਰੇ ਲਾਲ ਫੂਲ ਮਾਲ ਕਹੇ ਜੀਤ
ਅਰ ਪੌਨ ਪਾਛੇ ਪਲਕਾ ਬਿਛਾਇ ਕੈ।।੫੮।। ਕਬਿਤਾ। ।ਕਹੀ ਬਾ
ਤ ਲਛਮਨ ਸਾਤਨ ਕੀ ਸੁਨ ਬੀਰ ਧੋਖੇ ਕਛੂ ਨਾਹੀ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੇ ਬ
ਲ ਮੈਂ।ਏਕ ਹੀ ਜੋ ਬਾਨ ਏਕੈ ਬਾਰ ਸਾਤੋ ਭਾਰ ਬੇਧੈ ਨੈਕ ਚੂਕ ਗਏ ਤੇਹੀ
ਆਠੈਂ ਤਾਂਹਿ ਪਲ ਮੈਂ।ਰਾਮ ਮੁਸਕਾਨੇ ਸਮਾਚਾਰ ਮੈਂ ਨ ਜਾਨੇ ਅਬ ਬਚਨ
ਬਿਕਾਨੇ ਸਠ ਜੀਬੈ ਹੀ ਸਕਲ ਮੈਂ।ਤੀਰ ਕਾਢ ਤਬ ਹੀ ਧਨੁਖ ਮੁਖ ਦੀ
ਨੇ ਤਕਾਂ ਜਾਇ ਨਿਜ ਕਾਨੇ ਚਲ ਪਰੀ ਬਾਲ ਦਲ ਮੈਂ।।੫੯।।
ਸ੍ਵੈਯਾ। ।ਜੋ ਬਿਧਿ ਰਾਜ ਕੇ ਪਾਇ ਨ ਸੇ ਮਨ ਪੰਕਜ ਭੋਰ ਕੀ ਗ
ਤਿ ਬਸਾਯੋ।ਸੀਆ ਬਿਨਾ ਸੁਪਨੇ ਪਰ ਨਾਰਹਿ ਜੋ ਆਪਨੇ ਮੁਖ ਮੈਂ ਨਹਿ
ਖਾਯੋ।ਐਰ ਸਹੀ ਬ੍ਰਿਤਾਨਿ ਦਨੋ ਕੇ ਫਿਰ ਜੋ ਨਹਿ ਕੋਖ ਕੇ ਬੋਲ ਸੁਨਾਯੋ
ਜੋ ਤਿ ਜਾਹਿ ਬਾਨ ਪਤਾਲ ਧਸੈ ਫਿਰ ਤਾਲਨ ਭੇਦ ਸੁਖੇਂ ਰਚਲਾਯੋ।।੬੦
।। ਕਬਿਤਾ। ।ਜੋਤੇ ਸਿੰਧ ਜਾਤੇ ਲੋਕ.ਜਾਤੇ ਬਿੰਧ ਹੈ ਸੂ

੭੩ ਸੋਕ ਸੋਤੇ ਗਏ ਘੋੜੇ ਚੋੜੇ ਦੇਖੇਨ ਨਰਾਤ ਹੈਂ। ਸਾਤੇ ਦੀਪ ਸਾਤੇ ਸ਼ੀਤੇ
੭੨ ਕਾਂਪਤੇ ਸ਼ੀ ਕਰਤ ਔਰ ਸਾਤੇ ਮਤ ਰਾਤੌ ਦਿਨ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈਂ ਨਗਾਤ ਮੈਂ। ਸਾ
ਤੇ ਚਿਰੰਜੀਵ ਥਰਥਰਾਇ ਉਠੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਾਤੇ ਸੁਰ ਹਾਇ ਹਾਇ ਹੋਤ
ਦਿਨ ਰਾਤ ਮੈਂ। ਸਾਤਹੂ ਪਤਾਲ ਕਾਲ ਸਬਦ ਕਰਾਲ ਭਭਭੇ ਦੇ ਸਾਤ
ਤਾਲ ਚਾਲ ਪਰੀ ਸਾਤ ਸਾਤ ਮੈਂ। ੬੧। ਕਬਿਤ। ਫੂਲੇ ਕਪਿ
ਰਾਇ ਉਰ ਆਨੰਦ ਨ ਮਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਪਾਇ ਛੂਟੇ ਕਠੇ ਜੇਰ ਜਿਨ ਨਾਏ
ਹੈਂ। ਬੋਲੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਏਈ ਬਾਲੀ ਕੇ ਨਿਦਾਨ ਕਾਲ ਜਾਨਤ ਸੁਗ੍ਰੀਵ
ਰਾਜ ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਪਾਏ ਹੈਂ। ਤੇਰੰਕ ਜੇ ਉਤ ਬਾਲੀ ਐਸ ਮਾਲੀ ਕੇ ਕਪਾਲੀ
ਕੇਹੂ ਲੋਕ ਪਾਲੀ ਕੁੰਭ ਕਾਨ ਦੇਖਬੇ ਕੋ ਆਏ ਹੈਂ। ਦੂਤ ਕਹੀ ਬਾਤ ਜਟਾਂ ਭੂ
ਤ ਛਰ ਗਾਤ ਐਸੇ ਬੀਰ ਜੁਗਮਿਗ ਜੋਰ ਬੀਰ ਰਿਲ ਨਾਏ ਹੈਂ। ੬੨।
ਸ੍ਵੈਯਾ। ਤਾਲ ਬ੍ਰਿਦੇ ਮਨ ਚਾਲ ਪਰੀ ਅਬ ਜਾਨਤ ਕਾਲ ਕੀਯ
ਤ ਨਜੀਕੀ। ਔਰ ਜਿਤੇ ਭਟ ਸ੍ਰੇਨ ਘਨੇ ਸਬ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਛਬ ਦੇਖਤ ਫੀ
ਕੀ। ਤ੍ਰਿਟ ਚਲੇ ਸੁਤ ਭੌਨ ਭੁੰਡਾਰ ਹੇ ਦੇਖਤ ਹੀ ਭੁਜ ਜੀਯ ਪਤੀ ਕੀ।
ਬਾਲਿਕ ਹੈ ਅਬ ਕੇ ਰਨ ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਕਛੁ ਬਾਤ ਨ ਦੇਖਤ ਨੀਕੀ। ੬੩।
ਸ੍ਵੈਯਾ। ਆਨ ਰਹੇ ਨਿਜ ਬੀਰ ਬਲੀ ਰਿਸ ਜਾਹੁ ਕਹਾਂ
ਅਬ ਤੋਂ ਹਿ ਪਛਾਰੋਂ। ਤੂ ਇਨ ਕੇ ਬਲ ਕੂਦਤ ਹੈਂ ਏਈ ਆਇ ਲਰੈਂ ਇਨ

ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ੍ਰਾਂ ਦੇ॥ ਲਵਨ ਈਖ ਘ੍ਰਿਤ ਵਾਰਨੀ ਦੂਧ ਦਧੀ ਅਰ ਨੀਰ ਗਿਨੀ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸਾ
ਤ ਹੈਂ ਭਾਖਤ ਕਵਿਜਨ ਧੀਰ।੧॥ ਸਤ ਲੋਕ। ਭੂ ਭੁਵ ਸ੍ਵ ਜਨ ਹੀ ਮਹਰ ਮਨ ਜਨ ਲੋ
ਕ ਤਪ ਅਰ ਸਤ ਮਿਲਾਇ ਕੈ ਸਾਤੇ ਜਾਨੈ ਲੋਕ।੨॥ ਸਤ ਰਿਖਿ। ਕਸਪ ਅਤ੍ਰ ਵਸਿਸ਼ਟ ਪੁ
ਨ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਪਛਾਨ। ਭਾਰਦ੍ਵਾਜ ਜਮਦਗਨ ਅਰ ਗੌਤਮ ਰਿਖਿ ਏ ਜਾਨ।੩॥ ਸਤ
ਰਵਿ ਘੋੜੇ। ਸਪਤ ਮੁਖੀ ਰਵਿ ਅਸ਼੍ਵ ਹੈ ਯਾਂਤੇ ਕਹਤ ਲੋਕ। ਸਾਤ ਅਸ੍ਵ ਰਵਿ ਕੇ ਅਹੈਂ ਸਾ
ਨੋ ਸਗਤ ਬਿਬੇਕ।੪॥ ਸਤ ਦੀਪ। ਜੰਬੂ ਪਲਖ ਅਰ ਸਾਲਮਲ ਕੁਸ ਅਰ ਕ੍ਰੌ
ਚ ਮਿਲਾਇ। ਸਾਕ ਸੁ ਪੁਸਕਰ ਜਾਨੀਏ ਸਾਤ ਦੀਪ ਸਮੁਦਾਇ।੫॥ ਸਤ ਸ਼ੀਤ।
ਅਤਿ ਰਖਾ ਅਤਿ ਧੂਪ ਲਖ ਮਕਰੀ ਮੂਖਕ ਜਾਨ। ਉਲ ਸੁਕ ਸੇਵਕ ਸੁ ਮਿਲਿ ਸਾ

ਤੇ ਨਹਿ ਜਾਹੀਂ ॥ ਬੀਰ ਜੁਠੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਅਬ ਮਾਨਸੁ ਰੀਝ ਫਿਰੈ ਤੋਂ ਹਿ
ਪਰਾਂਹੀਂ ॥ ਹੀਨ ਭੁਜੇ ਬਲ ਬੋਲ ਉਠੇ ਅਬ ਹੈਂ ਹਮ ਭ੍ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਮਸਿ ਛੋਰੈ
੬੪ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਫੂਠ ਹੂਤੈ ਦੋਊ ਬੀਰਨ ਕੇ ਰਨ ਦੇਖਤ ਬੀਰ ਸੁ
ਗ੍ਰੀਵ ਕੀ ਦਾਰਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਸਾਥ ਨਿਹਾਰ ਕੈ ਵਾਰਤ ਕੰਕਨ ਕੁੰਤ
ਲ ਧਾਰਾ ॥ ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਪਤਿ ਮੈਂ ਗਤਿ ਹੈ ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਫੂਲਤ ਡੋਲਤ ਤਤ ਮੈ
ਜੈ ਸਖੀ ਬਾਲਿ ਕੀ ਜੀਤ ਸੁਨੋ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ ਕਰੋ ਜੈਸੇ ਆਗ ਕੇ ਪਾਰਾ ॥੬੫
॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ॥ ਬੀਰ ਹਨਿ ਕਾਰ ਦੀਨੇ ਮੋਹਿ ਛੀਨ ਲੀਨੇ ਇਨ ਨੀ
ਤਿ ਰੀਤਿ ਛਾਡ ਸਭ ਕਰੀ ਜੈ ਅਨੀਤ ਹੈ ॥ ਯੁੱਧ ਤੇ ਬਿਸਾਰ ਰਾਮ ਡਪੈ ਜੈਸੇ
ਜੇਠ ਘਾਂਮ ਕੀਨੇ ਆਤਮ ਮਾਨ ਬੇਦ ਬੂਡੇ ਐਸੀ ਬੀਤਿ ਹੈ ॥ ਤੇ ਹਰੀ ਧਰ
ਮ ਬਾਤ ਬੇਡੇ ਉਤਪਾਤ ਆਜ ਪਾਪੀ ਬਾਲੀ ਜੀਤੇ ਸਖੀ ਬਰੀ ਯਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ॥
ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਭਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਜੇ ਸਹਾਇ ਪਾਤ ਆਜ ਜੈ ਨ ਜੀਤ ਹੈ ਤੌ ਕਬਹੂੰ
ਨ ਜੀਤ ਹੈ ॥ ੬੬ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਤੌ ਲਗ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਗ੍ਰੀ
ਵ ਕੋ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਕੈ ਪਤਿ ਪੰਛ ਸੰਘਾਰਯੋ ॥ ਜੋ ਛਤੀਆ ਰਵ ਕੂ ਦਰਤ ਹੈ
ਜੋ ਲੀ ਇਕ ਹਿ ਬਾਨ ਧਰਾ ਪਰ ਡਾਰਯੋ ॥ ਪੌਨ ਚਲੇ ਜਸੇ ਪੁਰ ਤੇ ਬਰੇ ਕਦ
ਲੀ ਤਰ ਮੂਲ ਸੁ ਮੂਲ ਉਖਾਰਯੋ ॥ ਜੀਤ ਉਤਾਇਲ ਸੋਂ ਇਕ ਬਾਨ ਰਇਕ
ਪਠਯੋ ਰਨ ਘਾਇਲ ਹਾਰਯੋ ॥੬੭॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਇਹਿ

ਤਈਤਾ ਇਹ ਜਾਨਾ ॥੬॥ ਸਤ ਮੰਤਾ ॥ ॥ਨ੍ਯਾਇ ਸਾਂਖ ਵੇਦਾਂਤ ਪੁਨ ਵੈਸੇਖਕ
ਮੀਮਾਂਸਾ ॥ ਪਾਤੰਜਲਿ ਅਰ ਬੋਧ ਲਖ ਇਹ ਮਤ ਸਾਤ ਪਕਾਸਾ ॥੭॥ ਸਤ ਸੂਰ ਤੇ ਸਤ
ਵਾਤ ਦਿਨਾ ॥ ॥ਰਵਿ ਸਸਿ ਮੰਗਲ ਸਮਿੱਜੇ ਪੁਨ ਗੁਰੂ ਭ੍ਰਿਗੂ ਸਨਿ ਇਹ ਸਾਤ ॥
ਇਹੀ ਏਵ ਅਰਵਿੰਦ ਸਲਖ ਜਤੇ ਇਨ ਕੀਰਤਾ ॥੮॥ ਸਤ ਦ੍ਰੀਪ ॥ ॥ਜੰਬ ਸ
ਲੀ ਕੁਸ਼ ਕ੍ਰੌਂਚ ਪੁਨ ਪਗ ਸਤ ਅਲਖ ਲੰਕਾ ॥ ਦ੍ਵੈ ਰਜ ਮਾਕੰਡੇਵ ਲੈਮਸ [illegible] ॥੯॥
ਸਤ ਸੁਰ ॥ ॥ਖਰਜ ਰਿਖਭ ਗੰਧਾਰ ਪੁਨ ਮਧੱਮ ਪੰਚਮ ਜਾਨਾ ॥ ਧੈਵਤ ਔਰ ਨਿਖਾਦ ਹੈ
ਸਾਤ ਸੁਰ ਪਰਵਾਨਾ ॥੧੦॥ ਸਤ ਪਤਾਲਾ ॥ ॥ਅਤਲ ਬਿਤਲ ਪੁਨ ਸੁਤਲ ਤਿਲ
ਤਲਾ ਤਲ ਮਹਾਂਤਲਾ ॥ ਰਸਾਤਲ ਅਰ ਪਤਾਲ ਮਿਲ ਸਪਤ ਪਤਾਲਹਿ ਜਾਨਾ ॥੧੧॥

੭੪ ਬਿਧਿ ਜੀਤ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਰਘੁਪਤਿ ਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ । ਬਰੀ ਪਰਮ ਸੁਖ ਸੀਵ ਤੇਂ
ਮਹਾਰਾਜ ਬਸ ਸੁਖ ਲਯੋ ॥੬੮॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਕਪਿ ਪਤਿ ਕਾਂਸਤ ੦
ਰ ਬਾਲੀ ਆਧ ਸਸਕਤ ਪਠਯੋ । ਤਬ ਤਾਂਹੀ ਕੀ ਨਾਰਿ ਰਘੁਪਤਿ ਸੋਂ ਬਿਨਤੀ
ਕਰੈ ॥੬੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਬਾਲ ਬਤੇ ਬਲਵੰਤ ਬਲਾਇ ਲਮਾਰ
ਕਰੀ ਮੁਕਤਾਹਲ ਲੇਹੀ । ਆਸ ਕਿ ਰਾਜ ਮਕਾਮ ਸਿਗਾਵਲ ਘੇਰਗਲੀ
ਮਿਲ ਮਥਤ ਜੇਹੀ । ਬੇਗਾਰਿ ਕੇ ਹਤੇ ਤੇਲ ਭੁਜਾ ਬਲ ਰਾਜ ਅਸੀਤ ਬਤੀ
ਆਬਏਹੀ । ਬਾਨਰ ਬਿਧ ਤ੍ਰਿਹੀ ਗਿਨਤੀ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ਬਾਲਿ ਕੀ ਬਾਲ
ਸਨੇਹੀ ॥੭੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ ਜੌ ਨ ਜਾਨਿ ਕਾਂਮ ਹੁਤੇ ਸੁਨ ਰਾਘਵ ਰਾਧਤ
ਤੇ ਤੁਮ ਰਾਵਨ ਮਾਰਯੋ । ਆਗੇ ਹੀ ਕੈਸੇਂ ਬਗੀ ਸਮਝਾਇ ਤੈਂ ਬਾਲਿ ਸੋ ਬਾ
ਨਰ ਬਾਦ ਬਿਵਾਰਯੋ । ਦੇਖ ਲੀਓ ਨ ਭੁਜਾ ਬਲ ਜਾਹਿ ਕੋ ਨੈਕ ਬਲੀ ਤੁਮ
ਹੂੰਨ ਪਛਾਰਯੋ । ਤਾਹਿ ਕੋ ਜੀਤ ਬਕੋ ਰਘੁ ਬਾਲਕ ਔਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸੋ ਬੀਰ
ਬਿਚਾਰਯੋ ॥੭੧॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਲਿਆਇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਓ
ਮਿਲਾਇ ਲੰਕ ਰਾਇ ਸੋਂ ਤ੍ਰਿਹਾਰੇ ਹੇਤ ਨੈਕ ਹੂੰ ਨ ਤੇਰ ਰੋਰੋ । ਆਪ ਨ ਜਾਤੇ
ਸਿਧ ਸਮਾਰ ਸੋਂ ਨ ਜਾਤੇ ਜੈਸੇ ਬਾਤ ਸੁਨੇ ਤੁਮੈਂ ਛੋਟ ਛੋਟ ਵੈ ਕਿ ਰੋਰਤੇ । ਸੋ
(ਪੁਸਪਾਦ)
ਠੋ ਜੈਤਿ ਤਾ ਵੇਨੀਆ ਮਾਰ ਬੇਕੀ ਹੁਤੀ ਕਿਸ ਏਕ ਹਾਥ ਦੇਸੁ ਜਲਨਿਧਿ ਮਾਂ
ਹਿ ਬੋਰਤੋ । ਬੀਸ ਅੰਸ ਮਾਲੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੈਸੇਂ ਨ ਪਾਲੀ ਨਾਹ ਬਾਲੀ ਤਾਕੋ
ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਸੈਨ ਹੂੰ ਨ ਜੋਰਤੋ ॥੭੨॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਵਾਰਿਦ ਉਠਾਇ ਬੇਕੋ
ਮਾਰਸ ਪ੍ਰਗਟ ਜੈਸੇ ਪਾਰਦ ਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਸਿਧ ਬਡੀ ਬਾਹੁ ਕੇ । ਜੈਸੇ ਅਧਿਰਾ
ਜਨ ਕੋ ਆਸ ਖਗਰਾਜ ਗਜਰਾਜ ਕੇ ਕੁਰੰਗ ਰਾਜ ਬੈਰ ਰਵਿ ਰਾਹੁ ਕੇ
। ਸਿੰਧੁ ਕੋ ਕਸੂਤ ਜੈਸੇ ਘਟ ਪੂਤ ਤੈਸੇ ਹੁਤੇ ਕੈਸੇ ਸਮਝਾਉ ਕੇਤੇ ਰਾਮ
(ਅਗਸਤ)
ਰੋਮ ਹਾਹੁ ਕੇ । ਕਰੋ ਨ ਬਤਾਈ ਰਾਮ ਰਾਵਨੀ ਦੁਹਾਈ ਤੈਸੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾ
ਰਬੇ ਕੋ ਹਾਥ ਤੁਤੇ ਨਾਹੁ ਕੇ ॥੭੪॥ ਕ: ॥ ॥ ਨਾਰਿ ਕੇ ਬਿਨਾਏ ਨੌਨੈ
ਨੈਕੁ ਨ ਲਿਵਾਈ ਨਾਥ ਇਨ ਕੀ ਖਿਸੀ ਕੋ ਦੇਸ ਦੇਸ ਫੈਲੀ ਅਤਿ ਹੈ । ਭੁਜ
ਭੁਜ ਗਾਜ ਨਾਹੋ ਤਨ ਸਾਮੁਹੇ ਨ ਭੁਜੇ ਮੌਨੇ ਲਾਜ ਬੋਰ ਖਾਈ ਆਤੁ ਜੀਓ ਕੈ

ਈ ਆਤਿ ਹੈ॥ ਤੁਮ ਜਬ ਪਾਇ ਤਬਹੀ ਰਛਾਇ ਲਅਇਰਾਮ ਨਾਉ ਲੈਕ ੭੫
ਕੀਜੈ ਬੀਰ ਜੋ ਬਿਗੋਈ ਯਾਤਿ ਹੈ॥ ਭੂਲੀ ਨ ਤੁਮੈਂ ਕੀ ਬਾਤ ਏਕ ਕੋ ਸੋਕੀ
ਸੂਰੀ ਭਸਾ ਹੂੰ ਸੈ ਜੈਕੀ ਤੰਕੀ ਤੇਕੀ ਚੋਈ ਆਤਿ ਹੈ॥ ੭੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥
॥ਕਾਹੇ ਕੋ ਛਾਡਿ ਦਿਯੋ ਤਬ ਰਾਵਨ ਤੇ ਪਤਿ ਕੋਨੇ ਤਬਹੀ ਨ ਬਿਚਾਰਯੋ॥
ਨਾਤ ਫਿਰਯੋ ਲੀਏ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ੍ਰਨ ਭੂਲ ਗਯੋ ਘਰ ਆਇ ਸਿੰਘਾਰਯੋ॥
ਅੰਗਦ ਕੇ ਪਲਨਾ ਸ੍ਰਿਤ੍ਰੁ ਆਕਰ ਬਾਂਧ ਕਹੀ ਦਿਨ ਲਾਤ ਨਮਾਰਯੋ॥ ਤਾਹਿ
ਕੇ ਹੇਤ ਭੁਲੇ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਨਾ ਅਪਰਾਧਹਿ ਬਾਲ ਸੀ ਮਾਰਯੋ॥ ੭੫॥ ਸ੍ਵੈ
ਯਾ॥ ॥ਜੀਵਤ ਤੇ ਜਗ ਮੈ ਸਭ ਸੈਂ ਬਲ ਸੋ ਪਤਿ ਪੈਰਖ ਪੂਰ ਰਹਯੋ ਹੈ॥
ਰਾਵਨ ਹੀ ਨ ਕਹੂੰ ਰਨ ਮੈ ਛਲ ਕੈ ਨਹਿ ਔਰ ਕੋ ਸੰਗ ਗਹਯੋ ਹੈ॥ ਨਾਰ
ਨ ਬੰਦ ਕਰੀ ਕਬਹੂੰ ਗਿਰ ਕਾਨਨ ਰਾਜ ਸਦਾ ਨਿਬਹਯੋ ਹੈ॥ ਜੋ ਬਿਧਿ ਏ
ਸੁਖ ਤੋਂ ਹਿ ਦੀਏ ਤਸ ਰਾਮ ਕੇ ਹਾਥ ਤੇ ਕਾਲ ਕਹਯੋ ਹੈ॥ ੭੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥
ਜੀਵਤ ਤੋ ਇਹ ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਰਨ ਜੂਝ ਅਬੈ ਸੁਰਲੋਕ ਗਏ॥ ਪਤਿ ਦੇਵਨ
ਹੈ ਨਰ ਹੈ ਬਿਧਿ ਲੋ ਪੁਨ ਲਾਭ ਬਡੋ ਤੁਮ ਰਾਮ ਤਏ॥ ਬਿਪ ਠੀਤ ਬਡੀ ਹਮ
ਕੋ ਸੁਨ ਨਾਰਿ ਕੇ ਪਾਇ ਨ ਬੰਧਨ ਪਾਲਦਏ॥ ਅਬ ਅੰਗਦ ਪੂਤ ਸਮੇਤ ਸੁ
ਨਾਥ ਬੀ ਛਾਰ ਬਿਨ ਪਰਧੀਨ ਭਏ॥ ੭੭॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਅਬ ਤੋ
ਰਹਯੋ ਅਕਾਸ ਪਨ ਕਹਯੋ ਕਪਿ ਰਾਇ ਸੋਂ॥ ਛਾਡਯੋ ਜਸ ਤੁਮ ਪਾਸ ਪੁਨ ਤੋਂ
ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਕਪਿ ਕਹੋ॥ ੭੮॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਨਾਰ ਬਿਨਾਸ ਦਿਯੋ ਦੁਖ
ਮੋਹਿ ਤੂੰ ਬੰਨਾ ਕੋਨੇ ਤਬਹੀ ਨ ਬਿਚਾਰਯੋ॥ ਬਾਲਿ ਸੋਂ ਪੁਨ ਰਹਯੋ ਕਹਿ
ਬਾਤ ਮਿਲਯੋ ਨਹਿ ਰਾਮਹਿ ਤੈਂ ਨ ਉਬਾਰਯੋ॥ ਆਹੁਨ ਹੀ ਮੁਹਿ ਔਰ ਬਡੇਰੂ
ਖਏ ਖਹੂ ਰਾਘਵ ਨਾਉ ਸਿੰਘਾਰਯੋ॥ ਬੀਰ ਭੂਤੇ ਨਮੂਆ ਨਭੂਤੇ ਨਲ ਨੀ
ਲਭੂਤੇ ਘਰ ਮੋਹਿ ਨਿਕਾਰਯੋ॥ ੭੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਬਾਲ ਸੀ ਧਾਰ ਬ
ਲੀ ਅਸੁਰਾਰ ਛਤਾਇ ਕੈ ਨਾਰਿ ਦਈ ਕਪਿ ਰਾਜੈ॥ ਆਨ ਸਭੈ ਛੁਟ ਪਾਇ ਪ
ਰੇ ਸੁਨ ਮੰਦ ਸਿਆਸਨ ਰਾਮ ਬਿਰਾਜੈ॥ ਅੰਗਦ ਕੋ ਫਿਰ ਬਾਪ ਤਹੀ ਬਨ
ਰਾਜ ਦੀਓ ਭੁਲਨੈ ਨਰ ਲਾਜੈ॥ ਬੈਠ ਰਹੂ ਤਾਹਿ ਖਿਜਾਇ ਸੁ ਕੀਧ ਕਹਿ ਬੋਲ

ਉਠੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸਵਾਜੈ ॥੮੦॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ।ਐਧਕਹਾਂ ਨਿਜ ਦੇਸ ਨਰੇ
ਸ ਕਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਬਨ ਬਾਸ ਪਠਾਂਵੈ ॥ ਕੌਨੇ ਦਸ ਸੀਸ ਹਰੈ ਸਿਯ ਕੋ ਕਹੁ ਕੋਰ
ਨ ਕੋ ਸਿੰਧ ਗਰ੍ਹੈ ਖੁਲਿਪਾਵੈ ॥ ਕੌਨੇ ਸੁਤ ਪੌਨ ਸੋਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੈ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਪਾਇ
ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਮਿਲਾਵੈ ॥ ਬਾਲ ਮਰੈ ਕਪਿ ਰਾਜ ਕਰੈ ਅਸ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਬਿਧਿ ਕੌਨ
ਬਨਾਵੈ ॥੮੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ।ਇਤ ਰਾਮ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸਮੀਰ ਕੇ ਪੂਤ ਨਿਮੇ
ਦ ਬਨ੍ਹੇ ਨਿਤ ਨੇਹੁ ਨਯੋ ॥ ਉਤ ਲੰਕ ਪਹੂੰਚੇ ਸਿਯ ਕੋ ਦਸਕੰਧ ਬਸੇ ਨੇਗ
ਹਲੀਕ ਨਿਸੰਕ ਭਯੋ ॥ ਮਨੋਂ ਗੋਤਮ ਕੇ ਪਕ ਮੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿਨ ਰਾਵਨ ਕੋ ਇ
ਕ ਸ੍ਰਾਪ ਦਿਯੋ ॥ ਬਲ ਸੋਂ ਪਰ ਨਾਰਿ ਭੁਜੈ ਬਹਰੀ ਤਨ ਛਾਰ ਉਡੈ ਕਹਿ ਕੈਸ੍
ਰਯੋ ॥੮੨॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ।ਸੋਈ ਤਾਂ ਡਰਤੇ ਡਰਪੈ ਜੀਅ ਮੈਂ ਨ ਸਕੈ ਛੁ
ਇ ਸੋ ਬਲ ਸੋਂ ਕਬਹੀ ਜਬ ਕਾਂਮ ਕੇ ਭਾਉ ਧਰੇ ਮਨ ਮੈਂ ਸਬ ਅੰਗ ਜਰੈਂ ਤ੍ਰਿ
ਨ ਜੋਂ ਤਬਹੀ ॥ ਸਿਯ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਸਿਵ ਸਕ੍ਰ ਨ ਪੂਜਤ ਸੋ ਸਗ ਜਾਨਤ ਹੈ
ਸਬਹੀ ॥ ਜੈਸੇ ਸੀਰ ਰਲੀ ਧਸ ਪੂਰਬ ਕੇ ਫਿਰ ਪੰਛਮ ਕੇ ਨਾ ਬਹੀਕ
ਬਹੀ ॥੮੩॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦਿਖਾਇ ਸਬੈ ਸਿਯ ਰਾਵਨ ਤੇ
ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਨਿਹੋਰੀ ॥ ਭੂਖਨ ਭੌਨ ਭੰਡਾਰਨ ਲੈ ਪਰ ਪਾਇ ਰਹਯੋ ਤਿਨ ਡੀਠ
ਨ ਜੋਰੀ ॥ ਜੇ ਆਪਨੇ ਪਿਯ ਰੂਪ ਰਚੀ ਕਹਿ ਰਾਮ ਤਿਨੋਂ ਰਵਿ ਕੀ ਛਬਿ ਥੋਰੀ
॥ ਛਾਡ ਸਸੀ ਕਬਹੂੰ ਨ ਰਸੀ ਭ੍ਰਮਰੀ ਸਰਸੀ ਪਰਸੀ ਨ ਚਕੋਰੀ ॥੮੪॥
ਕਬਿਤ ॥ ।ਸੁਰਹੂੰ ਨ ਹੇਰੀ ਐਸੀ ਰਾਨੀ ਸਭੁ ਮੇਰੀ ਸੁਨ ਤੇਤੋ ਤੇਰੀ ਚੇ
ਰੀ ਸਬ ਆਜ ਹੀ ਕਰਤ ਹੋਂ ॥ ਦੇਵਨ ਕੀ ਬੇਟੀ ਪਰ ਰੂਪ ਭੂਲ ਪੇਟੀ ਗਤਿ
ਲੇਟੀ ਜਿਨੈਂ ਦੇਖ ਮਾਥੇ ਤਿਨ ਕੇ ਧਰਤ ਹੋਂ ॥ ਜਾਨਕੀ ਸਨਾਂਨੀ ਤੈਤੋ ਮਾਹਿ
ਆਂਨ ਜਾਨੀ ਕਛੂ ਆਪਨੀ ਬਿਰਾਨੀ ਤਾਤੈਂ ਆਧਿਕੈਂ ਡਰਤ ਹੋਂ ॥ ਈਸ ਜੀਸ
ਰਹੇ ਪੁਨ ਲੈ ਅਸੀਸ ਬਚੇ ਦੇਖਤ ਈ ਦਸ ਸੀਸ ਨ ਸੋਂ ਪਾਇਨ ਪਰਤ ਹੋਂ ॥
੮੫॥ ਕ: ॥ਜੈਸੇ ਅੰਧ ਰੂਪ ਬਿਨ ਗਾਂਠ ਧਨ ਭੂਪ ਕੀ ਸੋ ਹੀਨ
ਗ੍ਯਾਨ ਆਸ ਹੈ ਨ ਰੂਪ ਜਲ ਪਾਨ ਕੀ ॥ ਮੂਕ ਜੈਸੇ ਗਾਨ ਬਿਨ ਨਾਭ ਭਾਪ
ਰਸੀ
ਬਾਨ ਬਿਨ ਕਾਨ ਸ਼ਾਹ ਰੋਕੇ ਆਸ ਤੈ ਨ ਰਾਗ ਤਾਨ ਕੀ ॥ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਸੋਂ ਕਤ

੭ ਕਰਕੇ ਮੋਘ ਤਿਨ ਨਿਰਾਸ ਹੋਤ ਜਾਚਕ ਤਜਤ ਆਸ ਗਹਿ ਪਨ ਕੇ ਦਾਨ ਕੀ ।ਕੋ
ਊ ਜਮਸ੍ਰਾਂਉ ਤੋਹਿ ਕਹਾਂ ਲੌ ਬਤਾਊ ਐਸੇ ਛਾਡਿ ਰਾਮ ਆਸ ਰਾਜਾ ਜਨ
ਕਹੀ ਜਾਨਕੀ ।।੮੬।। ਸ੍ਵੈ: ।।ਤ੍ਰਿਗਛ ਲੀਕ ਬਸੀ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਜਾਤਿ
ਨਿਸਿਕ ਨੈ ਦੇਵਨ ਦੇਖੈ ।ਔਰ ਕਰਤੇ ਤਪੈ ਸੁਰ ਰਾਜ ਨ ਸੋਵਤ ਹੈ ਨ ਲਗਾ
ਇ ਨਮੇਖੈ ।ਸੂਰ ਸਸੀ ਜਮ ਔਰ ਸਮੀਰਨ ਪੀਵਤ ਨੀਰ ਬਿਨ ਪਗ ਪੇ
ਖੈਂ ।ਸੋਵਤ ਪੌਰ ਸਬੈ ਜਬ ਏ ਤਬ ਰਾਮ ਕੋ ਤਪਸੀ ਬਿਨ ਲੇਖੈ ।।੮੭।।
ਸ੍ਵੈ: ।। ।ਅੰਗ ਅਨੰਗ ਗਾਹੈ ਨੂ ਗਾਹੈ ਅਰ ਪੱਛਮ ਅੰਗ ਗਹੀ ਜੀਅ
ਆਵੈ ।ਸੀਤਲ ਆਗ ਕਹੈ ਕੋਊ ਸਾਚ ਗਹੈ ਮਿਤ ਗੋਦ ਲੋਸੀ ।ਧਖਲਾਵੈ
।ਔਰ ਚਲੈ ਧੂਅ ਸੋ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰਿ ਔਰ ਬਸੰਤ ਸਮੀਰ ਜਰਾਵੈ ।ਹੋਇ
ਬਡੀ ਬਿਪ੍ਰੀਤਿ ਸਭੈ ਪਰਸੀਤ ਹਿ ਰਾਮ ਨ ਦੇਖਨ ਪਾਵੈ ।।੮੮।। ਸ੍ਵੈ: ।।
ਸੋ ਫਿਰ ਊਤਰ ਦੇਤ ਨ ਨੈਕੁ ਦਸਾਨਨ ਕੇ ਅਤਿ ਸੋਚ ਭਯੋ ।ਅਨ ਮਧਿ ਕ
ਨਿ ਹੈ ਬਿਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਹੀ ਬਨ ਮੈਂ ਕਹਿ ਆਇ ਸੁ ਕੇ ਪਦ ਯੋ ।ਤਾਹਿ ਰਾਖਸ ਨ
ਰਿ ਆਪ ਚਲਨ ਤਾਂ ਤ੍ਰਪਾਵਨ ਕੋ ਤਿਨ ਸੰਗ ਗਯੋ ।ਜੋ ਅਸੋਕ ਬਨੀ ਮਾਹਿ
ਲਿਖ ਪਲੀ ਸਿਯ ਮਾਨਹੁ ਸੋਕ ਕੇ ਬੀਜ ਬਯੋ ।।੮੯।। ਸ੍ਵੈ: ।।ਦਾਂਤਨ
ਕਾਨ੍ਹ ਬਰੀ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਤ੍ਰਾਵਨ ਕੋ ।ਕਿਯੋ ਏਕ ਮਤੇ ਰਹੀ ।ਜਾਹਿ ਰਖਾ
ਤ੍ਰਬਿਲੋਚਕ ਗਾਂ ਇਨ ਲੋਕ ਪਤੀ ਸੰਗ ਬੈਠ ਨ ਜੇ ਰਹੀ ।ਏ ਬਠੀਆਂ ਸੁਨ
ਕੈ ਛਤੀਆਂ ਦਰਕੈ ਪਛੁਤਾਤ ਕਹੈ ਦ੍ਰਿਗ ਛੋਰੀ ।ਫੈਨ ਦਿਨਾ ਧਿਯ ਰਾਮ
ਬਿਨਾ ਸਿਯ ਸਾਚ ਕਿਲਾਂ ਯਕੇ ਸਬ ਬੋਰੀ ।।੯੦।। ਸ੍ਵੈ: ।।ਜੀਤ ਸੁਰੇ
ਸ ਮਹੇਸ ਕੇ ਪੂਤ ਗਨੇਸ ਕ ਦੰਤ ਉਪਾਰ ਲਿਯੋ ।ਜਮ ਕੇ ਬਸਿ ਕੈ ਪੁਨ ਬਾਂ
ਧਨ ਕੇ ਜਿਨ ਤੇਰ ਬਿਧਾਨ ਕੁਵੇਰ ਕੀਓ ।ਦਸ ਮੁੰਡਨ ਲੋ ਜਿਨ ਦਾਨ ਦੀਓ
।ਸਿਵ ਲੋ ਲਿਨ ਮਾਂਹਿ ਰਿਸ੍ਵਾਇ ਲਿਯੋ ।ਜੇਈ ਰਾਵਨ ਪਾਇ ਰਮੇ ਰਧ
ਤੈ ਨ ਉਠਾਇ ਦਹੂੰ ਕਰ ਮਾਨ ਦਿਯੋ ।।੯੧।। ਸ੍ਵੈ: ।।ਸੋਤ ਰੂਪ ਇਹੀ
ਬਹੁ ਭਾਂਤਨ ਔਰ ਬਿਭੂਤਿ ਦਿਖਾਇ ਰਹੀ ।।ਜੇ ਜਨੈ ਸੰਕੂਜ ਨ ਤਯੋ ਰ
ਕੂਗਾਇਤ ਦੀਪ ਸਸੀ ਜਸ ਹੋਤ ਗਹੀ ਪਯਾਨ ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ ਉਤਰ ਯੋਂ ਦਿ

੭੮ ਸੁਣੰ ਛਨ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਸਬਰੀ ॥ ਕਹਿ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕਹੁ ਏਕ ਛਿਨਾ ਨਲ
ਨੀ ਸੀਯ ਢੂੰਢਤ ਹੈ ਕਬਰੀ ॥੯੨॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਨਾਹਿ ਬਿਨ ਸਿਯ ਜੀਯ
ਦੁਖ ਪਾਵਤ ਸੋ ਪੁਨਿ ਸੀਆ ਬਿਨਾ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ ॥ ਦੇਤ ਬਤੈ ਦੁਹੂ ਚਰਨ ਯੋ
ਸੋਈ ਜੋਉ ਤੁਮੈਂ ਕਹਿ ਰਾਮ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ਜੈਸੇ ਛਬਿ ਛੀਨ ਸਬੀ ਬਿਨ ਚੰਦ ਬਿ
ਭਾਵਰੀ ਸਾਵਰੀ ਦੇਹ ਬਨਾਵੈ ਮਕਾਲ ਬਿਤੀਤ ਭਯੋ ॥ ਇਹ ਰੀਤਿ ਸੁਕੇਪ
ਸੁਗੀਵਹਿ ਰਾਮ ਬੁਲਾਵੈ ॥੯੩॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਮਿਤ ਸੁਨ ਰਾਮ
ਨਲਾਇ ਕਬਾਂ ਜੁ ਕੰਛੁ ਆਗੇ ਛਈ ॥ ਪਠ ਸਠ ਸਕੇ ਪਾਇ ਹਨੂੰ ਸਾਨ
ਲੰਕਾ ਗਯੋ ॥੯੪॥ ॥ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਬਾਲੀ ਬਧ:
ਪੰਚਮੋ ਅੰਕਾ ॥੫॥੪੧੨॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਦੂਤ ਦੌਰ ਜਾਇ
ਸਮ ਝਾਇ ਕੈ ਲਛਮਾਇ ਆਇ ਕਹਾਇਤ ਬੀਤ ਗਏ ਅਬ ਆਗੇ ਕੋ ਉਪਾਇ
ਕੋ ॥ ਰਾਜ ਤੁਮੈਂ ਪਾਯੋ ਬਾਲੀ ਸੁਰਗ ਪਠਾਯੋ ਤੁਮੈਂ ਬਾਤ ਭੂਲ ਗਈ ਸੁ
ਧ ਸੀਤਾ ਕੀ ਕੈ ਜਾਇਕੋ ॥ ਆਪ ਨਹੀ ਆਯੋ ਕੇਊ ਉਤਰ ਪਠਾਯੋ ਨਾਹੀਨ
ਯੋ ਤੈ ਬਿਲੰਬ ਬੋਲ ਕੀਜੈ ਸਤ ਭਾਇ ਕੋ ॥ ਜੈਏ ਸੁਖ ਜਾ ਅਲੀ ਮਿਲੇ ਜੋ
ਧਨ ਦਾਮਨੀ ਤੈ ਕਾਮਨੀ ਕੇ ਪਾਇ ਕਾਮ ਭੂਲਯੋ ਰਘੁਰਾਇ ਕੋ ॥੧॥ ਸ੍ਵੈਯਾ
॥ ॥ਬਾਤ ਸੁਨੈ ਕਪਿਰਾਇ ਰਸੋ ਚਕ ਰਾਜ ਸਖਾ ਕਲੀਏ ਸੰਗ ਆਯੋ
॥ਦੇਖਤ ਹੀ ਮੁਸਕਾਇ ਦਿਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਦੌਰ ਕੈ ਪਾਇਨ ਸੀਸ ਛੁਹਾਯੋ ॥ ਜੈਠ
ਲੀਏ ਨਲ ਨੀਲ ਹਨੂੰ ਕਪਿ ਕੋਟਨ ਕੋਟਕ ਸੂੰਤ ਮਿਲਾਯੋ ॥ ਛਾਡੇ ਬਿਲੀ
ਬਕਸਯੋ ਅਬ ਹੀ ਸਿਯ ਸੋਧ ਜਟਾਊ ਕਹਾ ਹੈ ਬਤਾਯੋ ॥੨॥ ਸ੍ਵੈ: ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੀ ਭੁਜ ਦੰਡ ਉਠਾਇ ਅਖੰਡ ਨਲ ਨੇ ਬਲ ਸੋਂ ॥ ਤੁਮ ਸੈਂ
ਬਲ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮਹਾਂ ਕਪਿ ਕੋ ਜੁ ਫਿਸੰਕ ਹੈ ਲੰਕ ਧਸੋ ॥ ਠਨ ਸੰਡ ਘ
ਮੰਡ ਨਪੰਡ ਕਰੈ ਮੁਖ ਪੈ ਜਬ ਸਾਰਕੀ ਧਾਰ ਲਸੋਂ ॥ ਕਪਿ ਰਾਜ ਕਹੀ ਸੋਈ
ਏਕ ਹਨੂੰ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਯੰਤ ਨ ਰਾਮ ਹਸੋਂ ॥੩॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਨੂਪ
ਭੁ ਸੇਵਕ ਕੋ ਜੈਤ ਨਹੈ ਨਾਥ ਜਾਹਿ ਅੰਜਨੀ ਕੋ ਪੂਤ ਪੈ ਸਪੂਤ ਮਨ ਪੂਤ ਕੋ
ਪਾਵਰ
॥ਚਕ੍ਰ ਚਲੋ ਰੇਖ ਪਕੇ ਤੂਤ ਸੋ ਗਿਰੰਦੈ ਆਰਿ ਏਕ ਬਾਰ ਬਾਗ ਲਾਇਗ

ਤੈ ਪੁਰਹੂਤ ਕੀ ॥ਪਰਿ ਡੂਖ ਪਾਰ ਕਹੈ ਬੀਰਨ ਕੇ ਕਾਮ ਰਘੁਨਾਇਕੇ ਕੇਜ
ਜਾਇ ਕਰਬੇ ਕੋ ਬਨੇ ਭੂਤ ਕੀ ॥ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲਿਆਇਬੇ ਕੋ ਸਿੰਧੁ ਫਾਂਧਿ
ਜਾਇਬੇ ਕੋ ਪਾਇਕ ਕੋ ਜੋ ਰਾਮ ਜਾਨਿ ਲਾਇਕ ਕਹੈ ਦੂਤ ਕੀ ॥੪॥ ਕਬਿਤ॥
॥ਔਰ ਚਹੂੰ ਓਰ ਕੋ ਪਠਾਂਊ ਕਪਿ ਜੂਥ ਸੀਯ ਸੋਧ ਕੇ ਮੰਗਾਊ ਤਬ
ਕਰਿ ਪਾਨੀ ਧਾਸਿ ਹੈ ॥ਕੌਨ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸੁਨ ਰਾਮ ਕਾਮ ਬੈਠ ਰਹੇ ਆਪ
ਨੇ ਈ ਹਾਥ ਕਾਟਿ ਆਪਨੀ ਨਕਾਸਿ ਹੈ ॥ਕਹਯੋ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨ ਬੀਰ ਸੁ
ਤੋ ਤੇਰੇ ਹਾਥ ਤੇਰੇਈ ਭਰੋਸੇ ਸੀਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਗ੍ਰਾਸਿ ਹੈ ॥ਲੰਕ ਗਢ ਬੈ
ਬੇਕੋ ਨਿਸੰਕ ਲੰਕ ਬਾਂਧਿ ਅਕਲੰਕ ਬਲਿ ਜਾਂਕੋ ਹਨੂੰ ਮਾਨ ਏਕ ਧਾਸਿ
ਹੈ ॥੫॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਏਕ ਕਪਿ ਪੂਰਬ ਪਛਾਂਹ ਏਕ ਸਿੰਧੁ ਮਾਂਹਿ
ਉਤਰ ਕੀ ਛਾਂਹਿ ਏਕ ਪਠਏ ਬਿਚਾਰ ਕੈ ॥ਤੇਊ ਤੋ ਨਿਵਾਇ ਸੀਸ ਚਲੇ
ਸੁਗਰੀਵ ਜੂ ਕੇ ਬੀਸਨ ਕੇ ਸੂੰਨੇ ਏਕ ਏਕ ਕਲੇ ਪਚਾਰ ਕੈ ॥ਦੱਛਨ ਕੁ
ਜਾ ਕੋ ਰੋਕ ਦਛਨ ਸਮੀਰ ਸੁਤ ਦੱਛਨ ਕੇ ਜੈਬੇ ਕੋ ਜਗਾਯੋ ਕਿਲਕ
ਰਕੈ ॥ਲਕ ਕਸਿ ਪੂਤ ਅਕਲੰਕ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਸੋਧ ਲੰਕ ਧਾਸਿ ਆਏ
ਦੈ ਨਿਸੰਕ ਅੰਕਿ ਮਾਰ ਕੈ ॥੬॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਦੇਖਹੁ ਨੂੰ ਗਢ ਲੰਕ ਬਿਲ
ਤੁਹਿ ਸਾਂਚ ਕਹੋਂ ਗਢ ਔਰ ਜੋ ਹੋਈ ॥ਤਾਂ ਕਹੁ ਔਰ ਅਨੇਕ ਧਰੇ ਕਪਿ ਜਾ
ਹਿ ਕਹੋਂ ਕਰ ਕਾਰਜ ਸੋਈ ॥ਤਾਪਰ ਰਾਵਨ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਸਿਯ ਸੋਧ ਕੇ ਤੂੰ
ਸੁ ਠਰੇ ਬਿਧਿ ਦੇਵ ਸ੍ਵਾਕ੍ਰਤ ਕਹੇ ਨਹਿ ਰਾਮ ਹਜੂਰ ਹੈ ਤੋ ਸਮ ਸੂਰਨ ਦੇਖਤ
ਕੋਈ ॥੭॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਰਾਮ ਹਿ ਰਾਜ ਦਿਯੋ ਤੁਮ ਕੋ ਅਰ ਬਾਲਿ ਕੀ ਬੰਦ ਤੇ
ਨਾਰਿ ਛੁਡਾਈ ॥ਸੋ ਸੀਏ ਪੀਰ ਸਹੈ ਰਘੁਬੀਰ ਪੈ ਧੀਰ ਬਡੇ ਮੁਖ ਤੇ ਨ ਜ
ਨਾਵੈ ॥ਬਾਦ ਜਨੈ ਜਨਨੀ ਜਗ ਤੇ ਦੁਖ ਮੈ ਪ੍ਰਭੁ ਮੀਤ ਕੇ ਕਾਮ ਨ ਆਵੈ॥
ਔਰ ਠਨੇ ਉਪਕਾਰ ਧਨੇ ਸੁਨ ਰਾਮ ਕੇ ਕਾਮ ਕੇ ਕੌਨ ਨ ਧਾਵੈ ॥੮॥
ਸ੍ਵੈ: ॥ਜਾਂ ਦਿਨ ਸਾਹਿਬ ਕਾਮ ਕੇ ਸੇਵਕ ਜਾਨਤ ਤਾਂ ਛਿਨ ਕੀ ਬਲਿ
ਜਯੋ ॥ਬਾਤ ਬਿਚਾਰ ਕਹੈ ਹਸਿ ਕੈ ਬਿਨ ਦਾਮਨ ਤਾਹੀ ਕੇ ਹਾਥ ਬਿਕੱਯੋ
ਹੈ ਇਹ ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤ ਚਹੂੰ ਜੁਗ ਤਾਂ ਪਰ ਰਾਮ ਸੋ ਠਾਕੁਰ ਪੱਯੋ ॥ਜਾਇ ੧

੯੦ ਨੂੰ ਸਭ ਕਾਮ ਕਰੈ ਛੂਟੈ ਲਾਖਨ ਮੈਂ ਜਬ ਏਕ ਬੁਲੈਯੈ ॥੯॥ ਕਬਿਤਾ ॥
ਰੋਮ ਰੋਮ ਫੂਲ ਗਏ ਰੋਰ ਭੁਜਨ ਫਰ੍ਹੈ ਭਏ ਰਾਮ ਮੁਸਕਾਨੇ ਦੇਖ ਰੂਪ ਹਨੂੰ
ਮਾਨ ਕੋ ॥ ਸੀਤਾ ਜੂ ਕੇ ਸੋਧ ਲਯਾ ਆਜ ਹੀ ਤੇ ਪਾਯੇ ਮਾਨੋ ਦੇਖਤ ਤੇ ਭੀਲ ਯਾ
ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਫਾਂਧਿ ਜਾਨ ਕੋ ॥ ਜੈਸੋ ਰਘੁਬੀਰ ਗਿਰਿ ਕਿਸ਼ੀ ਰਸੋਂ ਬਿਚਾਰੈ ਤੈਸੋ
ਭਯੋ ਕਪਿ ਛੱਯਾ ਸੁ ਛੁਵੱਯਾ ਆਸਮਾਨ ਕੋ ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਹੈ ਲੰਕ ਬਾਰ
ਧਰ ਕੇ ਪਾਰ ਅਬ ਕੀਜੈ ਨ ਅਵਾਰ ਦੀਜੈ ਆਇਸੁ ਰਸਿ ਦਾਨ ਕੋ ॥੧੦॥
ਕਬਿਤਾ ॥ ਜੈਸੇ ਕਹੋ ਤੈਸੇ ਕੀਤੇ ਸਿੰਧੁ ਕਰੈ ਜਸ ਪੀਓ ਮੁਨਿ ਐਸੋ ਜੋ ਕਹੋ ਤੋ
ਬੀਚ ਪਾਨੀ ਰਾਖੋਂ ਨਾਮ ਕੋ ॥ ਕਹੋ ਜਾਇ ਲੰਕ ਮਾਰੋ ਭ੍ਰਾਤਨ ਸੋ ਭ੍ਰੀਤ ਕਰੋ ਰਾ
ਵਨ ਸਮੇਤ ਪਰ ਸਾਊ ਪਗ ਬਾਮ ਕੋ ॥ ਦੇਖ ਕੈ ਅਨੀਤਾ ਮੇਰੋ ਮਰਤ ਨ ਪੀਤ
ਜੋਈ ਕਹੋ ਸੋਈ ਕਰੋਂ ਨਾਥ ਨੈਕ ਹੁਕਮ ਕੋ ॥ ਸੁਨੋ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ਸੁਖ ਸੋਈ
ਏ ਅਚੀਤਾ ਕਹੋ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲਿਆਊਂ ਕਹੋ ਬੀ ਮਿਲਾਊਂ ਰਾਮ ਕੋ ॥੧੧॥
ਕਬਿਤਾ ॥ ਖੇਦ ਮਾਰੋ ਖੇਦ ਬਿਨ ਖੇਦ ਜੇ ਕਹੋ ਨਾਥ ਸੀਤਾ ਲੇ ਕੇ
ਸਾਤਏ ਪਤਾਲ ਹੂੰ ਜੋ ਜਾਇ ਰੋ ॥ ਛੁਵਰ ਤਿਹਾਰੇ ਪਾਇ ਕਹਾ ਲੈ ਪਠਾਇ
ਮੇਰੇ ਤੋ ਕਹਾ ਬਸਾਇ ਆਇ ਸੀਸ ਪਗ ਨਾਇਗੋ ॥ ਭੂਪ ਸੁਰਲੋਕ ਸਿੰਧੁ
ਅਚਲ ਸੁਮੇਰ ਬਿੰਧ ਰਾਵਨ ਪਠਵਿ ਹਨੂ ਬਾਜ ਜੈਸੇ ਉੜਾਇਗੋ ਮਾ
ਇ ਮਾਥੇ ਕਹੈ ਨਾਥ ਕਹੋ ਤਾਰੇ ਪਾਛੈ ਰਘੁਨਾਥ ਮੇਰੇ ਹਾਥ ਕੀ ਸੁਭਲੀ
ਮਾਰ ਖਾਇਗੀ ॥੧੨॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ਕਹੇ ਰਹਨੂਮਾਨ ਤਾਕੋ ਕਰੋ ਪਰਮ
ਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਨਿਏ ਸ੍ਰਵਨ ਦੈ ਹੌ ਤੁਮਾਨ ਬਤਾਇ ਦਯੋਂ ॥ ਜਰ ਤੇ ਕਮਠ ਭਾ
ਲ ਸਾਤੋ ਸਿੰਧ ਆਲ ਬਾਲ ਦੇਸ ਔ ਬਿਦੇਸ ਰਾਲ ਚਹੂੰ ਕੈ ਲਿਵਾਇ ਦਿ
ਯੋਂ ॥ ਧਾਰ ਮੇਘ ਸੇਤ ਕਾਰੇ ਫੂਲ ਜੇ ਅਕਾਸ ਤਾਰੇ ਭਾਰੇ ਫਲ ਸੂਰ ਸਸਿ
ਤੇਊ ਤੇ ਸੁ ਕਾਇ ਦਯੋਂ ॥ ਰੋਤੇ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਜ ਰਘੁਰਾਜ ਐਸੇ
ਬੇਸਮ ਤਰੁ ਤੇ ਤੂ ਰਾਗੀ ਸੀਤਾ ਤੁਮੈਂ ਲਿਆਇ ਦਯੋਂ ॥੧੩॥ ਕ: ੧੪
ਕਹੋ ਸੀ ਅਲਿਆਊਂ ਕਹੋ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਸੰਦੇਸ ਕਹੋ ਰਾਵਨ ਸਮੇਤ ਲਿਆਊਂ
ਬੇਗ ਸਿਖ ਦੀਜੀਏ ॥ ਕਹੋ ਤਾਂਹੀ ਢੂੰਢ ਕੇ ਕੁਟੰਬ ਲੈ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬੋਰੋ ਲੰਕਾ

ਉ ਮੰਦੋਦਰੀ ਕੇ ਜਾਨਿਯੇ ਸੋ ਕੀਜੀਏ ।ਕੋਟੋਦਸ ਸੀਸ ਭੁਜਬੀਸ ਨਬ ੮੧
ਖੰਡੋ ਆਗੇ ਕਹੋ ਜਾਇ ਖੰਡੋ ਗੜ੍ਹ ਬਿਨਤੀ ਪਤੀ ਲੀਏ ।ਰਿਕ ਹਨੂਮਾਨ
ਕੇ ਨਿਬੇਰ ਪਾਨ ਦੀਜੈ ਰਾਮ ਕਹੇ ਤੇ ਉਡਾਇ ਗੜ੍ਹ ਲੰਕਾ ਤੁੰਡ ਚਲੀਜੀ
ਏ ।੧੪। ਸਵੈਯਾ । ।ਦੇਖ ਹਨੂ ਕਪਿ ਰੂਪ ਸਿਯਾ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੇ
ਜਿਯ ਮੈ ਡਰਪੈ ਹੈ ।ਆਨਸਕੀ ਕਹਿ ਤੇ ਟਪਰੀ ਜਬ ਦੂਤ ਕੀਏ ਕਪਿ ਰ
ਛਲ ਜੈਹੈ ।ਦੇਵਨ ਕੇ ਅਰਿ ਹੈ ਨ ਜਹਾਂ ਗੜ੍ਹ ਲੰਕ ਸੁਏ ਕਹਿ ਕੌਨ ਸੁਨੈ
ਹੈ ।ਹੈ ਪਰਬੀਨ ਤਊ ਸਿਯ ਕੋ ਬਿਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀਏ ਪਰਤੀਤ ਨ ਐਹੈ ।
੧੫। ਸ੍ਵੈ: ।ਭੂਖ ਲਗੀ ਬਨ ਕੇ ਫਲ ਤੋਰਤ ਜਾਹਿ ਚਲੇ ਮੁਖ ਮੈ
ਧਰ ਲੀਜੈ ।ਏਕ ਨਿਦਾਨ ਕੀਏ ਬਿਨ ਹੋ ਕਪਿ ਸੀਅ ਬਿਨਾ ਪਰਤੀਤ ਨ
ਕੀਜੈ ।ਏ ਮਨ ਕੇ ਗੁਨ ਸੀਖਤ ਜੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਜਾਨ ਕੀ ਔਰ ਨ ਭੀ
ਜੈ ।ਕੈ ਬਨ ਮੈ ਕਿ ਗਿਰਾਨ ਭੁਠੀ ਜਹਾਂ ਹੈ ਸੁੰਦਰੀ ਮੁੰਦਰੀ ਤਾਹਿ ਦੀਜੈ
੧੬। ਸ੍ਵੈ: ।ਏਕ ਕਹੋ ਬਿਨਤੀ ਹੁਮ ਸੋ ਸੁਨਕੈ ਰਘੁਨਾਥ ਕਹੇ
ਜਿਨ ਐਸੋ ।ਏਕ ਫਲੀਗ ਕਹੈ ਤਜ ਸੰਕ ਨਿਸੰਕ ਸੁਲੰਕ ਧਸੋ ਮੁਖ
ਜੈਸੋ ।ਹੇ ਹਨੁਮਾਨ ਅਜਾਨ ਨਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਖ ਨ ਕੇ ਸਭੁ ਠੌਰ ਸਮੈਸੋ ।
ਮੰਜੁਲ ਵੈ ਪਦ ਕੰਜ ਕਹੇ ਕਿਨ ਹੈ ਸਿਯ ਕੇ ਕਿਹ ਭਾਂਤ ਪਛਾਨੋ ।੧੭
।ਸ੍ਵੈ: ।।ਸਾਰਕਥੀ ਇਨ ਬਾਤ ਤਊ ਸਿਯ ਕੀ ਦੁਤਿ ਹੈ ਕਿਹ ਭਾਂਤ
ਸੁਨਾਊ ।ਜੋ ਉਪਮਾਂ ਕਵਿ ਦੇਤ ਸਬੈ ਤੇਈ ਫੋਰ ਕਹੇ ਤਬ ਅੰਗਨ ਜਾਊ
ਜੋ ਕਹਿ ਦੂਰ ਕਰੋ ਜਠ ਮੈ ਛਬਿ ਅੰਗਨ ਕੀ ਸਭ ਕੇ ਨਹਿ ਪਾਊ ।ਏ ਦੂ
ਖਤ ਜਿਹ ਭਾਂਤਿ ਸਿਯਾ ਸੋਈ ਚੀਨ ਹਨੂ ਮਬੋਤਾਹਿ ਬਤਾਊ ।੧੮। ਕ੩
।। ਜਹਾਂ ਨ ਉਲਾਸ ਤਾਤੇ ਸ੍ਵਾਸ ਨ ਅਕਾਸ ਤਹਾਂ ਨੀਕੇ ਬੀਰ ਬਾਤ ਸੁਨ
ਲੀਜੀਏ ਨਿਦਾਨ ਕੀ ।ਜਾਂਕੇ ਦ੍ਵਾਰ ਕਾਮ ਕਰੋਸੈ ਅਲੀ ਪੰਕ ਲੰਕ ਮਾਂਹਿ
ਤਹਾਂ ਦੇਖੀਓ ਨਿਸੰਕ ਬਧੂ ਕੁਲ ਭਾਨ ਕੀ ।ਜਾਂਕੇ ਨਿਸ ਧਾਂਮ ਮੁਖ ਦੀ
ਪ ਜੀਕੇ ਦੀਪ ਬਿਨ ਫੂਲ ਅੰਗ ਬਾਸ ਤਹਾਂ ਰਾਨੀ ਹਨੂਮਾਨ ਕੀ ।ਜਹਾਂ
ਸੁਖ ਸੂਕ ਨਾਮ ਰਾਮ ਹੀ ਕੀ ਕੂਕ ਜਹਾਂ ਸੋਵੈ ਸੁਖ ਧੂਪ ਤਹਾਂ ਹੈ ਅਚੂਕ

੪੨ ਜਾਨਕੀ ॥੧੯॥ ਕਬਿੱਤੁ ॥ ॥ਜਾਂਕੇ ਬਾਂਧੇ ਕੇਸ ਤਨ ਤਾਪਸੀ ਕੇ
ਭੇਸ ਸੁਨ ਬਾਨਰ ਨਰੇਸ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ਉਰ ਧੋਵਤੀ ॥ਭੂਖਨ ਮਲੀਨ ਪੀ
ਨ ਹੀਨ ਸੁਖ ਛੀਨ ਜਾਕੀ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਦਸਾ ਦੀਨ ਨਿਸ ਨੀਂਦ ਹੂੰ ਨ ਸੋਵਤੀ ॥ਅੰ
ਗਨ ਨ੍ਹਾਈ ਫੂਲ ਸੇਜ ਨ ਸੁਹਾਈ ਜਾਂਕੀ ਤਾਕੋ ਜਾਨ ਲੀਜੋ ਨਾਰ ਨੀਚੇ
ਮੁਖ ਜੋਵਤੀ ॥ਹਨੂੰ ਸੁਨ ਮੀਤ ਸੀਅ ਪਾਈ ਏਕੀ ਰੀਤਿ ਲੰਕ ਜਾਂਕੀ ਭੀ
ਤਿ ਭੀਤਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ ਰੋਵਤੀ ॥੨੦॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਰਾਵਨ ਪਾਪ ਕੇ
ਜਾਲ ਰਚੇ ਨੇ ਬਿਧਿ ਤਾਂ ਖਹਿ ਪਾਂਉ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ਦੀਜੋ ॥ਬਾਤ ਬਿਨਾ ਮਠ
ਜਾਦ ਕਰੇ ਜਿਨ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੈ ਤੁ ਕਰੈ ਸਹ ਲੀਜੈ ॥ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੋ ਬਨ ਦੇਖ
ਰਹੇ ਜਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਾਨੇ ਜਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਜੋ ॥ਕਾਢ ਲੈ ਸੂਲ ਨਿਹਾਲ
ਕਰੇ ਮੁਹਿ ਜਾਇ ਹਨੂੰ ਅਤਿ ਕਾਲ ਨ ਕੀਜੋ ॥੨੧॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਪਾਨ ਲੀ
ਏ ਦੋਊ ਪਾਨ ਧਰੇ ਸਿਰ ॥ਜਾਇ ਛੁਏ ਰਘੁਨੰਦਨ ਜੂ ਕੋ ॥ਔਰ ਕਹੀ ਬਿਨ
ਤੀ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿਨ ਦੇਹ ਬਚੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇ ਕਨੂ ਕੋ ॥ਆਪਨ ਜਾਨ ਧਰੇ ਰ
ਹੀਓ ਜੀਅ ਤੇ ਕਪਿ ਸੰਤਨ ਕੋ ਤੁਮਹਿ ਕੂ ਕੋ ॥ਨਿਤ ਕਰੈ ਸੁਧ ਚਿਤ ਕੇ ਸਾ
ਥ ਸੁਰਤਿ ਚਲੇ ਸੰਗ ਮਿਤ ਹਨੂੰ ਕੋ ॥੨੨॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਛਾਡ ਚਲੇ
ਸੁ ਮਹੇਸ ਕੋ ਅੰਸ ਗਨੇਸ ਮਨਾਇ ਚਲੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹ੍ਵੈ ॥ਭੁਜ ਪੀਠ ਸੰਠੋਕ
ਨਿਹਾਰ ਹਨੂੰ ਮੁਖ ਲੋਚਨ ਚਾਰ ਚਲੇ ਜਲ ਚ੍ਵੈ ॥ਮੁੰਦਰੀ ਕਰ ਸੌਂਪਿ ਕ
ਹੇ ਮੁਖ ਬੈਨ ਸੁਦੇਹ ਬਿਨਾ ਕਪਿ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਦ੍ਵੈ ॥ਜਬ ਲੌ ਅਮਦੇਹ ਉਤੈ ਨਾ
ਖੇਹ ਤੂੰ ਆਨ ਦੈ ਸੋਧ ਸੀਆ ਪਗ ਛ੍ਵੈ ॥੨੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਬਾਂਧਿ ਮੁਠੀ
ਦੋਊ ਪਾਇ ਲਗਾਇ ਸੁਬੀਰ ਖਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਘਾਂ ਕੋ ॥ਪੂਛਿ ਉਠਾਇ
ਲਿਵਾਇ ਦਈ ਕਹਿ ਲੋਚਨ ਮੂੰਦਨ ਨੀਰ ਹਿ ਤਾਕੋ ॥ਰਾਮ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਯੋ
ਮੁਖ ਤੇ ਜਿਯ ਮੈਂ ਧਰ ਪੌਰਖ ਤਾਂਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੋ ॥ਬਾਰ ਲਗੀ ਨਹਿ ਪੌਨ ਕੇ
ਪੂਤ ਹਿ ਪਾਰ ਭਯੋ ਲੰਘ ਬਾਰਧ ਬਾਕੋ ॥੨੪॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਰਾਮ ਕੇ ਕਾਮ ਕ
ਰੈਂ ਜਿਯ ਤੇ ਇਹ ਤੇ ਸੁਤ ਕੌਨ ਸੀ ਔਰ ਘਰੀ ॥ਛਾਡਿ ਬਾਰਧਿ ਬਾਰਦ ਏ
ਕਾਹਿ ਸੌ ਕਾਹਿ ਰਾਮ ਤਹਾਂ ਤੁ ਬਧੀ ਨ ਤਰੀ ॥ਲਿਪਿ ਨੀਰ ਕੇ ਪਾਰ ਪਰੇ ਪਲ

ਮੈ ਪਰਾਕ੍ਰੀ ਅੰਗਠੀ ਜਲਮੈਂ ਨਪਰੀ॥ਕਪਿ ਨਾਉ ਹਨੂ ਜਿਨਕੇ ਤਿਨ ਤੇ
ਰਘੁਬੀਰਕੇ ਨਾਉ ਕੀ ਨਉਕਰੀ॥੨੫॥ਸ੍ਵੈ: ॥ਸਿੰਧੁਕੇ ਛਾਧਿਬੇਕੋ
ਸੁਰਪਤਿ ਫਨੀਪਤਿ ਹੂਮਨੇ ਤੇ ਨਾਹਿ ਕੀਨਿ॥ਲੈ ਰਤਨਾਵਲਾ ਪੈਢਰਾਹੇ ਕ
ਢਿਰਾਮ ਗੁਸਾਈਂ ਦਾਹਿ ਅੰਤ ਨਲੀਨੋ॥ਸੋ ਹਨੂਮਾਨ ਕਛੂ ਨ ਗਨੈ ਬਲਨਾਉ
ਕਲੋਨੇ ਜੁ ਸੁਨੇ ਪ੍ਰਤੀਨੋ॥ਜਾਨਤ ਤੌ ਜੁ ਦਈ ਮੁੰਦਰੀ ਪਰੁਨਾਮ ਕਛੂ
ਜਨਟੰਮਨ ਕੀਨੋ॥੨੬॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਸਿੰਧੁਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾਇ ਬੀਰ
ਖਸੀਕ੍ਰਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਐਸੇ ਉਠਨੇ ਨਭ ਮੰਡਲ ਭਰਾਯੋ ਹੈ॥ਕਮਠ ਕੇ ਠੀ
ਠਪਰੇ ਫਨਿ ਫਨਿਮਾਲ ਧਰ ਦੇਸ ਦੇਸ ਚਾਲ ਭੂਮਿ ਚਾਲਮੇਂ ਜਨਾਯੋ ਹੈ
॥ਮਹਿਮਾ ਅਪਾਰ ਜਾਂਕੇ ਬਲੋਕ ਨਪਾਰਾਵਾਰ ਰਾਖਸੀਕੋ ਮਾਰ ਪਾਰ
ਖਸਕੇ ਆਯੋ ਹੈ॥ਕੀਨੀ ਮਨ ਸੰਕਨਾ ਕੈਂਚਨਕੀ ਲੰਕ ਜਾਹਿ ਦੈਨਿਸ
ਕ ਧਸਨੇ ਭੂਪ ਬਾਂਮਕੇ ਬਨਾਯੋ ਹੈ॥੨੭॥ਸ੍ਵੈ: ॥ਕੰਚਨਕੇ ਗਢਲੀ
ਕ ਭੁਯੋ ਪੁਨ ਰਾਮਸੇਂ ਬੈਰ ਕਲੰਕ ਜਨੈ ਹੈ॥ਏਖ ਫਿਨੇ ਸਭਕੇ ਘਰ
ਭੀਤਰ ਸੀਤ ਪਿਸੋਧ ਕਹੂੰ ਨਲਹੈ ਹੈ॥ਜੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੈ ਮੁਹਿ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁ
ਏਕ ਨਹੀ ਹਨੂਮਾਨ ਕਹੈ ਹੈ॥ਮਾਰਨਮੈਂ ਕਿ ਪਚਾਰਨਮੈਂ ਕਿਧੋਂ ਰਾਵਨਕੇ
ਗਹਿ ਬੀਚਰ ਹੈ ਹੈ॥੨੮॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਏਕਜੀਹ ਪਾਇ ਪੁਨਮਾ
ਰਦਾ ਸਹਾਇ ਨਾਹੀ ਰਾਵਨਕੇ ਨਗਰਕੀ ਕੈਸੇ ਛਬਿ ਗਾਈਏ॥ਫੂਲੀ
ਫੂਲੀ ਡਾਰ ਤਰੁ ਬੈਠੇ ਅਲਿਮਾਲ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਕਿਲਾਲ ਤਾਲ ਪਾਲਮੇ
ਦਿਖਾਈਏ॥ਬਾਉਰੀ ਕੂਪ ਕੁੰਡਨ ਮੈਂ ਗਾਨਨਕੇ ਸੁੰਡ ਬੈਠ ਕੀਨੇ ਦੂਖ ਰੀਤੇ
ਮੁੰਡ ਧੋਇ ਕੈ ਜਤਾਈਏ॥ਬਾਰਨ ਤੁਰੰਗ ਰਥ ਕੰਚਨਕੇ ਧਾਮ ਪਰ ਕੋਨ
ਸੀ ਬਿਭੂਤ ਛਾਡਕੈ ਨਸੀ ਬਤਾਈਏ॥੨੯॥ਕ: ॥ਜਾਹੀ ਪੌਰ ਜਾ
ਇ ਤਹਾਂ ਕੌਤਕ ਲੁਭਾਇ ਤਾਲ ਆਵਝ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬੀਨ ਬਾਜਤ ਸੁਹਾ
ਵਨੇ॥ਸੁਰ ਸਸਿ ਬਰਨ ਬਿਰੰਚ ਸੁਰਰਾਜ ਆਜ ਕੈਨਾ ਇਰਲਾਇਕ
ਜੁ ਪਾਵੈ ਇਤਾ ਆਵਨੇ॥ਔਰ ਕਛੂ ਰੂਪ ਕਰ ਅੰਜਨੀਕੇ ਪੂਤ ਜਾਇ ਪ
ਹੁਚੇ ਤਹਾਂ ਜਹਾਂ ਖਾਸਗੀ ਬਿਛਾਵਨੇ॥ਦੇਵਨਕੀ ਬੇਟੀ ਦੇਖ ਸੰਗ

੨੪ ਤੀਆ ਲੇਟੀ ਤਹਾਂ ਸੀਤਾ ਕੇ ਭ੍ਰਮ ਹਨੂੰ ਲਾਗੋ ਨੇ ਪਛੁਤਾਂਵਨੋ ॥੩੦॥ ਸ੍ਵੈ
ਯਾ ॥ ॥ਰਾਮ ਤਜੀ ਕਿਹ ਪਾਪ ਭੁਜੈ ਗਤਿ ਰੂਪ ਕਿਹਾਰ ਭੁਣੀ ਦੁਤਿ ਤਾਂ
ਈ ॥ ਬਿਤਨ ਛਾਨ ਗਈ ਨ ਭੁਕੇ ਕਿ ਇਹੈ ਸਿਯ ਹੈ ਕਪਿ ਯੌ ਭਹਿਰਾਈ ॥ ਦੇ
ਖ ਮੰਦੋਦਰ ਕੀ ਛਬਿ ਕੋ ਸੁਰਸ੍ਵਾਇ ਰਗੀ ਮਨ ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਂਈ ॥ ਕਿ ਕਪਤੀ
ਮਸਕਿ ਕਪਠੋਨੇ ਸੋ ਊ ਏਕ ਨ ਅੰਕ ਕਰੈਂ ਨਾਥ ਠਾਂਈ ॥੩੧॥ ਸ੍ਵੈ: ॥
ਕਾਹੂ ਕਹੀ ॥ ਸਿਯ ਕੀ ਤਹਿ ਬਾਤ ਕਿ ਆਨ ਅਸੋਕ ਬਨੀ ਅਹਿਰਾਖੀ ॥ ਦੈ
ਤਬ ਪੀਠ ਕਸੋ ਧ੍ਰਿਗ ਰਾਜ ਬਿਭੂਤ ਸਬੈ ਸਸਿ ਸੂਰ ਜਸਾਖੀ ॥ ਹੈ ਜਸ
ਰਾਮ ਕੇ ਦੂਧ ਮੋਨੇ ਜਮ ਕਾਲ ਪਰੈ ਸਾਹਿਰ ਫਨ ਭਾਖੀ ॥ ਫੂਲ ਗਯੋ ਸੁਨ
ਕੈ ਹਨੁਮਾਨ ਭੁਯੋ ਪਗ ਦੇਖਨ ਕੋ ਅਭਿਲਾਖੀ ॥੩੨॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁ
ਬੀਰ ਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਗਯੋ ਕਪਿ ਰਾਇ ਜਹਾਂ ਸੁਧਿ ਪਾਈ ॥ ਪਰੀ ਪਕ ਮੋਲ
ਸਿਰੀ ਬਟ ਤਾਲ ਲਵੰਗ ਲਤਾ ਕਰਨਾਲ ਸੁਹਾਈ ॥ ਕਿ ਜਕ ਦੰਬ ਜੁਰੀ
ਕਦਲੀ ਸੁਭ ਦਾੜਮ ਬੇਲ ॥ ਇਲਾ ਅੰਬ ਠਾਈ ॥ ਕੇਤਕੀ ਗਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਗੁ
ਲਾਬ ਸਰੋਵਰ ਰੂਪ ਮਹਾਂ ਸੁਖਦਾਈ ॥੩੩॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਮੋਰ ਚਕੋ
ਰ ਕਪੋਤ ਕਲੂ ਸੁਭ ਸਾਰਸ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਹੰਸ ਲੁਭਾਨੋ ॥ ਖੰਜਨ ਚਕ੍ਰ ਸ੍ਰਿਲੀ
ਬਕ ਬਾਨਰ ਨੀਰ ਕਪਿੰਜਲ ਔਰ ਬਖਾਨੋ ॥ ਅੰਗ ਕੁਰੰਗ ਸਦਾ ਘੁਸਿ
ਸੰਗ ਸਬ ਸੇਵਤ ਤਾਂ ਬਨ ਕੇ ਲਪਟਾਨੋ ॥ ਏ ਸੁਖ ਜਾਨ ਕੀ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕਹਿ
ਰਾਮ ਨ ਸੇਵਤ ਜਾਗਤ ਜਾਨੋ ॥੩੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਦੇਖ ਹਨੂੰ ਚਿਤ ਚੋਰ
ਰਹੇ ਯਹ ਦੇਵਨ ਕੇ ਪਤਿ ਕੇ ਬਨ ਹੈ ॥ ਕਿਧੌ ਉਜਲ ਨੀਲ ਸਿਆਗਿਰ ਹੈ
ਕਿਧੌ ਸਾਂਵਲ ਕੇ ਉਮਡੇ ਘਨ ਹੈ ॥ ਅਹੋ ਕੈ ਨਿਜ ਪਾਵਸ ਕੇ ਜਧਿ ਰੂਪ ਕਿ
ਧੌ ਆਸਾਢ ਸਰੋ ਮਨ ਹੈ ॥ ਅਬ ਜੋ ਕਛੂ ਸਮਝੇ ਨ ਪਰੈ ਕਿਹਿ ਕਾਮ
ਲਾਪਤਿ ਕੇ ਤਨ ਹੈ ॥੩੫॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ॥ਤਾਂ ਬਨ ਮੈਂ ਕਪਿ ਪੈਠ ਗਯੋ ਬਿਗ
ਸੋ ਸਬ ਜਾਨਕੀ ਢੂੰਢਤ ਪਾਈ ॥ ਰੂਖ ਅਸੋਕ ਤਰੇ ਥਲ ਸੋਕ ਮਨੋ ਇਤ ਤੇ
ਉਪਜੀ ਦੁਚਿਤਾਈ ॥ ਧਾਮ ਨਿਵਾਇ ਰਹੀ ਜੁਗ ਜੰਘ ਖਨੈ ਨਖ ਸੋਂ ਧਰਨੀ
ਜਿਯ ਆਈ ॥ ਰਾਮ ਵਿਯੋਗ ਕਹੈ ਜਨ ਸੁੰਦਰ ਬੈਠ ਪਰਾਜਨ ਨੀ ਦੁਖਦ

ਈ॥ ੩੬॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਤੁਹੀ ਮਨੀ ਰੂਪ ਊਪਰ ਬੈਠ ਸੁਕਾ ਫਲਈ ਮੁੰਦਰੀ
ਮੁਖ ਤੇ॥ ਸੋਈ ਤ੍ਰਾਰ ਦਈ ਹਨੂਏ ਕਹਿ ਬਾਤ ਸਿਯਾ ਬਰ ਮਾਤ ਮਨਾਂ ਦੁਖ ਤੇ॥
ਤਬ ਦੇਖ ਬਿਚਾਰ ਕਿਓ ਚਿਤ ਚੋਰ ਜਿਓ ਤਜ ਨੀਵੇ ਅਬਯਾਂ ਸੁਖ ਤੇ॥ ਸਖੀ ਰਾ
ਮ ਮਿਲਾਪ ਕੀ ਬਾਤ ਭਈ ਪਹਿ ਆਨ ਪਰੀ ਕਰ ਤੇ ਰੁਖ ਤੇ॥ ੩੭॥ ਕਬਿਤ॥
॥ਫੁਲਨ ਕੇ ਕਾਨਨ ਬੈਠੇ ਕਰਨੀ ਛਿਪੇ ਕਰ ਕੀਨੇ ਵੈਸੇ ਈ ਲਗੇ ਹੈਂ ਨ
ਨਾ ਵੈਸੇ ਈ ਹੈ ਮੁੰਦਰੀ॥ ਬਲੋਕੇ ਨਪਬ ਬਨਪਬ ਮਹਾਂ ਬਨਮਬ ਛਾਡ ਕੈ
ਸਿਆਨੀ ਬਨ ਪਾਤਨ ਕੀ ਮੁੰਦਰੀ॥ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਆਪ
ਕੋਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੀਨ ਮੈਂ ਛਾਂਡ ਆਈ ਤੂੰ ਦਰੀ॥ ਐਨ ਮਨ ਉਤਰੀ ਤੂੰ ਕੈਸੇ ਕਰ ਉ
ਤਰੀ ਹੈ ਮੁੰਦਰੀ ਤੂੰ ਕੈਸੇ ਕਰ ਉਤਰੀ ਸਮੁੰਦਰੀ॥ ੩੮॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਬਿ
ਨਾ ਕਰੇ ਪੌਨ ਕੇ ਨ ਗੌਨ ਯਾਂ ਨਗਰ ਵਿਚ ਕੌਨ ਆਇ ਸਕੈ॥ ਇਹਾਂ ਰਾਵ ਪਾਤਨਾ
ਬ ਕੀ॥ ਜੀਆ ਮੇਂ ਨਰੀ ਭਈ ਨਰੀਨ ਕਹਾਂ ਕਰੈ ਬਿਧਿ ਬਿਨਾ ਹੀਨ ਕੈ ਕੈ ਬਿਧ
ਕੇ ਅਕਾਬ ਕੀ॥ ਅੰਗੁਰ ਦਾਇ ਹੈ ਜੀਯ ਜਾਨੀ ਮਨ ਸਾਬ ਕੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਕਪਿਨਾ
ਬ ਭੂਸ਼ਬੋ ਕੀ ਮਨ ਸਾਬ ਕੀ॥ ਦੇਖੀ ਹੈ ਨ ਹਾਬ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਪਾਈ ਹਾਬ ਕੀ ਮੁਰ
ਪੁਨ ਬ ਹਾਬ ਕੀ ਨਿਸਾਨੀ ਜਬ ਹਾਬ ਕੀ॥ ੩੯॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਦੇਖ ਰਹੀ ਚਹੂੰ ਓਰ
ਨ ਤਾਂਹੀ ਜੁਕੋਊ ਨ ਆਨ ਸਦੇਤ ਦਿਖਾਈ॥ ਐਰ ਬਿਚਾਰ ਕੀਏ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਨਰੀ
ਮੁੰਦਰੀ ਨ ਰਹੇ ਉਤਿ ਆਈ॥ ਤੋ ਸੰਗ ਸੋ ਕਲ ਊਨੋ ਕਪਿ ਸੋ ਮਹਿਰਾਮ ਦਈ ਸੁ
ਭੂਮੈ ਪਹਰਾਈ॥ ਦੂਤ ਹਨੂੰ ਮੈਂ ਰਿਨਾਊ ਹੈ ਮਾਤ ਪਰੇ ਪਗ ਜੀਨ ਕਰੇ ਦੁਚਿਤਾਈ
੪੦॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਤਬ ਜਿਯ ਮੈ ਸਿਯ ਸੁਖ ਕੀਓ ਰਾਮ ਦੂਤ ਪਹਿਆ
ਨਿ॥ ਆਨ ਸਬੀ ਕਹਿ ਤੇ ਰਹੀ ਮਿਲਨ ਕਸੇ ਹੈ ਤਾਂਹਿ॥ ੪੧॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥
ਸਤੂਰੇ ਕਿਓ ਬਿਚਾਰ ਪਵਨ ਸੁਤ ਅਤਿ ਚਤੁਰ ਹੈਂ॥ ਕੀਨੋ ਕਪਿ ਪਾਤਰੈ ਮਾਨ
ਸ ਕੋ ਰਾਮ ਸਤ ਭਾਂਸੈ॥ ੪੨॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਦੂਜੇ ਭੂਲੀ ਕਰੀ ਮੋਹਿ ਜੀ ਕੀ ਸੂਲ
ਹਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਸੰਕੋਹਿ ਤੋ ਤਾਂ ਸੋ ਕੈਸੇ ਮੁਖ ਜੋਰਤੀ॥ ਰਾਮ ਦੂਤ ਸੁਨੇ ਤਾਂਹੀ ਪਰੀ
ਮਾਰ ਡਾਰੇ ਹੁਤੇ ਭਾਗੀ ਕੋ ਜਿਵਾਇ ਬੈਰੋ ਕੌਨ ਕੋ ਨਿਹੋਰਤੀ॥ ਐਸੇ ਕਹਿ ਪਾ
ਮੁੰਦਰੀ ਕੋ ਛਾਤੀ ਲਾਇ ਰਤੀ ਮਨੋ ਮਿਲੇ ਪਵਨ ਸੁਤ ਕੈਰੂ ਲਬੋ ਛੋਰਤੀ॥ ੪੩॥

੨੬ ਤੂੰ ਉਘਾੜੇ ਛਾਪੈ ਨਿਧਨੀ ਕੇ ਧਨ ਜਿਉਂ ਨੈਨ ਨਰ ਕੇ ਨੀਰ ਉਰ ਆਂਚਰ ਨਿਰੋਰ
ਤੀ॥੪੩॥ ਕਬਿਤ੍ਰ॥ ॥ਭੂਸਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀ ਜੋ ਸੰਦੇਸੋ ਸੀਅ ਬਾਰਬਾਰ
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਸੁਖ ਧਾਮ ਰਾਵਤ ਹੈ॥ ਲਛਮਨ ਜੀ ਕੇ ਕਹਾਂ ਛਾਡੇ ਕਹਾਂ
ਬਨ ਮੇਂ ਤੈ ਸੋਂ ਮੇਰੀ ਸੁਧਿ ਲੈਬੇ ਕੋ ਕਬਹੂੰ ਉਮਗਾਤ ਹੈ॥ ਕਿਧੌਂ ਮੇਰੇ ਔਗੁਨ
ਬਿਚਾਰਤ ਹੈਂ ਬਿਸਾਰ ਦੀਨੀ ਕਿਧੌਂ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਲੈ ਉਸਾਸ ਭਰ ਰਹੁ ਹੈਂ॥ ਬੋਲੇ
ਹਨੂੰਮਾਨ ਐਸੇ ਮੁੰਦ੍ਰੀ ਨ ਕਹੈ ਮਾਤ ਤੇਰੇ ਪਾਛੇ ਜਾਂ ਕੋ ਰਾਮ ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਹੈਂ
॥੪੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਭੁਜਾ ਭਈ ਅਤਿ ਦੂਬਰੀ ਕੰਕਨ ਕੀਨੀ ਛਾਪ ਹਨੂ
ਮਾਨ ਸਾਰੀ ਕਹੈ ਕੌਨ ਹਮਾਰੇ ਪਾਪ॥ ੪੫॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਤੇਰੇ ਪਾਛੇ ਤੇ
ਬਿਰਹ ਤੇਰੇ ਜਪੈਂ ਨਾਮ ਮੁਖ ਦੂਨ ਕੀਸੀ ਕਲਾ ਕੇਤੂ ਦੇਹ ਨਿਬਹਤ ਹੈਂ॥ ਸੁਨਿ
ਏ ਨ ਤੇਰੀ ਬਾਤ ਰਾਗੀ ਕੇ ਅਨਪ੍ਰਾਤ ਤਲਫਤ ਗਾਤ ਬੀਜੁਰੀ ਸੀ ਚਮਕਤ
ਹੈ॥ ਰੁਦਨ ਕਰੀ ਹੈ ਛਾਪ ਸੋਊ ਹੈ ਢਿਲਾ ਢਿਲਾਤ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਹੂੰ ਕੇ ਚਿਤਾਰ
ਤੇ ਈਰ ਹਤ ਹੈ॥ ਛੀਨ ਰਘੁਰਾਈ ਸੁਨ ਸੀਅ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ਜੈਸੇ ਪਛ ਵਾਪ
ਤੂੰ ਪਾਏ ਐਸੋ ਬਿਧਿ ਉਲਟਤ ਹੈ॥੪੬॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਤਬ ਬੋਲੀ ਬ੍ਰਿਜ
ਈਸੁਮਤਿ ਸੁਨ ਜਾਨਕੀ ਅਰੇ ਤਾਤ ਤੂੰ ਜੁਹਾਮ ਸੰਗ ਉਠ ਚਲੀ ਘਰ ਤਜ ਬਨ
ਕਿਰਹੇ ਤਾ॥੪੭॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਤੈਂ ਨ ਸੰਗ ਹੁਤੀ ਤਬ ਏਤੀ ਨ ਹੁਤੀ ਬਰ
ਤੋ ਬਿਨਾ ਅਕੇਲੇ ਰਘੁਬੀਰ ਦਰ ਬਹੂ ਤਰਤੋ॥ ਤਾਂ ਪੁਰ ਮਨਾਇ ਰਾਮੇ ਰਾਖਬੇ ਕੋ ਪਾਂ
ਇ ਗਹੇ ਪਾਛੇ ਸਬ ਮੰਦਰ ਬੇਲਨ ਤੇ ਸੋਂ ਲਰਤੋ॥ ਕਬਹੂੰ ਬਨ ਜਾਇ ਕਬਹੂੰ
ਕੰਦ ਮੂਲ ਖਾਇ ਸੰਗ ਲਛਮਨ ਲੈ ਕੇ ਦੁਖੀ ਸੁਖੀ ਦਿਨ ਭਰਤੋ॥ ਕਾਹੇ ਕੀ
ਭੁਲਾਈ ਜ ਬਨ ਮਾਹਿ ਮੁੰਹ ਲਾਈ ਆਜ ਤੇਰੇ ਦੁਖ ਕਾਹੇ ਕੋ ਹਨੂੰਸੇ ਐਸੇ ਮਰ
ਤੋ॥੪੮॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਸੁਨ ਹੇ ਨਿਸ਼ਠ ਆਜ ਰਹਤੀ ਜੁ ਘਰ ਨਾਹੀ ਤ੍ਰੀਤ
ਰਤੇ ਪਰਨ ਨਿਸਾਚਰ ਨ ਆਵਤੋ॥ ਬਿਛੁਰੇ ਤੇ ਪੀਅ ਕਹੋ ਕੈਨ ਸੀ ਮਰੀ ਹੈ
ਤੀਅ ਤੁਮ ਸੁਖੀ ਹੋਤੇ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਖ ਪਾਵਤੋ॥ ਜਾਨਤੀ ਤੌ ਤਬ ਹੀ ਗਰੋਸੇ
ਸੀ ਜੋ ਨ ਹੋਤੀ ਤੇਰੇ ਐਸੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਬਿਨ ਕੌਨ ਕੌਨ ਆਵਤੋ॥ ਤੇਰੀ ਓਰ ਉਪ
ਧੀ ਜੈ ਤੂੰ ਸਿਗ ਹੀ ਨ ਹੋਤੀ ਤਬ ਰਾਵਨ ਨੂੰ ਜੋਗੀ ਰਾਮਚੰਦ ਕੇ ਛੁਡਾਵਤੋ॥

੪੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੁਨਿ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਸੀਤਾ ਕਹੈ ਮਤ ਮੰਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇ॥ ਪੀ ੨੭
ਅਦ੍ਰਿਖੀ ਬ੍ਰਨਸੈਂ ਰਹੈ ਤੀਅ ਸੁਖੀ ਘਰ ਹੋਇ॥੫੦॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਐਹ ਕ
ਹੈ ਇਕ ਬਾਤ ਜਾਨ ਸਮਸ੍ਰ ਹੈ ਘਰ ਚਲੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਧਰਮ ਕੀ ਭ੍ਰਾਤ ਤ੍ਰਿਜ
ਟੀ ਸਬ ਤੇ ਸੈਂ ਕਹੌਂ॥੫੧॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਮੂੰਡ ਤੇ ਧਿਤਾ ਬਰਨ ਭਾਰਹੈ
ਉਠਾ ਯੇ ਰਾਮ ਦੂਸਰੇ ਜਟਾ ਕੇ ਰਾਖ ਯਾਂ ਤੇ ਅਭੁਲਾਇ ਗੋ॥ ਕਿਠ ਖਗ ਭੂਮ
ਕਰ ਧਨੁਖ ਖਰੋਈ ਭ੍ਰਾਕਰਈ ਸੋ ਲਿਖੰਗ ਐਠ ਐਂਗ ਸੁਰ ਸ੍ਰਾਇ ਗੋ॥
ਮੋਰੇ ਘਰ ਰਹੇ ਤੇ ਲਿਪਟ ਛਾਤੀ ਭ੍ਰਾਤ ਹ੍ਵੈਹੈ ਇਸੇ ਮੈਂ ਬਿਚਾਰੀ ਇਨ ਪੈਨ ਸਾਰ
ਓ ਜਾਇਗੋ॥ ਭੂਖੇ ਹੈਂ ਕਿ ਰੂਖੇ ਹੈਂ ਕਿ ਨ ਆਇ ਮੁਰਝਾਇ ਹੈਂ ਸੁ ਯਾਂ ਤੇ ਸੰਗ ਚ
ਲੀ ਯਾਹਿ ਭ੍ਰਾਤ ਨ ਸਤਾਇ ਗੋ॥੫੨॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਤਬ ਤ੍ਰਿਜਟੀ ਧਾਇ
ਨ ਲਗੀ ਚਤੁਰ ਜਾਨਕੀ ਆਹਿ॥ ਜੇ ਲਛਮਨ ਕਪਿ ਰਾਮ ਤੇ ਪੁਨ ਸੀਯ ਭ੍ਰਾ
ਤ ਤਾਹਿ॥੫੩॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਜਿਨ ਸੈਂ ਬਹੁਤ ਸਨੇਹ ਰਾਮ ਚੰਦ ਮਨ
ਤੇ ਕਰਹਿ॥ ਤਿਨ ਹੂੰ ਕੀ ਗਤਿ ਏਹ ਸੁਕ ਬਿਰਾਮ ਸੰਗਾਤ ਜਰਹੀ॥੫੪॥
ਸ੍ਵੈ: ॥ਰਾਜ ਬਿਭੂਤ ਬਿਚੱਛਨ ਏਕ ਤਤੱਛਨ ਰਾਮ ਹਿ ਧੀਰ ਦਈ॥ ਸ
ਨ ਭਾਂਵਨ ਕੇ ਪਤੁ ਚਾਵਨ ਕੇ ਅਸ ਪੌਰ ਹੂੰ ਲੌ ਨਹਿ ਸੰਗ ਭਈ॥ ਪੁਨ ਸੈਬ
ਨਸੈਂ ਤ੍ਰਿਅ ਆਠ ਰਾਮੇ ਸੁਨੋ ਸੁੰਦਰੀ ਬਿਪਰੀਤਿ ਨਈ॥ ਮਤੀ ਲਹੁ ਤੇ ਸੁ
ਪੰਤਿ ਬ੍ਰਤ ਕੀ ਤ੍ਰਿਹੁ ਲੋਗਨ ਤੇ ਪਰਤੀਤ ਗਈ॥੫੫॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਪ
ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਤੁਮੇ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੀ ਮੂਰਤ ਹੋ ਹੀਂ ਕੇ ਕੇ
ਲਿਹੋ ਰਤੀ॥ ਪਾਛੇ ਤੇ ਤੋ ਦੇਖਤ ਹੀ ਆਪਨੇ ਸਰੂਪ ਸਬ ਔਰ ਹੈ ਕਿ ਵਹੈ ਹੈ
ਕਹੋ ਨ ਕਹੋ ਹੈਂ ਆਠ ਤੀ॥ ਪਾਛੇ ਰਹੀ ਸੋਚ ਤੀਅ ਸੋਰੋ ਧਿਆਨ ਹੂੰ ਤੇ ਧੀਯ ਸੋ
ਸੋ ਹ੍ਵੈ ਗਈ ਹੈ ਰਾਮ ਆਸਨ ਕੋ ਢਾਰਤੀ॥ ਦੈ ਕਪੋਲ ਹਾਥ ਰਹੀ ਨਾਥ ਕਹਿ
ਸੂ ਸਭੁਰੇ ਮਾਥੇ ਲਿਖੇ ਅੰਕ ਨ ਬਿਧਾਤਾ ਨਾ ਨਿਵਾਰਤੀ॥੫੬॥ ਕਬਿਤ॥
॥ਬੋਲਨੋ ਹਨੂੰਮਾਨ ਮਾਤ ਜਾਨਕੀ ਨਿਵਾਰ ਸੋਕ ਜਾਂਹੀ ਦਿਨ ਜਾਇ ਤੇਰੀ
ਸੋਧ ਹਿ ਸੁਨਾਇ ਹੋਂ॥ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਉਮਡ ਰਘੇਸ਼ ਹੈ ਸਨ ਤਾਂਹੀ ਦਿ
ਸ ਭਨ ਚਢਾਇ ਲਿਆਇ ਆਇਹੋਂ॥ ਐਠੇ ਜੋ ਕਦਾਰ ਸੋਸੈਂ ਬਹੁਰੇ ਕਹੈਂਗੇ

੨੮ ਰਾਮ ਸੀਤਾ ਕੋ ਲੈ ਆਉ ਤਬ ਛਿਨ ਮੈਂ ਲੈ ਜਾਇ ਹੌਂ ॥ ਰਾਮ ਨਿਕਟ ਲੈ ਆਇ ਹੌਂ ਸੁਤੇ
ਨਿ ਪਤੁ ਰਾਇ ਹੌਂ ਤੂੰ ਮਾਨ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਿਲ ਕਹਾਇ ਹੌਂ ॥ ੫੭ ॥ ਕ: ॥
ਔਰ ਜੇ ਤੂੰ ਕਹੈ ਮੋਹਿ ਅਬਹੀ ਲੈ ਜਾਂਉ ਤੋਹਿ ਲੰਕ ਹੀ ਕੋ ਲੈ ਰਾਮ ਕੇ ਕੌਤਕ
ਦਿਖਾਇ ਕੈ ॥ ਤਾ ਕਹਨ ਮਾਰਿ ਪੁਨਿ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਜਾਰਿ ਹੌਂ ਤੇ ਮੁੰਡ ਮਾਲ ਬਿਚ ਕੇ ਆ
ਰਾਮ ਬਲ ਪਾਇ ਕੈ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਹੈਂ ਤੋ ਗਢ ਫੇਰ ਲੰਕੇ ਮੂਲ ਹੂੰ ਤੇ ਲੈ ਉਪਾਰਿ
ਕੇ ਲੈ ਨਭ ਮੈਂ ਲਉ ਡਾਇ ਕੈ ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਜੇ ਮੋਸੋਂ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਖਿਸੈਂਗੇ ਤਬ
ਬੀਰ ਪਰਮਾਤਾ ਮੋਹਿ ਲੀਜੈ ਬਖਸਾਇ ਕੈ ॥ ੫੮ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਜਾਂਦਿ
ਨਿ ਕੇ ਕਪਟੀ ਕੋ ਆਏ ਤੁਮੈਂ ਮੂਢ ਮਤ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਜਾਨਿ ਲੈਕ ਨਗਰੀ ਉਦਾਸ
ਹੈ ॥ ਕੈ ਜੂ ਕੋਊ ਦਿਲ ਰਟਕਾਲੋ ਸੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾਂ ਕੋ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਸਾਂਝ ਸਮੈਂ ਦਿਨ
ਕੋ ਹੁਲਾਸ ਹੈ ॥ ਧੂੰਆਂ ਕੈਸੇ ਧੌਲਹਰ ਮਿਟ ਈਸੇ ਦੇਖੀ ਅਤਿ ਰਾਤ ਪਰੀ ਦੂੰ
ਕਪਾਛੇ ਰਈ ਕੇ ਹੁਲਾਸ ਹੈ ॥ ਜਾਂ ਮੰਕੀ ਬਨੈਂਗੀ ਸਿ ਫਜੂ ਕੀ ਬਿਗਰੈਗੀ ਰਘੁ
ਬੀਰ ਕੋਪ ਗੀਧ ਕ੍ਰਿਤ ਰਾਵਨ ਬਿਨਾਸ ਹੈ ॥ ੫੯ ॥ ਦੋ: ॥ ਸੁਖ ਪਾਏ ਜਿ
ਸ ਜਾਨ ਕੀ ਛਲੋ ਦੂਤ ਪਤਿ ਆਹਿ ॥ ਸੂਰ ਕੇ ਸਰ ਜਨ ਸੇਖ ਕਪਿ ਬਰ ਖਗਿ
ਆਇ ਡ੍ਰਾਹਿ ॥ ੬੦ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਸੁਨਹੁ ਬੀਰ ਹਨਵੰਤ ਤੇਰੋ ਬਲ ਸ
ਰ ਸਬੈ ॥ ਰਾਮਚੰਦ ਬਲਵੰਤ ਕਹੋ ਤੁਮੈਂ ਸੋ ਕੀਜੀਏ ॥ ੬੧ ॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ ਸੁਰ ਸਸਿ ਸੇਖ ਪੌਨ ਇੰਦ੍ਰ ਜਮ ਸਿੰਧ ਕੌਨ ਆਇ ਸਕੈ ਮੇਟੈ ਤੀਨੋ ਲੋਕ
ਐਸੋ ਕੋਣ ਹੈ ॥ ਜੋ ਕਰਤਾਰ ਮੇਟੈ ਕੋਊ ਤਾਂ ਕੀ ਆਪੁ ਮੇਟੈ ਬਿਧਿ ਲੋਕ ਕਹੈ ਪਾ
ਪੀ ਪਰਲੋਕ ਦੁਖ ਮੈਂ ਪਰੈ ॥ ਤਾਂਤੇ ਬੇਗ ਜਾਹਿ ਲੰਕ ਲੋਗ ਨ ਪਤਿਆਹਿ ਜਿ
ਨ ਪਾਪ ਛਲ ਕਪਟ ਨ ਏਕ ਇਨਤੇ ਬਚੈ ॥ ਇਨ ਕੇ ਮਿਲੇ ਤੇ ਦੋਊ ਦ੍ਵੈਗ ਈ
ਕਠਿਨ ਜਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਰਹੇ ਸੁਨ ਰਾਮ ਦੂਖ ਨਾ ਤਰੈ ॥ ੬੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ ਨਾਥ ਪਰਾਧੀਨ ਕਹੇ ਕਬਿ ਤੇ ਬਿਸਾਰੀ ਕਪਿ ਬੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਪਦ ਕੇ ਲੈ
ਲੰਕ ਆਇ ਹੈ ॥ ਕਛੂ ਆਸ ਲਾਗੇ ਕਛੂ ਆਰਜਾ ਸੁ ਪਬ ਜਾਗੇ ਪਾਛੈ ਤੈਂ ਪ
ਤਾਂ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧੀਨ ਪਤ ਆਇ ਹੈਂ ॥ ਬਾਸੀ ਹੈ ਨਿਕਟ ਕੇ ਉਦਾਸੀ ਸੋ ਤੋ ਨਾਹਿ
ਐਸੇ ਦਾਸੀ ਸੀਆ ਕੇ ਸੰਦੇਸੇ ਬਹੁਰੇ ਨ ਪਾਇ ਹੈਂ ॥ ਬਾਤ ਕਹੈਂ ਤੌ ਕੀ ਕਿ ਧੇ

ਕਹੀਤੌ ਇਨਿਕੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੀ ਚਿੰਤੀ ਸੋ ਪੈ ਬ੍ਰਿਥਾ ਲੈ ਦਿਵਾਈ ਹੈਂ ॥੬੩॥
ਕਬਿਤਾ ॥ ਬਿਰਹਨਿ ਕੀ ਜ੍ਵਾਲ ਮੈਂ ਨ ਜਾਤ ਜਰ ਮੇਰੇ ਤਨ ਨੈਨਨ ਕੇ ਨੀ
ਰਹੂ ਮੈਂ ਬੂਡਨ ਮਰਤ ਹੋਂ ॥ਰੰਧਨ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸਨ ਉਸਾਸਨ ਨ ਪ੍ਰਾਨ ਜਾਤ ਦੇਹ
ਛਾਡ ਛਾਡ ਜੀਸੋਂ ਨਿਤ ਧੀਲ ਰਤ ਹੌਂ ॥ਛਤੀਆਂ ਕੀ ਬਤੀਆਂ ਕਹਾਂ ਲੌ ਕ
ਹੌਂ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਰਾਮ ਬਿਨ ਨੈਕ ਹੂੰ ਨ ਕਹੋ ਬਿਚਰਤ ਹੋਂ ॥ਏਹੋ ਮੇਰੋ ਕ੍ਰੋਸ ਮੇਰੇ
ਕਹੀਓ ਸੰਦੇਸ ਕਪਿ ਆਸ ਥਸ ਪਰੀਤਾਂ ਤੇ ਜੀ ਬੇਈ ਕਰਤ ਹੌ ॥੬੪॥ ਸ੍ਵੈ
ਯਾ ॥ ਕਿੰਚਨ ਕੇ ਮ੍ਰਿਗ ਕਾਜ ਹਨੂੰ ਮਤ ਮੰਦ ਜਾਨਿ ਜੈ ਤਜ੍ਯੋ ਹੈ ਲਛਮਨ ਰਾਖੇ
॥ਕਾਹੇ ਕੋ ਹੋਇ ਇਤੀ ਬਿਪਰੀਤ ਜੋ ਰੇਖ ਮਿਟਾਇ ਕੈ ਪਾਂਉ ਨ ਧਾਰੇ ॥ਏ ਦੇਉ
ਮੈਂ ਅਪਰਾਧ ਛਮੇ ਕਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਨ ਫੇਰ ਪਚਾਰੇ ॥ਸੋ ਅਬ ਲੋ ਦੁਖ ਪਾਇ
ਤਹੋਂ ਜਬ ਪਾਇ ਇਨ ਦੇਖੋ ਤੋ ਪ੍ਰਾਨ ਨਿਕਾਰੇ ॥੬੫॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ਚੰਦ
ਦੇਖ ਚਕਈ ਅਲਾਨ ਸਰ ਫੂਲੇ ਐਸੇ ਬਿਪਰੀਤ ਕਾਲ ਹੈ ਸੁਦੇਸ ਕਹੀਅ
ਤਿ ਹੈ ॥ਘਾਤੀ ਸਿ ਬਾਤੀ ਘਨਸਾਰ ਨੀਰ ਚੰਦਨ ਸੋ ਬਾਮਲੀ ਜੋ ਅਤਨ
ਅਨਲ ਚਹੀਅਤ ਹੈ ॥ਸਿੰਗਾਰ ਕੇ ਦੁਕੂਲ ਦੇਖ ਕੁੰਜਨ ਕੇ ਫੂਲ ਦੇਖ ਰੂਖਨ
ਕੇ ਮੂਲ ਦੇਖ ਸੂਲ ਸਹੀਅਤ ਹੈ ॥ਹਮੈਂ ਪਲ ਭਾਰੀ ਰਾਮ ਪਲੈਨ ਸੰਭਾਰੀ
ਕਪਿ ਐਸੇ ਗਰਲ ਲੈਕ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਰਹੀਅਤ ਹੈ ॥੬੬॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੁਖ ਪਾਇ ਅਤਿ ਲੋਚਨ ਜਲ ਨ ਰਹਾਇ ॥ਮਰੰਦਾ ਬਿਨ ਸਿਯ
ਦੁਖੀ ਸਿਯ ਬਿਨ ਉਤ ਰਘੁਰਾਇ ॥੬੭॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਤੁਮ ਹਿ ਲਖੀ
ਪਰਤੀਤ ਜਬ ਮੁੰਦਰੀ ਤੋ ਕੋ ਦਈ ॥ਦੂਤਨ ਹੈ ਬਿਪਰੀਤ ਇਕ ਪਾਤੀ ਅਰ
ਪਤੋ ਬਿਨਾ ॥੬੮॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ਜਾਨਕੀ ਜੂ ਸੀਅ ਆਨੋ ਕੁਲੋ ਹੈ ਸਿ
ਆਨੋ ਕਪਿ ਜਾਂਹੀ ਤੇ ਪਠਾਏ ਰਾਮ ਜਾਨੈਂ ਜਾਂਕੀ ਮਾਤਿ ਕੋ ॥ਬੇਟੀ ਮੈਂ ਲਪੇਟੀ
ਏਕ ਮਨ ਹੀ ਸੁ ਕਾਢ ਦੀਨੀ ਦੀਜੋ ਰਾਮ ਹਾਥ ਲੇ ਬਖਾਨ ਜਾਤ ਤੇਰੀ ਗਤਿ ਕੋ ॥
ਦੂਸਰੇ ਸੰਦੇਸੋ ਚਿਤ੍ਰਕੂਟ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਹਿਤ ਕਾਨੇ ਕੀਓ ਕਾਕ ਸੀਕ ਬਾਨ ਲੈ
ਸੁਰਾਂਤ ਕੋ ॥ਤਿਲਕ ਬਨਾਏ ਨਿਜ ਹਾਥ ਮੇਰੇ ਨਾਥ ਕਪਿ ਤੀਨੋ ਪਤ੍ਰ ਦੀ
ਨੋ ਤਿਨ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਪਤਿ ਕੋ ॥੬੯॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜਾਂਹਿ ਹਨੂੰ ਅਯ ਛਾਤ

੯੦ ਬਿਲਿਯ ਚਲ੍ਯੋ ਤਿਨ ਦੂਤਨ ਹੂੰ ਤੇ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ਆਇ ਗਈ ਫਿਰ ਕੈ ਮਨ ਮੈਂ ਕਛੁ
ਹਨਾਂ ਆਪਨੇ ਬਲ ਮੈਂ ਨੇਜ ਨਾਯੋ ਰੁਤਿਆਂ ਚਲਤੇ ਜਗ ਮੈਂ ਪਾਹਿ ਬਾਤ ਕਿ ਰਾਮ
ਕੇ ਦੂਤ ਕੋ ਊ ਕਪਿ ਆਯੋ ॥ ਰਾਵਨ ਜੋ ਜਬ ਜਾਇ ਮਿਲੈ ਤਬ ਕਿਨੇ ਮਿਟੈ ਹੈ ਮਨ
ਕੋ ਪਛੁਤਾਯੋ ॥੭੦॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਚੰਚਲ ਜਾਤਿ ਸੁਭਾਉ ਹਨੂਮਾਨ ਚਿਤ
ਮੈ ਧਰਿਓ ॥ ਸੁਰਨ ਕੇ ਸਤ ਭਾਉ ਕਾਇਰ ਬਕ ਮੁਖ ਹੀਰ ਹੈ ॥੭੧॥ ਦੋਹਰਾ ॥
॥ ਜੋ ਖਿਸ੍ਯੋ ਰਘੁਬੀਰ ਸਮ ਹਸਾਂਤ ਜਸ ਲੈ ਜਾਂਉ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਰਹੈ ਕੈ ਜਸ ਰਹੈ
ਦੋ ਮੈਂ ਇਕ ਕਮਾਉਂ ॥੭੨॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਬਾਗ ਤੇ ਰਖਾਇ ਬਲ ਆਪਨੋ
ਜਨਾਇ ਤਾਂ ਕੋ ਏਕ ਪੂਤ ਘਾਇ ਤਬ ਸਿੰਧੁ ਪਾਰ ਜਾਇ ਹੋਂ ॥ ਲੰਕਾ ਹਿ ਜਰਾਇ
ਕੈ ਕਲੰਕ ਹੀ ਚੜਾਇ ਬਡੇ ਊਧਮ ਮਚਾਇ ਦੂਤ ਰਾਮ ਕੋ ਕਹਾਇ ਹੋਂ ॥ ਰਾਵ
ਨ ਕੋ ਸਾਵਨ ਕੇ ਮੇਘ ਜਿਮ ਰੁਵਾਇ ਰਾਮ ਰੰਦਾਹਿ ਸੁਨਾਇ ਬਡੇ ਬਾਂਦਰ ਕਹਾ
ਇ ਹੋਂ ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਹੈਂਗੇ ਬਿਨਾ ਕਹੇ ਕਾਜੋ ਕਹੀ ਰੇ ਤਬ ਮੇਰੋ ਕਹਾਂ ਜੈਹੈ ਨਾਮ ਸੀ
ਤਾ ਕੋ ਬਤਾਇਹੋ ॥੭੩॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਜੋ ਲੌ ਹੈਂ ਜੀਅ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਜਾਨਕੀ
ਸੋਂ ਕਹੈਂ ਅਬ ਰਹੀ ਮਰੈਂਗੀ ਯਾਹਿ ਜਾਨਤ ਨ ਬਲ ਕੋ ॥ ਆਇ ਕੇ ਬਿਨਾ
ਜੌ ਕਹੋਂ ਦੇਖਨ ਤੇ ਡਰੇ ਤਬ ਕਹੈ ਹਨੂਮਾਨ ਹੋਂ ਕਹੌਂ ਤੋ ਏਕ ਛਲ ਕੋ ॥ ਢੀ
ਲੇ ਢੀਲੇ ਪਾਇਨ ਸੋ ਸੀਤਾ ਜੂ ਸੋਂ ਕਹ੍ਯੋ ਜਾਇ ਭੂਖ ਲਾਗੀ ਬਿਨਾ ਕਹੇ ਬਾ
ਗ ਮੇਂ ਕਹ੍ਯੋ ਫਲ ਕੋ ॥ ਬੋਲੀ ਸੀਅ ਜੈਸੇ ਤੇਰੋ ਜੀਅ ਕੋ ਨ ਜੋਖੋ ਹੋਇ ਤੈਸੇ ਤੂ
ਰਖਾਹ ਕੋਉ ਏਕ ਆਧ ਫਲ ਕੋ ॥੭੪॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਆਗਯਾ ਸਿਯ ਸੂਧੀ ਬਡ
ਭਾਗ ਕਪਿ ਪਤਿ ਫੂਲ ਸਮਾਤੇ ਨਹੀ ॥ ਚਕ ਮਕ ਕੀਸੀ ਆਗ ਹਨੂਮਾਨ
ਆਗ ਜਾਲ ਈ ॥੭੫॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਇਕ ਚੰਚਲ ਕਪਿ ਜਾਤ ਅਤਿ
ਆਇਸ ਕੀਓ ਸਹਾਇ ॥ ਪਟਕ ਪੂੰਛ ਠਾਂਢੋ ਭਯੋ ਰਾਮ ਤੇਜ ਸੁਲਗਾਇ ॥
੭੬॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਪੈਠਿ ਬਨ ਤੇ ਹੀ ਛਿਨ ਆਨ ਕੀ ਨੇਹ ਸਰਾਖੀ ਮਾਰ
ਰਖਵਾਰੇ ਸਬ ਊਚੀ ਕਿਲਕਾਰ ਕੀ ॥ ਭਾਗੇ ਇਕ ਡਾਰੇ ਰੂਖ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰੇ
ਫਲ ਤੋਰੇ ਮੀਠੇ ਖਾਟੇ ਹਰੀ ਹੋਰਗੀ ਸੁਭਾਵ ਕੀ ॥ ਆਨ ਪੁਰ ਦੂਤਨਿ ਜਗਾਬ
ਨ ਸਭਾ ਗੀ ਐਸੀ ਬਾਂਦਰ ਕੀ ਬਾਰੀ ਪਾਤ ਪਾਤ ਡਾਰ ਡਾਰ ਕੀ ॥ ਦੂਤ ਕਹੀ ਬਾਤ

ਅਹਾਰਾ ਅਉਤਪਾਤ ਭਯੋ ਆਯੋ ਕਪਿ ਏਕ ਤਿਨ ਮਾਰੇ ਰਾਮ ਦਾਸ ਕੀ॥੭੭॥
ਕਬਿੱਤ॥ ।ਹਰੇ ਹਰੇ ਆਯੋ ਪੇਡ ਤੋਰੇ ਹਰਾਯੋ ਏਕ ਤਾਂਕੇ ਮਾਰਬੇਕੋ ਰਾਮ
ਬਡੀ ਰਾਜ ਕੂਲ ਕੀ ਪਾਛੇ ਉਨ ਪੈਂਡੇ ਸੋ ਫਿਰਾਇ ਸਬ ਮਾਰ ਤੋਰੇ ਭਾਗੇ ਰਾਮ
ਆਏ ਬਾਤ ਭਈ ਐਸੇ ਮੂਲ ਕੀ॥ ਜਾਂਕੀ ਛਬਿ ਦੇਖੇ ਬਨ ਨੰਦਨ ਸੇ ਮੀਚੇਂ ਆਂਖ
ਸੀਚੇ ਮੇਘਮਾਲੀ ਸੋਈ ਬਾਗ ਨਿਰਮੂਲ ਕੀ॥ ਹਨੂਮਤ ਕਹਿ ਬਾਤ ਬਾਗਮੈਂ ਨ
ਰਹਯੋ ਪਾਤ ਆਸ ਜਿਨ ਕੀਨੇ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਫਲ ਫੂਲ ਕੀ॥੭੮॥ ਕਬਿਤ॥
ਜੋਰਾਵਰ ਧਰ ਪੇਡ ਖਰੇਈ ਸਬ ਗਾਡੇ ਬਿਟਪ ਅਪਾਰ ਬਨ ਐਸਾ ਰਰੁਕ (?)
ਤਰੈ ਕੋਈ ਮੈਂ ਨ ਆਵੈ ਜਿਨੈ ਬਾਉ ਨ ਡੁਲਾਵੈ ਬਲਵਾਨ ਨ ਝੁਲਾਵੈ ਏਤੇਮਾ
ਨ ਬਿਰਛੀ ਅਤਿ ਹੈ॥ ਐਸੇ ਰੋਮ ਨ ਬਾਗਨ ਬਗੀਚਨ ਬਨਿ ਨ ਬੀਰ ਹੁਤੇ ਰਖਵਾਰੇ
ਤਾਂ ਪੰਛੀ ਕੀ ਨ ਗਤਿ ਹੈ॥ ਚਹਤ ਉਖਾਰੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕੇ ਉਖਾਰੇ ਐਸੇ ਰੂਖ ਉ
ਖਰਤ ਜੈਸੇ ਰੂਖ ਉਖਰਤ ਹੈ॥੭੯॥ਕ: ।ਕੌਨ ਕਪਿ ਆਯੋ ਜਿਨ ਊਧਮ
ਮਚਾਯੋ ਐਸੇ ਜਾਇ ਮੇਘਨਾਦ ਜਿਨ ਮਾਰੇ ਬਾਧਿ ਲਿਆਈਏ॥ ਤਾਂਕੇ ਕਹੇ ਕੀ
ਨੈ ਉਤਪਾਤ ਜਾਨਿ ਬੂਝੇ ਬਾਤ ਤਾਂਤੇ ਏਕਵਾਰ ਵਾਹਿ ਮੋਹਿ ਦਿਖਰਾਈਏ॥ ਐਸੋ
ਰੋਜੋ ਕਦਾਚ ਕਾਹੂ ਦੇਵਤਾ ਕੇ ਹੋਇ ਛਲ ਤੌ ਤੋ ਤਾਂਕੋ ਨੀਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਫਾਂਸ ਸੋ ਫਸ
ਈਏ॥ ਆਨਯੋ ਜਿਨ ਅੱਛ ਮਤ ਫਰੀ ਬਲੀ ਹੋਇ ਤਾਸੋ ਸਾਵਧਾਨ ਹ੍ਵੈਕੇ ਬੇਰ
ਜੀਤੇ ਘਰ ਆਈਏ॥੮੦॥ਕ੪॥ ।ਚਲਯੋ ਤਬ ਧਾਇ ਨਾਦ ਬਾਜੇ
ਸੂਰ ਸਾਜੇ ਸਭ ਜਾਇ ਦ੍ਰਿਗ ਦੇਖਯੋ ਕਹੂੰ ਮੈ ਰਸੋ ਬਨਾਯੋ ਹੈ॥ ਧਧਗੀ ਦੇਕ (?)
ਲਰੇ ਏਈ ਮਾਰੇ ਉਤ ਕੌਨ ਮਰੇ ਹਾਰ ਪਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਤ੍ਰ ਪਢਕੈ ਚਲਾਯੋ ਹੈ॥ ਅ
ਨੀ ਬ੍ਰਹਮ ਆਨ ਬੋਲੇ ਕਹਾਂ ਪਾਵੈ ਜਾਨ ਕਪਿ ਕੌਨ ਜਾਨੈ ਮੂਢ ਬਪੁ ਆਪਤੇ
ਬੰਧਾਯੋ ਹੈ॥ ਜਾਂਕੇ ਫਲ ਆਗੇ ਘਰ ਲਾਗੇ ਜਾਨ ਜੈਹੈ ਸਭ ਬਾਂਧ ਹਨੂੰਮਾ
ਨ ਕੋ ਸੋ ਮੇਘਨਾਦ ਲੈ ਆਯੋ ਹੈ॥੮੧॥ਦੋ:॥ ।ਪੁਰਜਨ ਸੁਰਜਨ
ਮਨ ਹਰਖ ਦੇਖ ਹਨੂੰ ਮੁਸਕਾਹਿ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਾਂਧੇ ਕਪਿ ਸਹਤ ਰਾਵਨ
ਕੀ ਦ੍ਰਿਗ ਜਾਇ॥੮੨॥ ਸੋਰਠਾ॥ ।ਬਾਫਲੀ ਕਾ ਸਿਰ ਮੌਰ ਦੇਖ ਹਨੂੰਮਤ
ਨ ਜੋ ਕਹੈ॥ ਜਾਨਿ ਦਿਤਾ ਕੀ ਠੌਰ ਮਨ ਜਾਨੈ ਮੁਖ ਤੇ ਹਸੈ॥੮੩॥ ਕ:॥

੬੨ ॥ਕੌਨ ਹੈਂ ਰੇ ਕਪਿ ਹੌ ਰੇ ਕੌਨ ਕਪਿ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕਾਕੋ ਸੁਤ ਬਾਯੂ ਜੀ ਕੋ ਅੰਜਨੀ ਕੋ
ਪੂਤ ਹੌਂ ॥ ਕੌਨ ਕਾਜ ਬਾਗ ਤੈਂ ਉਜਾਰਯੋ ਸੁਤ ਮਾਰਯੋ ਮੇਰੋ ਭੂਖ ਲਾਗੀ ਤੈ ਰਯੋ ਅ
ਰਿ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਭੂਤ ਹੌਂ ॥ ਮੇਰੋ ਆਗੇ ਸੂਰ ਹੈਂ ਕਹਾਵਤ ਕਹਾਂ ਤੂ ਕਹਯੋ ਨੇ ਤੋ ਸੇ ਰੀ
ਰੋ ਤੋਰਬੇ ਕੋ ਬਜ੍ਰ ਪੁਰਹੂਤ ਹੌਂ ॥ ਕੌਨ ਹੈ ਲੰਕ ਆਯੋ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਪਠਾਯੋ
ਕਛੂ ਲਾਗਤ ਹੈਂ ਤੇਰੋ ਕੋ ਦੂਤ ਨ ਮੇ ਦੂਤ ਹੌਂ ॥ ੬੫ ॥ ਕ: ॥ ॥ਜਾਨਕੀ
ਲੈ ਜਾਤੁ ਤੇਤੇ ਨੈਕੁ ਨ ਬਿਕਾਤੁ ਮੂਢ ਆਪਨੇ ਹੀ ਤਨ ਆਪ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬਿਧਾਵ
ਤੋ ॥ ਕੈਸੇ ਮੇਘਨਾਦ ਆਦ ਜੀਸ ਛਾਤ ਦੇਤੋ ਅਨਿ ਲਰਬੇ ਕੋ ਤੇਸੇ ਸੁਤ ਆ
ਜ ਕਹਾਂ ਪਾਵਤੋ ॥ ਤੇਰੀ ਬੀਸ ਬਾਹ ਨ ਕੀ ਰੈਸ ਨ ਰਹਨ ਦੇਤੋ ਨੈਕੁ ਜੋ ਅਰੀ
ਵਜੂ ਕੀ ਆਇਸ ਜੇ ਪਾਵਤੋ ॥ ਕਾਮ ਕੇ ਕਹੇਂ ਜਾਇ ਜੈਸੀ ਜਨਕੀ ਸੁਆਇ ਮਨ
ਭਾਇ ਭਾਇ ਲੀਕੇ ਫਨੇ ਰੈਤ ਕਰਿ ਦਿਖਾਵਤੋ ॥ ੬੫ ॥ ਕ: ॥ ॥ਬਨੇ ਪਕ
ਰਾਲ ਪਾਹਿ ਸੁਸਤ ਨ ਕਹਿ ਨਿਜ ਕਹੇ ਤੇ ਬਿਚਾਰ ਕਪਿ ਕੈਨ ਭਾਂਤਿ ਮਾਰੀਏ
॥ਇਕ ਕਹੈ ਬਿਦ ਕੀਜੈ ਏਕ ਕਹੈ ਦੀਜੈ ਬਿਖ ਜੀਜੈ ਤਬ ਕੋਊ ਦਿਨ ਐਸੀ ਭਾਂ
ਤਿ ਟਾਰੀਏ ॥ ਬੋਲਯੋ ਹਨੂੰਮਾਨ ਐਤੋ ਐਸੇ ਨ ਮਰੈਗੇ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਪੇ ਕਹਤ ਮੋ
ਰੇ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰੀਏ ॥ ਪਾਤਿਗ ਸਿਰਾਈ ਅਬ ਹੋ ਹੂੰ ਮਰਯੋ ਚਾਹਤ ਹੈਂ ਤੂਲ
ਤੇਲ ਸੇ ਲਪੇਟ ਦੇਹ ਮੇਰੀ ਜਾਰੀਏ ॥ ੬੬ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ਐਰ ਭਾਂਤਿ
ਕੇਹੂੰ ਜਬ ਮਾਰਯੋ ਮਰਤ ਤਬ ਤੈਸੇ ਹੀ ਬਿਚਾਰਯੋ ਜੈਸੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕਹਯੋ ਹੈ
॥ਤੂਲ ਬਸਨ ਤੇਲ ਲੈ ਸੇ ਲਾਇ ਮੇਲ ਘ੍ਰਿਤ ਬਾਕੀ ਖਾਸਗੀ ਫੂਲੇਲ ਪਟ ਆ
ਨਯੋ ਸਾਹਿ ਰਾਨਯੋ ਹੈ ॥ ਦੇਖੋ ਕਾਢਿ ਰਾਮ ਕਛੂ ਭਾਵੀ ਸੇ ਚਲੈ ਤਨ ਪਾਹਿ ਜਾਂਤੇ
ਘਰ ਜਰੈ ਇਨ ਜੇਈ ਬਨੇਤ ਗਹਯੋ ਹੈ ॥ ਪੌਨ ਪੂਤ ਤੈਨੇ ਕਹੈ ਰਾਮ ਪੁਰਨੂ
ਤ ਮੇਰੋ ਦੂਤ ਜੈਈ ਕਪਿ ਤਿਨ ਜਾਇ ਲੰਕ ਦਹਯੋ ਹੈ ॥ ੬੭ ॥ ਕ: ॥
॥ਬ੍ਰਹਮ ਫਾਂਸ ਛੋਰ ਦੀਨੀ ਆਗੇ ਕਪਿ ਗਯੋ ਭਾਗ ਆਪ ਫੂਕ ਲੀਨੀ ਕ
ਹਯੋ ਰਾਵਨ ਗਵਾਰ ਕੋ ॥ ਜੈਸੇ ਇੰਦ੍ਰ ਬਰਨ ਕੁਬੇਰ ਜਮ ਜੀਤਯੋ ਤੈਸੇ ਮੋ
ਹੂ ਜੀਤਯੋ ਚਾਹਤ ਹੈ ਕੁੰਦ੍ਰਅਵਤਾਰ ਕੋ ॥ ਬਾਗ ਤੈ ਕਯੋ ਤੇਰੋ ਪੂਤ ਮਾਰਯੋ ਸੁ
ਧਿ ਦੇਖੀ ਤੇਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਕੈਸੇ ਜੀਤ ਹੈ ਨ ਜੀਤਯੋ ਪਤਿ ਹਾਰ ਕੋ ॥ ਦੇਖ ਅਬ ਰੰਕ

ਲੰਕ ਜਾਰਤ ਨਿਸੰਕ ਤੇਰੀ ਤਊ ਨ ਬੁਝੈਗੀ ਜੌ ਲੌ ਆਇ ਹੈ ਨ ਕ੍ਰਿਪਾਨਕੇ ॥੮੮॥ ੯੩
ਕਬਿਤ ॥ ਐਸੀ ਸੁਨਿ ਆਵਤ ਹੈ ਤੇ ਹਿਕੇ ਜਗਾਇ ਜਾਂਉ ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਜਾਂ
ਉ ਅਬ ਜਾਨੈ ਹੰਸਿ ਰਹੀ ਹੈ ॥ ਕਹਾਂ ਕਰੈ ਰਾਮ ਚੰਦ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਜਾਮਵੰਤ
ਨਲ ਨੀਲ ਜੁਰ ਏਕ ਬਾਤ ਕਹੀ ਹੈ ॥ ਸੀਤਾ ਸੋਧ ਲੈ ਆਈ ਜਾਇ ਰਾਵਨ
ਪਚਾਰ ਮਾਰੈ ਬਾਂਧ ਭੁਜਦੰਡ ਸੋ ਪਕਰ ਮਾਰੇ ਮਹੀ ਹੈ ॥ ਐਸੀ ਜੌ ਨ ਹੋਤੀ ਤੀ ਤੇ
ਰੇ ਛਾਂਡਤੇ ਨ ਰੋਤੀ ਕੋ ਊਹੈ ਨ ਬਿਸਵਾਸੇ ਰਾਮ ਰਾਜ ਗਾਹ ਰਹੀ ਹੈ ॥੮੯॥
ਕਬਿਤ ॥ ਰਾਮ ਬਲ ਪ੍ਰਥਮ ਨਿਸੰਕ ਕੈ ਮਨਾਇ ਚਲ੍ਯੋ ਜਾਤ ਹੀ ਤੇ
ਕਲਸ ਜਰਾਇ ਆਨਿ ਧਾਮ ਕੋ ॥ ਬਿਘ੍ਨ ਪੌਰ ਜਾਰੀ ਊਚੇ ਚੌਪਖਾ ਅਟਾਰੀ
ਭਲੀ ਕਰੀ ਰਾਮਦੂਤ ਇਨਹੂੰ ਚਲਾਇ ਚੰਮ ਕੋ ॥ ਚਾਹਿ ਨ ਨਿਹਾਰ ਰਹ੍ਯੋ
ਸਭਾ ਮੈਂ ਪੁਕਾਰ ਕਹ੍ਯੋ ਬਡੇ ਦਿਨ ਮੋਲੇ, ਇਨ ਏਕ ਦੂਤ ਰਾਮ ਕੋ ॥ ਪਾਇ
ਨ ਹਜੂਰ ਤਿਨ ਸੂਰਨ ਕੇ ਕੌਨ ਗਨੈ ਜਾਕੇ ਧਾਤੁ ਹਾਰ ਬਾਧ ਏਤੇ ਬਡੇ ਕਾਂ
ਮ ਕੋ ॥੯੦॥ ਕ: ॥ ਪਾਛੇ ਕਹ੍ਯੋ ਲੰਕਪਤਿ ਸੁਨੋ ਹਨੂਮਾਨ ਕਪਿ ਰਾ
ਮਚੰਦ ਜੀ ਕੇ ਏਕ ਤੈਂ ਹੀ ਖਾਯੋ ਲੋਨ ਹੈ ॥ ਜਾਨੀ ਕਾਹਿ ਜੌ ਤੂੰ ਅਵਤਾਰ ਹੈ ਉ
ਮਾਪਤਿ ਕੋ ਤੈਂ ਤੋ ਹੈ ਭੁਗਤਿ ਤੇ ਸੋ ਜਾਤ ਪਾਲੀ ਪੌਨ ਹੈ ॥ ਜੀਅ ਮੈਂ ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ
ਜਾਹਿ ਅਬ ਕੇ ਹੂੰ ਟਰ ਨਗਰ ਜਰਾਇ ਕੈ ਜਿਨ ਸਾਧੇ ਹਮ ਮੈਂ ਨ ਹੈ ॥ ਬੋਲ੍ਯੋ
ਤਬ ਜੈਸੇ ਹੈ ਸਿਵ ਭਯੋ ਤੋ ਕਹਾਂ ਹੈ ਗਯੋ ਰਾਮ ਕੋਪ ਆਗੇ ਛੁੰਦ੍ਰ ਮਹਾਂ ਰੁਦ੍ਰ ਕੌ
ਨ ਹੈ ॥੯੧॥ ਕ: ॥ ਜਾਨੀ ਜਬ ਬਾਤ ਤਬ ਰਾਜਾ ਖਿਸਲਾਤ ਤੇ ਲੇ
ਸੋ ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਭਯੋ ਤਾਂ ਕੋ ਫਲ ਪੇਖਿਯੋ ॥ ਸਿਰ ਏਕਾਦਸ ਮੈਂ ਦੋਸੋ ਸੀਸ
ਕਾਟ ਕਾਟ ਪੂਜੇ ਦਸ ਰਹ੍ਯੋ ਏਕ ਕਾਜ ਆਨ ਧੋਕਿ ਯੋ ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਲੰਕ ਜਾਰੀ ਸੋ
ਫਿ ਮਾਨੀ ਨ ਹਮਾਰੀ ਅਬ ਆਗੇ ਊ ਕੁਸਲ ਜਬ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਤਬ ਲੇਖਿਯੋ ॥ ਜਾਨ
ਤੋ ਹੋ ਮੈਂ ਹੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਹਿ ਸਮ ਬ੍ਯਵਤ ਹੈ ਰੁਦ੍ਰ ਮਰੇ ਰੁੰਡ ਮਾਂ ਮੈਂ ਭੇਦ ਕੋ ਨ ਦੇਖੀ ਯੋ ॥
੯੨॥ ਦੋ: ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਰਾਵਨ ਲੰਕਪਤਿ ਮਨਹਿ ਰਹ੍ਯੋ ਮੁਰਝਾਇ
ਜਾਹਿ ਜਾਹਿ ਕਪਿ ਜਾਰਤ ਫਿਰੈ ਤਾਂਗੀ ਨਿੜਕ ਮਰਜਾਇ ॥੯੩॥ ਕਬ੍ਤ ॥
ਪੂੰਛ ਪਰ ਜਾਰੇ ਤੇ ਬਿਕਾਰ ਮਾਨ ਹਨੂਮਾਨ ਮਾਨੋ ਬਡਵਾ ਅਨਲ ਸਿੰਧੁ

੯੪ ਅਕੁਲਾਤ ਹੈ। ਕਿਧੋਂ ਮੇਘ ਸਿੰਗ ਕੋਟ ਬੀਜੁਰੀ ਕੇ ਪੁੰਜ ਕਿਧੋਂ ਤੀਸੇ ਨੈਨ
ਸੋ ਤ੍ਰਿਨੈਨ ਮੈਨ ਉਤਪਾਤ ਹੈ। ਕਿਧੋਂ ਹੇਮਾਗਿਰ ਨਭ ਮੰਡਲ ਸੋਂ ਡੋਲੇ
ਕਿਧੋਂ ਸੂਰਜ ਸੋਂ ਮਿਲੇ ਇੰਦ੍ਰ ਧਨੁਖ ਸੁਹਾਤ ਹੈ। ਐਸੇ ਛਬਿ ਰਾਮ ਕਾਜ
ਮਾਨੋ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੂ ਰਾਵਨ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭ੍ਰਾਜਤੇ ਜਾਤ ਹੈ ।੯੪।।
ਕ:।। ।ਛਾਤ ਛਾਤ ਛੈਲ ਹਨ ਛੇਹਰਨ ਸੈਜ ਨਾਰ ਛਪਿ ਜਲ ਜਲੋ
ਰ ਹੁਤਾਸਨ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ। ਜਾਨਤ ਬ੍ਰਿਝਾਈ ਛਿਨ ਹੀ ਛਿਨ ਹ੍ਰੈ ਸਵਾਈ ਲਾ
ਈ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕੀ ਬੁਝੈ ਨ ਪੂਸ ਪਾਸ ਤੇ। ਸੋਨੇ ਕੀ ਅਟਾਰੀ ਚਿਤ੍ਰਸਾਰੀ ਪਰਜਾ
ਰੀ ਜੈਸੇ ਘਾਸ ਕੀ ਅਟਾਰੀ ਜਰ ਗਈ ਫਿਰ ਬਾਸ ਤੇ। ਦਾਂਤਨ ਦਬਾਇ
ਹਾਇ ਹਾਇ ਪਕਰੋ ਮੋਨ ਜਾਇ ਕਾਂਪ ਭਾਜ ਗਈ ਰਾਨੀ ਸਭ ਰਾਵਨ ਕੇ ਪਾ
ਸ ਤੇ।੯੫।। ਕ:।। ।ਲਾਗੀ ਹੈ ਦੁਆਰ ਆਗ ਸੂਤੇ ਸਭ ਉਠੇ ਜਾਗ ਹੂ
ਤੇ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਨ ਪਾਗ ਏਕ ਏਕ ਚਲੇ ਜਾਤ ਹੈਂ। ਛੂਤੇ ਹ੍ਰੈ ਰਹੇ ਹੈ ਤੇ ਅਛੂਤੇ ਨਾ
ਰ ਹਨ ਪਾਏ ਹਨੂੰਮਾਨ ਜੀਤੇ ਗਹਨੇ ਦਾਤ ਨਸੇ ਪਾਤ ਹੈ। ਕੀਨੇ ਜਿਨ ਰਾਵ
ਨ ਪੂਤੇ ਜਮ ਦੂਤੇ ਜਮ ਭੂਤੇ ਖੇਤ ਮੂੰਡ ਆਜ ਹੂੰ ਤੇ ਨਸਿ ਰਾਤ ਹੈਂ। ਪਰੀ ਦਿ
ਨ ਹੂੰ ਤੇ ਰੋਰ ਹ੍ਰੈ ਗਈ ਕਪੂਤ ਸਭ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਦੂਤ ਇੰਦ੍ਰ ਹੂੰ ਤੇ ਨੰਦ ਰਾਤ ਹੈ।
੯੬।।ਸ੍ਵੈ: ।ਜਾਂ ਛਿਨ ਰਾਂਮ ਸੋ ਬੈਰ ਕੀਓ ਸਠ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਮਤ ਹ੍ਰੈ ਗਈ
ਕਾਚੋ। ਲੰਕਪਤੀ ਸਿਰ ਮੈ ਸਿਰ ਆਨ ਸੁਦੇਕਰ ਤਾਰ ਦ੍ਰੁਕ ਕਰ ਨਾਚੋ। ਪੂੰ
ਛ ਸੋਂ ਲਾਇ ਜਰਾਇ ਦਈ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸੁਨਾਇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਸਾਚੋ। ਰਾਵਨ
ਕੇ ਪਰਪੰਚ ਨਤੇ ਜਰੇ ਕੰਚਨ ਕੇ ਗੜ੍ਹ ਹਿਰੰਚਨ ਬਾਚੋ। ੯੭।ਸ੍ਵੈ:।।
ਫੂਲ ਕਾਜੇ ਆਮਰੇਸ ਦਿਨੇਸ ਖਗੇਸ ਜਲੇਸ ਸਸੀ ਸੰਬਧੀ ਤੇ। ਸੂਰ
ਜ ਬੀਸ ਜਿਤੇ ਮਹਿ ਹੈ ਸੁਨ ਧੀਰ ਮਹਾ ਬੀਰ ਭੂਏ ਜਬ ਗੀਤੇ। ਜੋ ਮਾਰਿ ਕੇ
ਕਰਿ ਰਾਖਿ ਲੇ ਤਾਰ ਕੂਰ ਨਰਰੀ ਰਾਮ ਰੂਪ ਮਗੀ ਤੇ। ਜਾਰ ਕੇ ਲੰਕ ਲਿਸੇ
ਕਰ ਫੇਰ ਕਪਿ ਭਾਰਨ ਰੰਕ ਭਏ ਤਬ ਗੀਤੇ। ੯੮।। ਕ:।। ।ਆਂਸੀ ਰਿ
ਤ ਸਾਰੀ ਚਿਤ੍ਰ ਗੀਰਨ ਸਵਾਰੀ ਸਾਈ ਤੇ ਉਤੇ ਸਰਾਈ ਜਰ ਗਈ ਲੈਤ ਸਾਸ
ਤੋ। ਲੋਕ ਭਾਗੇ ਜਾਤ ਪਾਛੇ ਉਡਨ ਸਰੰਤ ਜਾਤ ਕੈਸੇ ਸੂਪ ਪੰਖੀ ਛਿਨਾ

ਲੰਕਪਤਿ ਨਾਸਤੋ ॥ ਰਾਵਣ ਕਾ ਬਜਾਰ ਜਰੈ ਬੀਥੀ ਚਟਸਾਰ ਜਰੈ ਘੋੜਾ ਗਾਥਿ
ਆਰ ਜਰੈ ਕਾਂਪ ਕੇ ॥ ਬਿਲਾਸਤੋ ॥ ਜਾਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ਪਰ ਜਾਰੀ ਸੀਤਾ ਜੂ ਕੇ ਸਤ
ਛਾਰ ਹੈ ਨ ਗਈ ਸੁ ਬਿਭੀਖਨ ਕੇ ਵਾਸਤੋ ॥ ੯੯ ॥ ਕ੍ਰਿ ॥ ॥ ਪਾਵਨ ਪ
ਵਨ ਪੂਤ ਦੂਤ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੇ ਤੀਰ ਦਸਕੰਧ ਕੇ ਨਲੈ ਕ੍ਰਿਸ ਕਰਾਤ ਹੈਂ ॥ ਰਾਮ
ਬਲ ਬੀਰ ਨੈਕ ਨੀਚੇ ਨ ਕਰਤ ਬੀਰ ਬੋਲੇ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਨ ਪਟਕਤ ਪਾਤ ਹੈ
॥ ਸਬੈ ਸਾਹਿ ਰਹੇ ਫੇਰ ਬੂਤ ਤਨ ਕਹੇ ਐਸੋ ਕਹੋ ਕਉਨੈ ਹੂੰ ਜਾਇ ਬੈਠੇ ਦੌਰ ਫ
ਰਖਾਤ ਹੈ ॥ ਅਨਮੈਂ ਨ ਸਿੰਧ ਜਾਰੇ ਐਸੋ ਗੜ ਬੰਕਾ ਐਸੀ ਲੰਕ ਜਾਰੇ ਬੀ
ਰ ਜਸ ਤੌ ਕਾ ਦੀਏ ਜਾਤ ਹੈ ॥ ੧੦੦ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਜਾਰੀ
ਲੰਕ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਖਾਰੀ ਪੌਂਛ ਸਮਾਧਾਨ ਹੋਇ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਸਿਰ ਨਾਯੋ ਹੈ ਪ
ਬਾਗ ਮੈਂ ਉਖਾਰਯੋ ਫੇਰ ਕੇ ਬੇਟਾ ਏਕ ਮਾਰਯੋ ਅਰੁ ਭਾਉ ਪਰਜਾਰਯੋ ਐਸੋ
ਬਲ ਨ ਜੁ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਕਾਮ ਕੀਨੋ ਅਨਮੈ ਹੂੰ ਜਸ ਲੀਨੋ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ
ਰਤਨ ਦੀਨੋ ਸੋ ਪਹੁੰਚਾਯੋ ਹੈ ॥ ਮੁਖ ਮੋਂ ਦਿਖਾਇ ਏਕ ਦਾਂਤ ਕੋ ਮਨਾਇ
ਤਬ ਹਨੂਮਾਨ ਫਾਂਧਿ ਸਿੰਧੁ ਰਾਮ ਢਿਗ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ੧੦੧ ॥ ਕ੍ਰਿ ॥ ॥
ਦੂਰ ਹੀ ਤੇ ਦੇਖ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਕਹਯੋ ਦੇਖੋ ਹਨੂਮਾਨ ਆਯੋ ਲਾਗਤ
ਸੁਹਾਵਨੋ ॥ ਖੇਤ ਨ ਉਪਵਤ ਹੈ ਬੋਲੈ ਤਾਂਹਿ ਮਾਰਤ ਹੈ ਜਾਨਤ ਹੈਂ ਸੀਤਾ ਸੋ
ਧ ਆਜ ਨਾ ਮੈਂ ਪਾਵਨੋ ॥ ਆਯੋ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਊਪਰ ਲੁਠਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਸੋ
ਉਠਾਇ ਕੀਯੋ ਛਾਤੀ ਸੋਂ ਲਗਾਵਨੋ ॥ ਬੋਲੇ ਪੌਨ ਪੂਤ ਮੈਂ ਸਪੂਤੀ ਕੌਨ
ਕਰੀ ਨਾਥ ਪਾਇਨ ਤੇ ਧਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੋਹਿਨ ਉਠਾਵਨੋ ॥ ੧੦੨ ॥ ਕ੍ਰਿ ॥
ਪੀਓ ਨ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬਾਂਧਿ ਲੰਕ ਨ ਕਰੀ ਉਜਾਰ ਜਾਨਕੀ ਨ ਲ੍ਯਾਯੋ ਕੈਨ ਕਾ
ਜ ਕੀਓ ਜਾਇ ਕੈ ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੋਰੇ ਅੰਗ ਕੈਸੇ ਸੀ ਅੰਗਨ ਸੋਂ ਮਿਲੈਂ ਰਾਮ ਰਾਵ
ਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨ ਬਖੇਰੇ ਆਗੇ ਆਇ ਕੈ ॥ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਸਿੰਧੁ ਫਾਂਧਿ ਗਯੋ ਸੀ
ਅ ਦੇਖ ਆਯੋ ਮਾਰਯੋ ਅਛ ਲੰਕ ਸਭ ਦੀਓ ਹੈ ਜਰਾਇ ਕੈ ॥ ਸੀਤਾ ਕੇ
ਰਤਨ ਦੀਨੋ ਪਾਨ ਕੋ ਪਤਨ ਰਾਖਯੋ ਸੁਨਤ ਸਿੰਦੇ ਮੋ ਰਘੁਨਾਥ ਮੁਸਕਾਇ
ਕੈ ॥ ੧੦੩ ॥ ਸ੍ਵੈ ॥ ॥ ਐਸੇ ਹਨੂ ਕਹਯੋ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕਹੂ ਸੁਧਿ ਹੈ ਸਿਯ

੨੬ ਕੀਛਿੱਤਮਾਂਹੀ॥ਨੈਪ੍ਰਭੁਲੀਬਕਲੀਕਾਬਿਨਾਸੁਬਸੈਤਹਿਠਾਵਨਬਾਗਕੀ
ਛਾਹੀ॥ਜੀਵਤਨੈਕਹਿਥੇਈਕੇਨਾਥਸੁਖਮੇਂਨਮਰੀਹਮਤੇਬਿਛਰਾਹੀ॥
ਮਾਨਬਸੈਂਪਦਪੰਕਜਮੈਂਜਮਆਵਤਨੈਪਠਧਾਵਤਨਾਹੀ॥੧੦੪॥ਸ੍ਵੈ:
॥ਛਾਂਧਿਗਸੈਸਤਜੇਜਨਸਿਪ੍ਰਪਨੇਲੀਘਥਾਰਹਨੈਤਨਨੇਰੋ॥ਛਾਂਸ
ਪਰੇਦੂਖਆਂਚਲਰੀਨਹਿਫੂਕਰੈਲੀਕਹਿਸੈਕਨਿਬੇਰੋ॥ਖਾਈਯੋਕੀ
ਠਅਵਾਲਜਨੇਹੇਰੀਜਨੇਂਸ੍ਰੀਰਘੁਬੀਰਛੁਟੇਤਨਤੇਰੋ॥ਜੈਸੇਕਛੂਸਿ
ਯਨੈਨਕੇਨੀਰਪਨੋਲਿਧਿਤੀਰਗਯੋਬਲਮੇਰੋ॥੧੦੫॥ਸ੍ਵੈ: ॥ਜੋ
ਪ੍ਰਭੁਆਨਸੁਜਾਨਮਹਾਂਰਘੁਬੀਰਸੁਨੇਹਨੁਮਾਨਸੁਨਾਵੈ॥ਤੋਲਗਤਾ
ਲਤਮਾਲਬਿਸਾਲਪਖਾਨਨੇਸਿਧਿਨੀਰਪਟਾਵੈ॥ਜੋਲਗਜਾਨਕੀ
ਨੈਨਸਮੁੰਦ੍ਰਕੇਸਿੰਗਮੁਆਸਨੇਹੇਨਨਪਾਵੈ॥ਤੋਟਕਨੈਬਧਿਜੂਥਨਕੇਬ
ਹੁਤੇਬਿਧਿਬਾਧਕਿਆਪਬੰਧਾਵੈ॥੧੦੬॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਜੁਗਲ
ਸਿਸੁਕੀਬਾਨਿਕਥਾਪੰਡਤਜਨੇਸੁਖਦਾਇ॥ਤਬਸੀਤਾਕੇਅੰਗਕੀ
ਕਹਤਹਨੂੰਸਿਰਨਾਇ॥੧੦੭॥ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਦੂਬ੍ਰੇਗੀਤੇਐਸੀਦੇ
ਖੀਸੁਨੋਰਘੁਰਾਇਜਾਕੇਆਗੇਦੂਜਸਸਿਕੀਕਲਾਤੇਅਤਿਪ੍ਰੀਤਿਹੈ॥ਧੀ
ਰੀਇਹਕਾਂਤਿਅੰਤੇਹਰਦੀਕਸ੍ਰੀਰਹੀਆਸੁਨਕੇਆਗੇਸੇਂਹਸਾਵਨਕੇ
ਸੀਨਹੈਂ॥ਬਿਠਾਕੇਸ੍ਵਾਸਨਕੇਆਗੇਆਠਐਸੇਮਹਾਂਹਿਮਬੋਲਮੁਖ
ਸ੍ਵਾਸਨਆਧੀਨਹੈ॥ਜਨਕਸੁਤਾਕੇਏਕਪਤਿਬ੍ਰਤਿਸੀਲਸੁਨਐਰਦੇ
ਖਦੇਖਮੈਂਤੋਵਰਵੇਪ੍ਰਤੀਨਹੈ॥੧੦੮॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੁਨਸੋਬੋਲੇਰਘੁਬੀ
ਸਮਾਕਿਪਵਨਪੂਤਪਰਬੀਨ॥ਸ੍ਰੁਤੇਕਧਿਲਛਮਨਹਿਕਥਾਕਹੇਅ
ਬੀਨ॥੧੦੯॥ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਰਵਨਨਗਰਸਮੇਤਅਰਜਲਨਿਧਿ
ਕਿਏਂਤਰਗਯੋ॥ਅਗਨਿਲਿਕਰੋਦੇਤਲੰਕਾਪਤਿਚੁਪਕੇਨਕਰੀ॥
੧੧੦॥ਸ੍ਵੈ: ॥ਜਾਨਤਹੋਹਮਤੋਕਪਿਤੈਂਚਰਭੂਖਨਕੇਫਲਕੇਅਨੁ
ਰਾਗੀ॥ਔਰਬਡੇਜਾਨਿਪੈਂਰਖਨੈ॥ਇਹਭਾਰਤੇਭਾਰਪਰੇਤਰੁਲਾਗੀ॥
ਸ੍ਰੀਰਘੁਬੀਰਕੇਨਾਮਹਿਲੈਭੁਜਧਾਰਪਰੈਜਲਮੈਂਫਨਭਾਰੀ॥ਤਾਂਗੀਕੇ

ਧਮਾਨਕੀਓ ਮਨਮੈ ਮੁਠਿ ਬਾਰਧ ਨਾਖਿਤੈ (ਲਿਖਿਆ) ਬਾਰਨਲਾਗੀ ॥੧੧੧॥ ਦੋਹ
ਰਾ ॥ ਕਹਤ ਬਡਾਈ ਆਪਨੀ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸਕੁਚਾਤ ॥ ਬਿਪੁਕਬ
ਕਾਨਿ ਲੰਕ ਕੀ ਕਹਤ ਰਾਂਮ ਸੋਂ ਬਾਤ ॥੧੧੨॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ ਕੋਪ ਭਯੋ ਤਬ
ਪਾਵਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੰਚਨ ਕੋ ਗੜ੍ਹ ਐਸੋ ਜਲਾਯੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਵਿਯੋਗ
ਭਰੇ ਪੁਨ ਜਾਨਕੀ ਸ੍ਵਾਸਨ ਪੌਨ ਪ੍ਰਜਾਯੋ ॥ ਤੇਲ ਸੋ ਤੂਲ ਲਗਿ ਜੈ ਘ੍ਰਿਤ ਸੋਂ
ਪਟ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਊਪਰ ਤੈਂ ਧਰ ਆਯੋ ॥ ਦੇਖਹੁ ਨਾਥ ਬਡੇ ਜਗਿ ਕੌਤਕ ਲੋਗ
ਕਹੈਂ ਹਨੂੰਮਾਨ ਜਰਾਯੋ ॥੧੧੩॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਬ ਰਾਵਨ ਕੇ ਨ
ਗਰ ਕੀ ਕਥਾ ਕਹਤ ਹਨੂੰਮਾਨ ॥ ਸੁਨਤ ਰਾਂਮ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਸੋਂ ਸਿਤ ਸੁਜਾਨ
ਦੈ ਕਾਨ ॥੧੧੪॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਥਾ ਹੈ ਨਿਦਾਨ ਕੀ ਨ ਭੂੰਦ ਸਨਮਾ
ਨ ਕੀ ਨ ਬਾਨ ਨ ਕਮਾਨ ਕੀ ਨ ਕਥਾ ਰਾਗ ਤਾਨ ਕੀ ॥ ਰਹੀ ਨ ਗੁਮਾਨ ਕੀ ਨ
ਕਹੂੰ ਚਢ ਜਾਨ ਕੀ ਨ ਪੈਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੀ ਨ ਕਥਾ ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੀ ॥ ਬੇਦਨ
ਪੁਰਾਨ ਕੀ ਨ ਸੁਨੀਏ ਸਿਆਨ ਕੀ ਤੋ ਸੂਨੇ ਕੋਊ ਤੇ ਸੌਹ ਰਘੁਕੁਲ ਭਾਨ
ਕੀ ॥ ਰਾਂਮ ਤੇਰ ਰਾਵਨ ਕੇ ਨਗਰ ਦਗਰ ਘਰ ਬਗਰ ਬਜਾਰ ਆਜ
ਕਥਾ ਭਾਜੰ ਜਾਨਕੀ ॥੧੧੫॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਬ ਸੁਖ ਸੋ
ਬਚਨ ਸੁਨੇ ਰਾਂਮ ਪਰਬੀਨ ॥ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸੋਂ ਯੌਂ ਕਹਯੋ ਜੋ ਦੈ ਹੈ ਸੁ ਤੋਂ ਦੀ
ਨਾ ॥੧੧੬॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਲੰਕ ਜਾਰ ਆਇ
ਬੋ ਛਠਮੋ ਅੰਕ ॥੬॥ ਪ੩੬ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਚੰਦ੍ਰਮ
ਚਕੋਰ ਜੈਸੇ ਗੁਡੀ ਬਸਿ ਡੋਰ ਘਨ ਘੋਰਨ ਸੋਂ ਮੋਰ ਦੇਵਤਾ ਪਯੂਖ ਪਾਨ ਸੋ
॥ ਜੈਸੇ ਊਖ ਪੂਖ ਪਾਨ ਫੂਲ ਜਲ ਭੂਖ ਭੂਪ ਦੇਸ ਕਢੇ ਜਸ ਸੂਨੇ ਬਾਮਨ
ਕੇ ਦਾਨ ਸੋਂ ॥ ਜੈਸੇ ਬੇਦ ਗਾਨ ਨਿਰਪੇਖ ਸਨਮਾਨ ਜੈਸੇ ਕਾਨਨ ਕੇ ਤਾਨ
ਜੋਂ ਸਤੇ ਜਤੇ ਭਰ ਭ੍ਰਾਂਨ ਸੋਂ ॥ ਜੈਸੇ ਬੀਰ ਬੀਰਨ ਸੋਂ ਜੈਸੇ ਬਾਰਿਦ ਕੇ ਤੀਰ ਸੋ
ਤਾਂ ਐਸੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ ਰਘੁਬੀਰ ਹਨੂੰਮਾਨ ਸੋਂ ॥੧॥ ਦੋਹਰਾ ॥
ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਕਪਿ ਕਟਕ ਕੀ ਅਟਕ ਚੁਕੀ ਕਹਿ ਤਾਮ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁ
ਖ ਕਹਯੋ ਅਬ ਬਿਲੰਬ ਕਿਹ ਕਾਂਮ ॥੨॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਸਤ੍ਰੁ ਰਲੇਕ

੯੮ ਪਿਨਾਥ ਸੁਭ ਇਨ ਘਰੀ ਲਿਛਮਨੁ ਪਲਾ। ਰਾਮ ਲਖਨ ਪੁਨ ਸਾਥ ਦਸਮੀ
੪੫ ਬਿਜੈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਦਿਨਾ ॥੩॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਨਿਰਖ ਕਟਕ ਭਟ ਭੀਰ
ਪਟਕ ਪੂੰਛ ਚਿਤ ਤਰਖਸੋਂ। ਰਘੁਰਾਜ ਪਤਿ ਕੇ ਤੀਰ ਹਨੂਮਾਨ ਬਿਨਤੀ
ਕਰੈ ॥੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਨਾਥ ਚਲੇ ਉਮੰਡੇ ਕਪਿ ਰਾਇ ਸੁਲਾਇ ਕਹੈਂ
ਸਭ ਜੁੱਧ ਅੰਨ੍ਹੀ ਕੀ। ਧਾਲਤ ਨਾਉ ਚੜੈ ਗਜ ਕੇ ਤਿਮ ਦੇਖਤ ਹੋਂ ਗਤਿ
ਯਾ ਧਰਨੀ ਕੀ। ਭੂਤਲ ਬੋਝ ਪਰੀ ਜਨ ਰਾਤ ਠਾਈ ਦਬ ਧੂਪ ਪ੍ਰਭ
ਤਮ ਨੀ ਕੀ। ਭਾਰਤੇ ਕੱਛਪ ਕੇ ਸਿਰ ਊਪਰ ਫੈਲ ਰਹੀ ਫਣਿ ਮਲ ਫਨੀ
ਕੀ ॥੫॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਹਿਓ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਨ ਬੀਰ ਹਨੂਮਾਨ ਕਪਿ
ਜੂਥ ਇਨ ਅੰਤ ਨ ਕੇ ਲਾਗਤ ਸੁਹਾਵਨੋ। ਭੂਮਿ ਭਾਰ ਦੀਬੇ ਕੋ ਕਿ ਸੂਰ
ਢਾਂਪ ਲੀਬੇ ਕੋ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਚੀਰ ਕੀਬੇ ਕੋ ਕਿ ਪਾਨ ਕੈ ਸੁਕਾਵਨੋ। ਕੂਰਮ ਕ
ਲੇਸ ਕੋ ਕਿ ਸੇਰ ਦੇਸ ਟੇਸ ਕੋ ਕਿ ਹਾਲ ਚੂਲ ਆਠ ਕਰ ਊਧਮ ਮਚਾਵ
ਨੋ। ਤੇਰੇ ਭੁਜ ਦੰਡ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਮੋਹਿ ਛਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰ ਜਮ ਦੂਤ
ਕੀ ਬੁਲਾਵਨੋ ॥੬॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਕਹੀ ਵਡਾਈ ਦਾਸ ਕੀ ਆਪਨ
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ। ਬਨ ਪੁਰ ਪੱਟਨ ਨਗਰ ਤਜ ਨਿਜ ਕਾਨੇ ਲਿਪਿ ਲੀਨਾ।
॥੭॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਦੇਖ ਗਾਂਉ ਕੀ ਨਾਰਿ ਨਿਜ ਮਾਨਸ ਸੋ ਯੋਂ ਕਹੈਂ। ਬ
ਜ ਸਖਾ ਜ ਬਿਸਾਰ ਚਲੇ ਲਰਨ ਦੈਤ ਪਸੀ ॥੮॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਤੇਰ
ਪਿਖਹੈਂ ਬਿਬੇਕ ਤੁਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾਨਤ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਪਤਿ ਹੈ ਏਕ ਆਹਿ
ਕੁਲ ਬਨ ਦਾਵ ਅਨਲਾ ॥੯॥ ਕਬਿਤ ॥ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਜੈਨ ਸੰਗ ਬ
ਹਨ ਤੁਰੰਗ ਰਥ ਚਾਮਰ ਧੁਜਾਂ ਨ ਛਤ੍ਰ ਚਾਮੀਕਰ ਪਾਲਕੀ ਧਾਬਨ ਕ
ਮਾਨ ਕਹਿ ਬਾਨ ਰਨ ਸੂਲ ਨਾਹੀ ਕਾਹੂ ਕੇ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਹੈਨ ਦੇਖੀ ਛਬਿ ਢਾਲ
ਕੀ। ਨੀਰ ਕਪਿ ਸੀਸ ਸ੍ਰੰਗ ਰਾਜਾ ਕੇ ਜਟਾ ਹੈ ਮੁੰਡ ਰਾਵਨ ਸੋ ਬੈਰ ਸਿਧੁ ਬ
ਧੇ ਬਢੇ ਸਲ ਕੀ। ਤਊ ਏਕ ਰਾਮ ਹੀ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਕਾਮ ਸਭ ਕਹੈ ਗੋਰ
ਸੋਈ ਆਠ ਸੈਨ ਮਹਾਂ ਕਾਲ ਕੀ ॥੧੦॥ ਕਬਿਤ ॥ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸਿਠ
ਕਪਿ ਰਾਜਾ ਮਹਿਤ ਨਲ ਨੀਲ ਬਾਲੀ ਪੂਤ ਪੌਨ ਪੂਤ ਸੋਂ ਸੁਹਾਏ ਸੋਹੈ ਏਕ

ਨਕੇ ਹਾਥ ਗਹਿ ਏਕਨਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹਿ ਏਕਨ ਕੇ ਆਗੇ ਸੀਸ ਏਕਨ ਨਵਾਏ
ਹੈ ॥ ਜੀਯ ਸੈਂ ਤੇ ਜਾਨੈ ਪੀਰ ਬਡੇ ਧੀਰ ਨਸੈ ਧੀਰ ਸੀਰ ਰਘੁਬੀਰ ਤੀਰ ਬਾ
ਰਧਕੇ ਆਯੋ ਹੈ ॥ ਕਹੈ ਲਛਮਨ ਯਾਂਕੀ ਦੇਖੀ ਓਛੀ ਠਾਈ ਰਾਮਚੰਦ ਜੂ ਕੇ
ਆਗੇ ਸ੍ਰਿਪੁ ਗਰਬ ਜਨਾਯੋ ਹੈ ॥੧੧॥ ਲਛਮਨੋ ਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ॥
ਆਗੇ ਸੀਸ ਲਨ ਆਯੋ ਭੇਟ ਮਨ ਹੂੰ ਨਲਿਆਯੋ ਸੀਸ ਆਨ ਚਰਨ ਕਮ
ਲ ਨ ਕੋਂ ਨਾਯੋ ਹੈ ॥ ਕਹੇ ਤੇ ਗੁਸਾਂਈ ਯਾਂਹਿ ਬਾਏ ਦੀਏ ਕੈਸੇ ਬਨੈ ਜੈਸੇ ਐਸੇ
ਮੂਰਖ ਨ ਸੀਕੇ ਸਮਝਾਯੋ ਹੈ ॥ ਆਏ ਸੇਜੇ ਪਾਂਉ ਜਾਂ ਮੈਂ ਛਾਰਹੀ ਉਡਾਉਂ ਰਾਮ ਤੋ
ਸੋਂ ਆਗ ਬਾਲ ਕੈ ਬਸਾਨ ਸੋਂ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਰਾਮ ਨੇ ਕੇ ਰੂਪ ਕਰ ਰਾਮਚੰਦ ਜੂ
ਤੇ ਭਰ ਕਾਂਪਤ ਅਸੀਸ ਦੇਤੈ ਬਚਨ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ ॥੧੨॥ ਸਾਗਰੋ ਵਾਚ ॥
ਕਬਿਤੁ ॥ ॥ਵਡੇ ਰਨਧੀਰ ਤੁਮ ਭੀਰ ਸੈ ਸਹਾਈ ਤੇਤੇ ਮੇਤੋ ਕਹਾਂ ਕੂਕ ਪਰੀ
ਛਿਪਾਕੈ ਸੁਨਾਈਏ ॥ ਸੀਤਾ ਦਸਕੰਧ ਹਰੀ ਕੌਨ ਜਾਨੈ ਕਹਾਂ ਧਰੀ ਛਪੀ ਹੋਇ
ਸੋਸੈ ਤਬ ਤੁਮ ਕੋ ਬਤਾਈਏ ॥ ਕਹੇ ਸੁਕ ਜਾਂਉ ਸੈਨਾ ਉਤਰੈ ਬਿਨਾ ਹੀ ਨਾਉ
ਕਹੇ ਲੰਕ ਬੋਰੋਂ ਨੈਕੁ ਆਇਸੁ ਜੋ ਪਾਈਏ ॥ ਕਾਹਨ ਕਰਨ ਤੇ ਤੇ ਸਾਗਰ ਸ
ਰਨ ਆਯੋ ਲਾਗਤ ਚਰਨ ਸੋ ਕਿ ਕਾਹੇ ਕੋ ਜਰਾਈਏ ॥੧੩॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋਵਾ
ਚ ॥ ॥ਕਬਿਤ ॥ ॥ਤੇਰੇ ਈ ਤੇ ਊਪਰ ਹ੍ਵੈ ਲੈ ਗਯੋ ਸੀਯਾ ਕੋ ਪਾਪੀ
ਤਾਂ ਸੋ ਜਾਇ ਆਗੇ ਲਰ ਸ੍ਰਿਗਾਲ ਕੂ ਚਾਹਤੋ ॥ ਔਰ ਤੇ ਮੈਂ ਸੰਕ ਬਕ ਕੱਛਪ
ਕਰੇਰ ਤੂ ਤੇ ਮੱਛ ਬਡ ਵਾਸਨਿ ਹੋ ਤਾਂ ਕੇ ਪਰਾਵਤੋ ॥ ਪ੍ਰਬਤ ਸਪੱਛ ਹੈ ਕੇ ਭੂਜੀ
ਗਨ ਕੇ ਲੱਛ ਹੈ ਸਿਲਾਇ ਏਕ ਰੇਰ ਨ ਭੁ ਸਾਮੁਹੇ ਉਚਾਵਤੋ ॥ ਔਰ ਸਭ ਕਰੀ
ਤੇਰੀ ਮਨ ਤੇਤੇ ਕਹੀ ਸ੍ਰਿਪੁ ਸੀਤਾ ਜੂ ਕੇ ਕਾਜ ਜਾਇ ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਜਗਾਵਤੋ ॥੧੪
॥ ਸਾਗਰੋ ਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਜੈਸੋ ਊਚੇ ਜਾਂਊ ਤਊ ਤੁਮ ਤੇ ਡਰਾਊਂ
ਨਾਥ ਏਕ ਹਾਥ ਰਚੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਲੈ ਉਤਪਾਤ ਹੈ ॥ ਔਰ ਇਨ ਖੱਡ ਖੱਡ ਉਰਗ
ਹੁਤਾਸਨ ਤੇ ਸੁਨੇ ਬਾਲਿ ਜਾਂਊ ਲੰਕਪਤੀ ਜੀਤ ਸੋ ਜਾਤ ਹੈ ॥ ਏਕ ਗਿਰ ਸਰੀ
ਹੈ ਸਪੱਛ ਨ ਕੇ ਕਾਟ ਬੇਕੋ ਇੰਦ੍ਰ ਬੱਜ੍ਰ ਲੀਏ ਅਕੁਲਾਤ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਸੁਤਾਵ
ਤੇ ਤੇ ਸੋਈ ਬਾਤਿ ਕਾਵਤੋ ਐਸੈ ਨਹੀ ਜੇਤੋ ਅਬ ਰਾਵਰੇ ਈ ਗਾਤ ਹੈ ॥੧੫॥

੧੦੦ ਦੋਹਰਾ॥ ।ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਉਦਧਿ ਰਾਮ ਚਰਨਨ ਪਰ ਆਇ
ਕਹਿ ਲਛਮਨ ਕਾਹਿ ਕੀਜੀਏ ਪ੍ਰਭੁ ਲੀਜੀਏ ਉਠਾਇ॥੧੬॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ
ਵਾਚ॥ ਸੋਰਠਾ॥ ।ਮੁਸਕਾਨੇ ਰਘੁਬੀਰ ਬਚਨ ਚਤੁਰ ਸਰਤਾਪਤੀ
ਬਾਹੂ ਤੇ ਤਨਿਧਿ ਨੀਰ ਜੋ ਮਾਨੈ ਪਤਿ ਜੈਖ ਸਬਾ॥੧੭॥ ਕ੧॥ ।ਆਜ
ਤੇ ਤਿਹਾਰੇ ਕੂਲ ਬਸੈ ਜਾਨੈ ਦੁਖ ਮੂਲ ਬੇਈ ਮੂਲ ਕੀਬੋ ਪੈਂਡੋ ਰਾਤ ਹੀ ਬਸ
ਇਬੋ॥ ਬਾਤ ਹੈ ਨ ਆਰਸ ਕੀ ਗੀਤ ਨਸ ਪਰਸ ਕੀ ਲਾਖ ਫੇਰ ਏਕ ਬਾਰ ਪਾ
ਰ ਤੇ ਜੇ ਜਾਇਬੋ॥ ਕਹੈ ਲਛਮਨ ਤੋ ਤੋਸੋਂ ਰਾਮ ਹੈ ਕਹਤ ਸਿੰਧੁ ਆਜ ਜਸੁ
ਲੇਹੁ ਐਸੋ ਸਮੋ ਕਾਬਿ ਪਾਇਬੋ॥ ਨਾਤੋ ਰਾਜਾ ਸਾਗਰ ਕੀ ਸੰਤਤ ਕੇ ਜਾਨਤ
ਹੋਂ ਬਿਨ ਸੁਖ ਖੇਦ ਦੈ ਕੈਸੇ ਤੁਰਤ ਪਰਾਇਬੋ॥੧੮॥ ਕ੪॥ ।ਅੰਜਨੀ ਬ
ਤ ਸੀਸ ਧਰ ਚਲਯੋ ਹੈ ਪਨਾ ਆਕਰ ਸੁਨੀ ਹਨੂਮਾਨ ਰਾਮ ਐਸੇ ਨਹਿ ਰਾਈ
ਹੈ॥ ਕਰੀ ਬੁਰੀ ਭਈ ਬਾਤ ਪੈਰਖ ਕੀ ਗਈ ਸਬ ਜਾਇ ਕਾਮ ਫਤ ਨਲ
ਨੀਲ ਸੋਂ ਜਨਾਈ ਹੈ॥ ਜਗ ਮੈਂ ਚਲੈਗੀ ਬਾਤ ਸੈਨ ਕਪਿ ਰਾਜਨ ਕੀ ਰਾਮ
ਸੁਤ ਸਿੰਧੁ ਪਾਰ ਕੂੰ ਪਹੁਚਾਈ ਹੈ॥ ਹੈਤੋ ਏਕ ਬਾਲਕ ਨ ਮੋਹਿ ਕਛੂ ਤ
ਲਕ ਪੰਦ ਦਖੇ ਤਤ ਤੁਮਰੀ ਕੇ ਬੈਸੀ ਲਘੁਤਾਈ ਹੈ॥੧੯॥ ਕ੦॥ ॥
ਸਬੈ ਏਕ ਜਾਤ ਮੁਖ ਰਾਤੇ ਮੋਨੈ ਹੈ ਰਿਸਾਤ ਤਾਂ ਪਰ ਸੁਨਾਈ ਬਾਤ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ
ਮਕੀ॥ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਦੋਊ ਏਊ ਗਏ ਰਾਮ ਢਿਗ ਸੁਨੇ ਮਹਾਂ ਰਾਜਾ ਸਿੰਧੁ ਕ
ਰੀ ਬਾਤ ਧੋਪ ਕੀ॥ ਨਾਬ ਰਾਮ ਸਾਗਰ ਕੀ ਰੈਲ ਕੈਸੇ ਚਲੈ ਅਰ ਤੁਮ ਹੂੰ ਬਿਚ
ਰੇ ਯਾਂ ਮੈਂ ਕੌਨ ਬਾਤ ਉਪਕੀ॥ ਕਿਧੌਂ ਜਾਂਕੇ ਬਾਂਧਬੇ ਕੋ ਹੈ ਨ ਬਲ ਫਤ ਰਾਮ ਕਿਧੌਂ
ਹਨੂਮਾਨ ਹੂ ਕੇ ਆਗੇ ਪਤਿ ਲੋਪ ਕੀ॥੨੦॥ ਕ੦॥ ।ਦੇਖੋ ਐਸੀ ਭ੍ਰਾਂਤਿ
ਸਬ ਰਾਮਚੰਦ ਬੋਲੇ ਤਬ ਮੈਂ ਹੂੰ ਤੋ ਕਹੌ ਹੋ ਜੋ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਉਰ ਆਨ ਹੈ॥ ਓਤੋ ਤ੍ਰਿ
ਹੇ ਸੁਖ ਸੁਖ ਹੈ ਸਦਾਈ ਸ੍ਰੁਪੇ ਸਾਗਰ ਬੰਧਾਵੈ ਕਾਲ ਜਾਂਕੀ ਕਾਂ ਕਾਨ ਹੈ॥
ਮੇਰੇ ਜੀ ਅਨੂਤੀ ਜਾਹਿ ਕਹੇ ਕੇ ਬੰਧਾਉ ਆਪ ਰਾਧਾ ਹੈ ਨ ਜਾਂ ਕੋ ਦਜਾ ਕੀ ਸੀਮੇ
ਰੀ ਬਾਨ ਹੈ॥ ਜਾਂਕੀ ਤੈ ਸਰਨ ਆਗੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਬਾਪ ਬੇ ਕੀ ਕਹੈ ਲਛਮਨ ਨਾ
ਥ ਦਸ ਕੇ ਨਮਾਨ ਹੈ॥੨੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ।ਸੀਤਾ ਬਿਛੁਰਨ ਦੁਖ ਉਦਧਿ

ਪੈਰਤ ਗਏ ਨ ਪਾਨਾ ਜਬ ਚੌਂ ਪਾਟਤ ਕੌ ਨ ਸੁਮਸਤ ਜੋਜਨ ਪਰਮਾਨਾ ॥੨੨॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਇ ਉਤ ਸਾਗਰ ਇਤ ਸੁ ਕੁਟਸ ਬਾਨ੍ਹ
ਮਨ ਪਛਾਨਨ ਛਾਇ ਬਾਧਹੁ ਸੇਤ ਬਿਲਬ ਤਜਿ ॥੨੩॥ ਕ੪॥ ॥ਚਲੈ
ਕਪਿ ਜੂਥ ਮਨ ਆਨੰਦ ਸੋਂ ਕੂਬ ਅਤਿ ਸਿਧੁ ਬਾਤ ਮਾਨੀਅ ਕਹੀ ਏ ਉਪਾਈ
ਕੋ ਐਸੋ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਰਾਮ ਕਾਜ ਦੇਖੇ ਸੁਨੇ ਦੇਹ ਨਰ ਚਲੈ ਆ
ਜ ਆਇ ਸਿਮਿਟਾਇ ਕੋ ॥ਸਿਧੁ ਦੁਖ ਸਹੇ ਬੋਲਾਇ ਨਗਿਕ ਕਹਯੋ ਭਾਇ ਕੇ
ਮੇਲਿ ਰਘਾਰ ਯਾਹਿ ਬੇਲ ਰਘੁਰਾਇ ਕੋ ॥ਹਨੂਮਾਨ ਜਾਨ ਕੀਅ ਬਾਤ ਪਰ
ਆਨ ਜਾਹਿ ਬਾਰਧ ਪਰਾਇ ਬਿਨਾ ਆਜ ਪਾਰ ਜਾਇ ਕੋ ॥੨੪॥ ਸੋਰਠਾ ॥
॥ਬਿਦਾ ਭਏ ਲਿਪਿ ਨੀਰ ਭੋਰ ਜਗਾਵਤ ਰਾਮ ਕਹਿ ॥ਸੁਖ ਸੋਇ ਰਘੁਬੀ
ਰ ਕਪਿ ਭਟ ਅਤਿ ਫੂਲਤ ਚਲੇ ॥੨੫॥ ਕ੪॥ ॥ਬਿਰਈ ਚੁਹ ਚੁਹਾ
ਨੀ ਪਾਰੀ ਪੀਅ ਰਹੀ ਆਤ ਆਪਿ ਬਾਟ ਚਕਵਾ ਸੋ ਚਕਵੀ ਮਿਲਾਤ ਹੈਂ ਅ
ਮਲ ਅਕਾਸ ਭਯੋ ਕਮਲ ਫੂਲਨ ਲਾਗੇ ਜਮਲ ਭੁਵਰ ਰਸ ਮਾਤੇ ਅਕੁਲ
ਰਹੇਂ ਤਮੀ ਪਤਿ ਜੋਤਿ ਕੁਮਲਾਨੀ ਤਮਚਰ ਬੋਲੇ ਚੈਨ ਬਾਟ ਭੁਗੇ ਸੇਖਸ
ਬਦ ਸੁਹਾਤ ਹੈਂ ॥ਜਾਗੇ ਰਾਮ ਕਾਮ ਕੀ ਕਮਾਨ ਟੂਟੀ ਛੂਟਯੋ ਬਲ ਲਟੀ ਸੀ
ਤਰੈਯਾਂ ਬੀਚ ਤੇ ਉਛਿਪ ਜਾਤ ਹੈਂ ॥੨੬॥ ਕ੪॥ ॥ਕੈ ਭੁਕ ਕੇ ਕ ਸਰ
ਧੁਰਜ ਬੈਠੇ ਸਿਧੁ ਕੂਲ ਜਹਾਂ ਨਲ ਨੀਲ ਲੈ ਲੈ ਆਵਤ ਪਹਾਰ ਕੋ ॥ਏਕ
ਦ੍ਰੁਮਨ ਤਰੈਂ ਰੂਖ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰੈਂ ਏਕ ਫਾਰ ਏਕ ਪਹ ਏਕ ਪਾਰੈਂ ਮਾਨ੍ਹ ਧਾਰ
ਕੋ ॥ਤਮੇ ਤਯੋਂ ਸਕੁਚਾਂਹਿ ਅਪਰਾਧ ਸਾਗਰ ਕੇ ਨਾਹਿ ਕਰੁਨਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਨਾ
ਮ ਐ ਕਰੈਂ ਬਿਚਾਰ ਕੋ ॥ਤੈਸੇ ਜੁਰ ਆਇ ਕਪਿ ਰਾਇ ਕਰ ਸੀਸ ਨਾਇ ਬਰ
ਨ ਸੁਨਾਇਐ ਸੇਰ ਰਘੁਵਰ ਕੁਮਾਰ ਕੋ ॥੨੭॥ਸਵੈਯਾ॥ ॥ਬਾਂਧ ਤ ਸੇਤ ਜ
ਨਾਂ ਰਘੁਨਾਥ ਲਜੈ ਹੈ ਸੈਨ ਨ ਕੀਏ ਪਕੁ ਤਾਂਹਿ ॥ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਬਰਬਾਨਰ
ਬੀਰਨ ਧੀਰਤ ਜੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪੈ ਚਲ ਜਾਂਹੀ ॥ਜੈਨ ਨ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਰਘੁਨਸ
ਸਿਰੋਮਣਿ ਜੈ ਸਹਿ ਦੂਰ ਕਰਾਂਹੀ ॥ਤੌ ਕਰ ਨਾਵ ਕੀਏ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਿ ਪਾਸ
ਰੇ ਪਾਂਤਨ ਪੰਥ ਮਿਲਾਂਹੀ ॥੨੮॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਬਾਨਰ ਅਪਰ ਲੇ ਰੇ ਸ

੧੦੨ ਵਤ ਪਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਰਘੁਬੀਰ ਜੋ ਸੁਨਾਇ ਕਹੈਂ ਬਤੀਆਂ ਤਾਂਹੀ ਕੋ ਧੁ
ਲਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਪੀਠ ਠੋਕ ਕਹੈਂ ਜਾਹੁ ਜਾਹੁ ਚਲੇ ਗਹਿ ਕਾਢ ਕਾਢੁ ਦਾਤਿਆਂ
॥ਰਾਜਾ ਕੇ ਕੁਮਾਰ ਹਮੈਂ ਤਾਰਹੈਂ ਸਿੰਧੁ ਪਾਰ ਦੇਖੀ ਓ ਗੁਸਾਂਈ ਏ ਹੀ ਕਾਢ
ਕੀ ਛਤੀਆਂ ॥ਸਮੁੰਦ ਕਪੂਤਨ ਕੀ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਪੂਤਨ ਕੀ ਲੈ ਕਾ ਪਤਿ ਦੂ
ਤਨ ਪਠਾਈ ਲਿਖ ਪਤੀਆਂ ॥੨੯॥ ਕਬਿ॥ ॥ਏਕ ਕਹਿ ਵਾਰ ਏਕ ਪਾਰ
ਏਕ ਸਿੰਧੁ ਧਾਰ ਹਾਰ ਬਾਰ ਕੀਏ ਮਿਲਿ ਪਾਏ ਲਿਪਿ ਲੀਠ ਕੋ ॥ਏਕ ਦ੍ਰੁਮ ਤਾਰ
ਏਕ ਤਾਰਤ ਪਹਾਰ ਏਕ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਪਾਂਵ ਨੇ ਜਲ ਵੈਂ ਲਿਜ ਪੀਠ ਕੋ ॥ਏਕ ਜੇ
ਉਦ ਰਛਾਰ ਛਾਰੇ ਦੇਉ ਹਾਥ ਜਾਹਿ ਵੰਦਨ ਕਿਲਕਾਰ ਜੋ ਸੁਨਾਵੈਂ ਰਘੁਬੀਰ
ਕੋ ॥ਏਕ ਕਿਲਕਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਉਠੈ ਬਾਰ ਬਾਰ ਏਕ ਸ੍ਰਮ ਦੇਹ ਕੇ ਸੁਨਾਵੈਂ
ਭੁਜ ਭੀਠ ਕੋ ॥੩੦॥ਕਬਿ॥ ॥ਆਨੇ ਛੀਰ ਨਿਧਿ ਮੈਂ ਤਿਸਨੇ ਰਮਾਂ ਜੀ ਸੇ
ਪਤਿ ਤਾਤੇ ਤੇ ਥੀਚ ਭੀਤ ਕਰ ਆਪੇ ਥਾਂਟ ਲੀਜੀਏ ॥ਕਿਧੋ ਮੰਗਾਰ ਲਏ
ਕੈ ਛੋਟ ਕਰਿ ਬਾਂਧ ਤਨੈ ਕਿਧੋਂ ਜੁਰ ਸੇਖ ਨਰ ਕੇ ਸੁੰਡ ਨਜੋ ਪੀਜੀਏ ॥ਕਿਧੋ
ਨਭ ਦੂਰ ਲੇ ਕਿਧੋਂ ਛੂ ਪਜੋ ਬ੍ਰਿਦ ਦਿਗਜ ਕੇ ਕਹੈ ਸੇਖ ਨਾਗ ਸਜੋਹੈ ਤੈ ਸੈਨ
ਪੀਜੀਏ ॥ਕਿਧੋ ਤੂਰ ਗਯੋ ਪਹਿਰਾਵਤ ਜਲੇ ਊ ਜਾਂਹਿ ਬਾਧੇ ਹੂੰਤੇ ਸਾਤ ਛ
ਬਿਕ ਰੋ ਕੈ ਲਦੀਜੀਏ ॥੩੧॥ਕਬਿ॥ ॥ਏਰ ਦੋਰ ਆਇ ਰਘੁਰਾਇ ਜੀ
ਸੋ ਕਹੈਂ ਕਪਿ ਏਕ ਕੀ ਕਹਾਂ ਹੈ ਕੋ ਸਾਤੋ ਬਾਧੇ ਛਿਨ ਮੈਂ ॥ਰਤਨ ਪਤਾਪ ਆਜ
ਤੇ ਊਤੇ ਪਹਾਰ ਆਵੈਂ ਬੂਡੇ ਖੰਜੇ ਡੂਬਤੇ ਕੋ ਰੋਹੀ ਹੂਤੇ ਘਨ ਮੈਂ ॥ਰਲੀਏ
ਨਸਾਂਈ ਅਬਲੀਕ ਗਾਢੋ ਤੇਰ ਤਾਰੈ ਰਾਵਨ ਕੇ ਅਲੇ ਗਹਿ ਜੈਹੈਂ ਤੈਸ ਮਨ
ਮੈਂ ॥ਬੋਲੇ ਰਘੁਬੀਰ ਬੀਰ ਪੁਨਹਿ ਬਢਾਇ ਜਾਹੁ ਕੈਸੇ ਜੈਸੇ ਕ੍ਰਿਪਨ ਬਢੈ
ਧਨ ਧਨ ਮੈਂ ॥੩੨॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੇਤ ਸਕਲ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਚਲੇ
ਰਾਮ ਬਲ ਵੰਤ ॥ਇਕ ਪੁਲ ਪਰ ਪੁਲ ਕਤ ਚਲੇ ਇਕ ਨਭ ਮਗ ਪਰ
ਜੇਤ ॥੩੩॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਲੈ ਅਦਭੁਤ ਫਲ ਏਕ ਰਾਮ ਸਮਰਪੇ ਸਿੰਧੁ
ਜੋ ॥ਦਖਨ ਰਾਮ ਬਿਬੇਕ ਬਾਂਧਤ ਫਿਰ ਪੂਜਤ ਪ੍ਰਗਟਾ ॥੩੪॥

੧ ॥ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੀਤੇ ਸਿੰਧੁ ਸੇਤ ਬਾਂਧਬੋ ਸਪਤਮੋ ਅਧ੍ਯਾਇ ॥੭॥

ਪ੬੦॥ ॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਸੀਧੁਪਾਰ ਪਠੇ ਸਭ ਆਨੀ
ਫੋਸੇਂ ਭਰੇ ਕਪਿ ਗਾਜੇ ਸੰਖ ਬਾਜੇ ਅਬਲੀ ਕਾ ਪਰ ਧਾਂਵਹੀ ਫਤੇ ਫਠੇ
ਸੂਰ ਜੇਸੀ ਗੂੜਤੇ ਹਜੂਰ ਆਂਵੈ ਏਕ ਕਹੈਂ ਰਾਂਵਨ ਕੀ ਬਨੈ ਮਾਤ ਆਂਵਨੀ
॥ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਨਗਰ ਜਾਇ ਬੈਠੇ ਤਾਂਹਿ ਫਰਖਾਇ ਖਾਸ ਗੀਰ ਸੋਈ ਏਕ ਬ
ਰੋਤੇ ਸੂਰਾਂਵਨੀ॥ਬੋਲੇ ਹਸ ਰਾਮ ਤੁਮ ਤੂਖੋ ਰਹਤ ਨਾਥ ਫਸਲ ਕੋ ਲੂ
ਟ ਘਰ ਸੂਰ ਆਨ ਪਾਂਵਨੀ॥੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਏਤ ਕਪਿ ਤੁਟ ਉਤਰੇ
ਉਦਧਿ ਕੁਸਲ ਛੇਮ ਸਭ ਗਾਤ॥ਉਤ ਰਾਂਵਨ ਸੋ ਜੋਰ ਕਰ ਕਹਤ ਬਿਭੀ
ਖਨ ਬਾਤ॥੨॥ਬਿਭੀਖਨੋ ਵਾਚ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਜੋਨ ਕਰ ਹਠ
ਸ ਨਾਥ ਤੈ ਸੇਵਕ ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ॥ਧਰੋ ਚਰਨ ਪਰ ਮਾਥ ਰਾਮ ਬੈਰ ਕੁਲ
ਛੈ ਕਰਨ॥੩॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਸੀਤਾ ਈ ਕੀ ਬਾਤ ਤਾਂਤੇ ਏਤੋ ਉਤਪਾਤ
ਕੀਜੈ ਮੇਰੋ ਪਾਛੈ ਨਾਥ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਨ ਬਿਚਾਰੀਓ॥ਨਗਰ ਕੈ ਬਾਸ ਨ ਕੇ
ਸੌਂਹ ਦੈ ਦੈ ਬੂਝੋ ਤੁਮ ਕੋਊ ਸੌ ਕਹਤ ਹੈ ਜੁ ਰਾਮਚੰਦ ਹਾਰੀਓ॥ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੀ
ਸੰਪਤ ਸਮਾਜ ਰਾਜ ਤੇਰੇ ਘਰ ਸੋਈ ਪੈ ਕਹਤ ਹੈਂ ਜੁ ਮੂਲ ਤੇ ਉਪਾਰੀਓ॥
ਕਹੋ ਹੇ ਹੂੰ ਜਾਂਉ ਸੀਅ ਲੈ ਕੈ ਰਾਮ ਠਾਂਉ ਜੋ ਪੈ ਸੀਅ ਲੈ ਮਾਰ ਡਾਰਹੋ ਤੌ ਮੋਹਿ
ਮਾਰ ਡਾਰੀਓ॥੪॥ ਕਠ॥ ॥ਜੌਲੌ ਨਲ ਨੀਲ ਜਾਮਵੰਤ ਹਨੂਮਾਨ ਤੌ
ਹ ਅੰਗਦ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਰੀਦ ਫੇਰ ਕੈ ਨ ਬੰਕ ਕੀਓ॥ਜੌਲੌ ਰਘੁਬੀਰ ਜੂ ਕੇ ਕੋਪ
ਨ ਧੁੰਕਾਈ ਉਪ ਜੋਰ ਸੀ ਬਢਾਈ ਜੋ ਪੈ ਭਈ ਹੈ ਨ ਟੇਕ ਕੀ॥ਜੌਲੌ ਰਨ ਜੇ
ਗ਼ਨੀਨ ਗੀਧ ਨੀ ਅਘਾਈ ਜੌਲੌ ਫਿਰੀਨ ਦੁਹਾਈ ਰਘੁਰਾਈ ਕਾ ਲੰਕ
ਕੀ॥ਤੌਲੌ ਹੈ ਉਪਾਇ ਜਾਇ ਗਹੋ ਸਰਨਾਇ ਜੌਲੌ ਰੀਛ ਕਪਿ ਭਾਰੀ ਨਜ਼ਿ
ਦਾਰੀ ਛਬਿ ਲੰਕ ਕੀ॥੫॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਜੌਲੌ ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਕੇ ਹਾਥ ਤੇ
ਨ ਛੂਟੇ ਬਾਨ ਆਨ ਦਸ ਸੀਸ ਨ ਕੀ ਰਾਂਵਨ ਨ ਹਾਨ ਕੀ॥ਜੁ ਨ ਲੌ ਲਿਲੋ ਠ
ਓਟ ਬੰਨੈ ਕੀ ਨ ਬਚੇ ਕੋਊ ਲਾਗੈ ਲੇ ਦਰੇਟ ਸਾਂਵਧਾਨ ਕੇ ਅਚਾਨਕੀ॥ਜਾਇ
ਗਹਿ ਪਾਇ ਸਿਰਨਾਇ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਚੂਕ ਪਰੀ ਪਰੀ ਅਬ ਲੀਜੈ ਨਾਥ ਮ
ਨ ਕੀ॥ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਮਾਨਿ ਕਰ ਹਾਨਿ ਰੀਕੀ ਹਾਨਿ ਜਾਹਿ ਲੀਲੇ ਸਿਜ ਸੀਸ

ਤੇ ਆਜ ਤਜਾ ਮਾਨ ਕੀ॥੮॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਛਿਟਕ ਹੈਂ ਭੁਟ ਯੌਂ ਕਰਹੈਂ
ਰਨ ਚੋਟ ਪਰੇ ਛਿਤ ਗਬੈਠ ਰਹੈਂਗੇ॥ਫੈਜ ਯਥਥਾ ਨ ਸਮੀਰ ਸਮਾਨ ਚਲੈਂ
ਮਨ ਜੈਸੇ ਚਲ ਦੇਸ ਗਹੈਂਗੇ॥ਇ ਪਰਧਾਨ ਮਹਾਂ ਕਪਟੀ ਤੁਮ ਸੋ ਨਾਹਿ
ਬਾਤ ਦੁਖਾਇ ਕਹੈਂਗੇ॥ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਸਿਵ ਕੋ ਬਲ ਹੈ ਸੋਊ ਰਾਮ ਕੇ ਕੋਪਨ
ਆਜ ਬਹੈਂਗੇ॥੯॥ਰਾਵਨੋਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਤਬ ਬੋਲੇ ਰਾ
ਵਨ ਕੁਮਾਤ ਨਿਰਖ ਭੁਜਾ ਪ੍ਰਚੰਡ॥ਅਨੁਜ ਤਨੁਜ ਹੋਤੋ ਨਹੀ ਤੌ ਕਰਤੋ
ਸਤ ਖੰਡ॥੮॥ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਸੁਨ ਮੂਰਖ ਮਮ ਭ੍ਰਾਤ ਲੀ ਕਾ ਪਾਤ ਤੋ ਸੋ
ਕਹੋ॥ਕਹੌ ਪ੍ਰਭਾਤ ਨ ਬਾਤ ਪੁਨ ਕਰ ਰਨ ਛੋਡੈਂ ਨਹੀ॥੯॥ਸ੍ਵੈ॥ ॥
ਸਿੰਧੁ ਗਹੇ ਬਨ ਫਨ ਲੰਕ ਕੇ ਜਲ ਛਾਰ ਭਯੋ ਨਹਿ ਛਾਡ ਦਯੋ ਹੈ॥ਸੇਸ ਅ
ਸੇਖ ਧਨੀ ਬਸੁਧਾ ਛਿਤ ਯੌਂ ਨ ਕਹੋ ਸਿਰ ਭਾਰ ਭਯੋ ਹੈ॥ਕੀਨ ਹਲਾਹਲ
ਹੈ ਸਿਵ ਕੋ ਅਜਹੂੰ ਮਸਿ ਮੈ ਸਿਤਾ ਅੰਕ ਛਯੋ ਹੈ॥ਏ ਜਬ ਯੌਂ ਧਨ ਕੀਨੋ
ਨਿਸਚੈ ਤਬ ਰਾਵਨ ਕੇ ਬਸ ਤੂਟ ਗਯੋ ਹੈ॥੧੦॥ਸ੍ਵੈ॥ ॥ਜਾਨਤ ਸ
ਕਰੀ ਹੈ ਜਾਨ ਲੀ ਜਗ ਆ ਨਤ ਜੇ ਮਨ ਕੇ ਨਹਿ ਭਾਵੈ॥ਸੇਸ ਕੇ ਈਸ ਸੁਰੇਸ
ਕੇ ਨਾਕੁ ਰਹੇ ਰਘੁਬੀਰ ਇਹੈ ਜਿਯ ਆਵੈ॥ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਹਾਥ ਸਰੈ ਦਸ ਕੈ
ਧਰੇ ਅੰਧ ਤੂ ਸੋਇ ਕਹਾਂ ਸਮਝਾਵੈਂ॥ਐਸੀ ਕਛੂ ਜੀਅ ਮਾਹਿ ਪਰੀ ਜਬ
ਸੀਤਾ ਰਾਵਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪਠਾਵੈ॥੧੧॥ਬਿਭੀਖਨੋਵਾਚ॥ਸ੍ਵੈ॥ ॥
ਬਾਤ ਕਹੇ ਕਛੁ ਚਾਹਤ ਹੋ ਸੋਈ ਸਾਧੁ ਬਿਭੀਖਨ ਲਾਤਨ ਮਾਰੇ॥
ਜੋ ਫਿਰ ਕੈ ਇਕ ਬਾਤ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਤੈਂ ਸਹਤ ਸਭ ਕੈ ਧੁ ਤਿਹਾਰੋ॥ਹੌਂ ਉਰ ਮੈਂ
ਰਘੁਬੀਰ ਕੀ ਓਰ ਚਲੀ ਸੋਈ ਤੈ ਕੁਲ ਤੇ ਸੁਖ ਟਾਰੋ॥ਐਸੇ ਕਹਿ ਕੈ ਉਠ ਕੈ
ਤੈ ਭਯੋ ਤਬ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਕੇ ਪਗ ਧਾਰਿਓ॥੧੨॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਦੁਖ
ਪਾਯੋ ਪੌਰਖ ਨ ਭੀ ਲੋਚਨ ਜਲ ਨ ਰਹਾਇ॥ਘਰ ਛਾਡੇ ਸੋ ਬਨ ਕੇ ਚਲੇ ਜੇ
ਅਬ ਰਘੁਬੀਰ ਸਹਾਇ॥੧੩॥ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਜਾਂ ਕੇ ਕੋਊ ਨਾਹਿ ਤਾਤ ਮ
ਤ ਸੁਤ ਸਜਨ ਜਨਾ॥ਤਾ ਕੇ ਘਰ ਬਨ ਮਾਂਹਿ ਰਘੁ ਮਾਤ ਰਹਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬ
ਲਾ॥੧੪॥ਸ੍ਵੈ॥ ॥ਦੂਰ ਤੇ ਦੇਖ ਕਹ੍ਯੋ ਕਪਿ ਮੰਡਲ ਹੈ ਰਿਖਿ ਨਾਰਦ ਕੈ

ਰਹਿ ਜੈਤੀ॥ਕੈ ਧਮ੍ਰ ਦੇਹੁ ਹੁਤਾਸਨ ਆਵਤ ਸਕੂੰ ਕਿ ਧੌਂ ਛਾਇਓ ਹੈ ਸੰਗ ਉਤੀਰ ਜੈ
ਸੀ ਅਦ੍ਭੁਤ ਕੌਤੇ ਸਹੀ ਪਰਤੰਕ ਗ੍ਰਸਾਨਸ ਦੇਹ ਨੈਹੈਤੀ॥ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਇਨ ਲ
ਗ ਜੋਈ ਚਾਹਤ ਰਾਵਨ ਹੈ ਕਿ ਧੌਂ ਰਾਵਨ ਗੈਤੀ॥੧੫॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਵ
ਨ ਕੇ ਡਰ ਛਾਡ ਚਲ੍ਯੋ ਗਢ ਮੋਹਿ ਤਜ੍ਯੋ ਜਨ ਜਾਤ ਜਤੀ ਸੋਂ॥ਧਾਇ ਬਿਭੀ
ਖਨ ਪਾਇ ਗਹੇ ਬਿਨਤਾਇ ਰਤੀ ਬਿਨੁ ਹੈਂ ਨਰ ਤੀ ਸੋਂ॥ਲੇਤ ਉਸਾਸ ਚਲ੍ਯੋ ਪ੍ਰ
ਭੁ ਪਾਸ ਸੁ ਪਾਸ ਗਹੇ ਤ੍ਰਿਨ ਦੰਤ ਬਤੀ ਸੋਂ॥ਥਾਪ ਦਿਯੋ ਰਘੁਬੰਸ ਸਿਰੋਮਣਿ
ਲੈਨ ਕੀ ਸੈਨ ਨ ਲੰਕ ਪਤੀ ਸੋਂ॥੧੬॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਰਾਵਨ ਹੈ ਦਸ ਸੀਸ ਉਤ
ਰ ਦੇ ਭੁਜ ਸੋਂ ਸਿਰ ਦੇ ਪਦ ਲੀਨੋ॥ਜੀਤ ਲਯੋ ਸੁਰ ਰਾਜ ਕੇ ਰਾਜ ਸੁਦੇਵਨ
ਕੋ ਨਰਤੀ ਰੂਠ ਕੀਨੋ॥ਆਜ ਰੈਨ ਡਰੈ ਚਤੁਰਾਨਨ ਸੇਵਤ ਪੌਨ ਅਲ੍ਯੋ ਪ੍ਰਤ
ਤੀ ਲੈ ਧਾਇ ਗਹੇ ਜਯਰੀ ਰਘੁਰਾਇ ਛਜਾਇ ਬਿਭੀਖਨ ਕੋ ਸੋਈ ਦੀਨੋ॥
੧੭॥ਮੰਦੋਦਰੀ ਉਵਾਚ॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਯਹ ਸੁਨ ਕੈ ਮੰਦੋਦਰੀ ਤਲ
ਫੈ ਜਲ ਬਿਨ ਮੀਨ॥ਰਾਮ ਬਚਨ ਝੂਠੇ ਨਹੀ ਜਾਨਤ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਨ॥੧੮॥
ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਨਿੰਪਟੈ ਕੰਤ ਅਜਾਨ ਸਿਵ ਕੇ ਬਲ ਕੂਦਤ ਫਿਰੈ॥ਪ੍ਰਗਟ
ਸਹਸ੍ਰ ਕਰ ਭਾਨ ਦੀਪਕ ਰਾਵਨ ਸੇਵ ਹੈ॥੧੯॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਗਹੀ
ਸਰਨਾਈ ਜਾਇ ਰਾਖੀਨ ਬਡਾਈ ਲੰਕ ਬੀਰ ਦੁਖਦਾਈ ਤਿਨ ਲੰਕ ਹੂੰ ਨ ਸੀ
ਕਰੀ॥ਤੇ ਠੀ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦ ਬਹਾਈ ਕੁਲ ਲਾਜ ਬੇਚ ਖਾਈ ਤਾਰ
ਨਾਰ ਪਰਜੰਕ ਕੀਨ॥ਤਾਸੋਂ ਰਘੁਰਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਹੁਤੈ ਜਨਾਈ ਰਹੇ ਛਾਤੀ ਸੋ
ਲਗਾਈ ਯੌ ਬਡਾਈ ਪਾਤਿ ਰੰਕ ਕੀ॥ਐਸੇ ਕਹੈਂ ਲੁਗਾਈ ਤੇ ਸੋ ਕਾਹੂੰ ਨ ਸੁਨਾਈ
ਕੰਤ ਸੁਨੀ ਨ ਕੁਰਾਈ ਤੇਰੇ ਭਾਈ ਪਾਈ ਲੰਕ ਕੀ॥੨੦॥ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਉਵਾ
ਚ॥ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਕੇ ਤੀਰ ਤਬੈ ਕਪਿਰਾਜ ਕਹੈ ਇਕ ਬਾਤ
ਕਹੈਂ॥ਤੁਮ ਲੰਕ ਬਿਭੀਖਨ ਕੋ ਬਖਸੀ ਅਬ ਹੀ ਮਿਲ ਤੇ ਕਹੋ ਹੈਂ ਨ ਰਹੈਂ॥
ਜੌ ਪੈ ਰਾਵਨ ਆਨ ਮਿਲੈ ਸੀ ਜ਼ਾ ਜਾਨਕੀ ਦੇਹਿ ਕਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇ ਗਹੈਂ॥ਤ
ਬ ਐਹੋ ਬਿਚਾਰ ਧਰੀ ਜੀਯ ਮੈਂ ਰਹੇ ਔਧ ਬਸੇ ਸਿਯ ਸੋਂ ਬਨ ਹੈਂ॥੨੧॥
ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਰਹੇ ਨੇ ਬਿਭੀਖਨ ਪਾਇ ਰਹਿ ਲੈ ਅਸ ਜੋ ਕਪਿ ਰਾਜ॥ਸੀਟ

ਘੁਪਤਿ ਲੰਕਾ ਦਈ ਭੂਰ ਭੂਰਨੈ ਨਨਛਾਜਾ ॥੨੨॥ ਸੋਰਠਾ ॥
॥ਜੈਂਪ ਸੈਨ ਰਘੁਰਾਇ ਕਿਤਕ ਲੰਕ ਗੜ ਥਾਪੁਰੋ ॥ ਆਗੇ ਅੰਗਦ
ਜਾਇ ਦਸਮੁਖ ਕੋ ਸਮਝਾਈਐ ॥੨੩॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਰਾਮਚੰਦ
ਲੱਛਮਨ ਸਹਿਤ ਕਪਿ ਪਤਿ ਲੀਓ ਬੁਲਾਇ ॥ ਕੈ ਤੂਟੈ ਲੰਕਾਪਤੀ ਕੈ
ਤੂਠੈ ਸਤ ਭਾਇ ॥੨੪॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ਸਭ ਕਪਿ ਕਟਕ ਉਦਾਸਿ ਉਤ
ਰ ਕੋ ਕਰ ਸਕੈ ਬਖਾਨ ॥ ਕਪਿ ਪਤਿ ਅੰਗਦ ਹੀ ਲਖਨ ਨਲ ਜਾਮਵੰਤ ਹਨੂ
ਮਾਨ ॥੨੫॥ ਰਾਮਚੰਦ ਬਾਚ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਅੰਗਦ ਲੀਓ ਬੁ
ਲਾਇ ਕਹੀ ਬਾਤ ਰਘੁਬੀਰ ਸਮਝਾਇ ॥ ਜਾਹਿ ਅਜਹੁ ਸਮਝਾਇ ਆਇ
ਮਿਲੈ ਲੰਕਾਪਤੀ ॥੨੬॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਤੁਈ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਬਿਠਾਇ ਅੰ
ਗਦ ਤੂੰ ਸਮਝਾਇ ਕਹ੍ਯੋ ॥ ਅਬ ਜੋ ਕਹਿ ਰਘੁਰਾਇ ਦੂਤ ਪਠਾਯੋ ਬਾਲ
ਸੁਤਾ ॥੨੭॥ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਐਰੇ ਪਾਛੇ ਹਠੀ ਕਿਯੋ ਬਿਨ ਜਾਨੇ
ਕਹੀ ਐਸੋ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਭੂਰੇ ਸੋ ਕਿਯੋ ਰਾਜ ਅਭਿਮਾਨ ਤੇ ॥ ਕਿਯੋ ਕੁੰਭਕਰਨ
ਮੇਘਨਾਦ ਆਦਿ ਦੀਨੋ ਮੰਤ੍ਰ ਕਿਯੋ ਸ਼ਿਵ ਜੋਰ ਰਾਜਾ ਕਿਯੋ ਮਦ ਪਾਨ ਤੇ ॥
ਤੇ ਕੋ ਛਮਾਂ ਕੀਨੀ ਸਬ ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਮਿਲੋ ਅਬ ਜਾਇ ਕੈ ਨੇ ਬੀਰ ਕਹਾਂ ਛੇ
ਹੂਗੇ ਨਿਦਾਨ ਤੇ ॥ ਨਾਤੇ ਸੁਨ ਭਾਈ ਲਛਮਨ ਕੀ ਰਛਾਈ ਹੇਤ ਲੰਕਾ ਹਿ
ਲਪੇਟ ਲੈਹੈ ਉਪਜੇ ਜੋ ਭੁਜਾਨ ਤੇ ॥੨੮॥ ਅੰਗਦ ਬਾਚ ॥ ਕਬਿਤ ॥
॥ਚਲੇ ਜੋ ਸਤ ਭਾਇ ਰਘੁਰਾਇ ਪਾਇ ਛੂਟ ਕਹੋ ਨਾਥ ਜਾਹਿ
ਘਾਤ ਕੇ ਤੇ ਉਤਰ ਤੇ ਆਇ ਦਯੋ ॥ ਜੈ ਕਦਾਚ ਐਸੇ ਬੋਰ ਬੋਲੇ ਦਸਕੰ
ਧ ਤਾਂ ਕੇ ਦਸੋ ਮੂੰਡ ਜੈ ਕਹੋ ਤੇ ਤੁਮ ਪੈ ਚਲਾਇ ਦਯੋ ॥ ਜੋ ਕਹੋ ਤੋ ਸੀਸ ਰੋਗ
ਨਿਲਾਉਂ ਦਿਖਾਊਂ ਪਾਇ ਤਾਕੇ ਪਰਵਾਰ ਮਾਰ ਸਮੁੰਦ ਬਹਾਇ ਦਯੋਂ ॥
ਜੋ ਕਹੋ ਤੇ ਜਾਨਕੀ ਸਮੇਤ ਬਾਨ ਛੁਡਾਊਂ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹੋ ਤੇ ਰਾਵਨ ਸਮੇਤ
ਲੰਕ ਫੂਕਾਇ ਦਯੋਂ ॥੨੯॥ ਰਾਮਚੰਦ ਬਾਚ ਕਬਿਤ ॥ ॥ਬੀਰ
ਸੁਨ ਬਾਤ ਜਿਨ ਕਹੋ ਕਾਹੂ ਘਾਤ ਤਬ ਬੀਸ ਬਾਤੈ ਕਹੈ ਅਉ ਨਾਗੀ ਸੇਂਕ
ਜੇਹੇ ਕਹਿਯੋ ਤੇਰੇ ਆਨੈ ਸੀਅ ਆਨੈ ਹਮ ਜਾਨਹਿ ਫਿਰ ਅਜਹੂੰ ਲੋ ਤੂੰ ਕਿ

ਤੇਰੇ ਬੀਰ ਹੂੰ ਕੇ ਰਾਜ ਹੈ ਔਰ ਕਛੂ ਸਮਾਚਾਰ ਬੂਝੈ ਕੋ ਤਮਾਗੀ ਤੋ ਹਿਨ ੧੦
ਕੇ ਸਮਝਾਇਓ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੇ ਸੋ ਬਾਜ ਹੈ ॥ ਦੀਜੀਐ ਬਡਾਈ ਐਸੋ ਲਲਨੇ
ਰਘੁਰਾਈ ਕਛੂ ਮਿਲ ਬੈਕੈ ਸਾਜ ਕਿਲਰਾਈ ਕੇ ਬਆਜ ਹੈ ॥ ੨੦ ॥ ਗਾ
ਸੁੰਦਰਾ ॥ ਨਾਇਰ ਚਲੇ ਸਿੰਘ ਅੰਗਦ ਬੀਰ ਮਨਾਇ ਗਨੇਸ ਹਿਤ ਬ
ਲਿ ਛੋਟੇ ਲਾ ॥ ਭੂਦਤ ਫੰਧਤ ਲੰਕ ਨਿਹਾਰ ਨਿਸੰਕ ਭਯੋ ਮਨ ਠੰਰ ਕ ਬੋਲ
॥ ਆਇ ਗਈ ਸੁਧ ਤਾਂ ਦਿਨ ਕੀ ਜਬ ਆਪ ਕੋ ਸੀਟ ਤੋਹੇ ਤੋਂ ਛੋਰ ਲਾ ॥ ਤੁ
ਹੀ ਮਾਜ ਚਲੇ ਸਿਧਿ ਸੋ ਪਲਨਾ ਪਰ ਬਾਂਧ ਕਿਉ ਜੋ ਖਿਲੋਲਾ ॥ ੨੧
॥ ਕਬਿਤ ॥ ਅੰਗਦ ਨਿਹਾਰ ਲੰਕ ਪਰੀ ਹੈ ਪੁਕਾਰ ਏਕ ਬਾਰ ਬ
ਰ ਗਾਏ ਅਬ ਆਵਤ ਸਰੇ ਖਸੀਂ ॥ ਛਾਡ ਗਢ ਚਲੇ ਏਕ ਕਹੈ ਭਾਗ ਭੁਲੋ
ਕਾਹੀ ਦੇਸ ਨਾਸ ਹੈ ਹੈ ਭਾਈ ਰਾਵਨ ਕੇ ਦੇਖੋ ਸੀਂ ॥ ਏਕ ਜੋ ਸਨਾਨੇ ਭਰਮਾਈ
ਜਲ ਆਨੇ ਲੈ ਚਢਏ ਧਾਮ ਧਾਮ ਕੇਟ ਬਾਂਧ ਤਾਂਛੇ ਚੌਖਸੀਂ ॥ ਕਾਂਪ ਜੋ ਰਨ
ਬਾਸ ਸੁਆਸ ਭੂਠੇ ਤ੍ਰਾਸ ਭਯੋ ਜੀਅ ਆਗੋ ਕਾਂਪ ਫਨੇ ਭਯੋ ਅਜਨੀ ਕੀ ਕੋ
ਖਸੀਂ ॥ ੨੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਹੈ ਗਈ ਉਜਾਰ ਕਿਲਕਾਰ ਲੰਕ ਪੈਠਨੇ
ਜਬ ਦੈ ਠਠੇ ਕਿਵਾਰ ਸਬ ਕਹੈਂ ਬਾਤ ਤੇ ਬੀਆ ॥ ਕੀਚ ਨਕੋ ਧਾਮ ਕਿਵ
ਸ ਜਾਂ ਏਉ ਧਾਧਿ ਰਾਮ ਰਾਜ ਭੂਲੇ ਜਾ ਸੈਵੈ ਖਾਇ ਲੋਬੀਆ ॥ ਕ੍ਰਾਂਦੈਨ
ਫੋਰੇ ਭਵੈਂ ਨਾਉ ਬੀਲੇ ਬੋਰੇ ਕਾਂਪ ਉੱਤਰ ਜੁਟਾਇ ਯਾਂਹਿ ਕਨੇ ਅਜਕੇ ਬੀ
ਆ ॥ ਲਾਟ ਪਾਟ ਕੀਏ ਤਬ ਰਾਗੀ ਪਾਤੁ ਜੈਤੇ ਆਬ ਹਾਟ ਹਟ ਤਾਰ ਪਰੀਖ
ਏਹੈਨ ਧੋਬੀਆ ॥ ੨੩ ॥ ਕ: ॥ ਏਕ ਹੋ ਜੁ ਆਯੋ ਤਿਨ ਪੈਂ ਛੋਸੋ
ਬਰਾਜੇ ਠਾਉਂ ਲੈ ਕਟਕ ਧਾਜੇ ਜਿਨ ਸਿੰਧ ਲੀਰ ਪੰਕ ਕੀ ॥ ਕਾਹਿ ਕੇ ਕੋ ਬੀਅ
ਪੈ ਨਸੂ ਸ੍ਰਤ ਹੈ ਏਕ ਅੰਖ ਦੇਖਤ ਹੈਂ ਬਾਤੈ ਕੋ ਉਕਲਕੇ ਕਲੰਕ ਕੀ ॥ ਦੀਨੀ
ਬਿਧਿ ਨਵੈਂ ਫਿਧੀ ਜਾਨਕੀ ਸੋਂ ਕਹਾਂ ਸਿਧਿ ਰਾਵਨ ਸੋਂ ਕਹੋ ਐਸੀ ਆਤਕ ਨੇ ਨ
ਸੰਕ ਕੀ ॥ ਸੇਵਕ ਕੇ ਆਏ ਸਭੁ ਕਾਂਪਨੇ ਏਕਰਤ ਅਰ ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਆਏ ਨ
ਕੁਰਾਈ ਲੈ ਤੇ ਲੰਕ ਕੀ ॥ ੨੪ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਪੁਰ ਬਾਸੀ
ਸਬੈ ਰਹੈ ਪੈਠ ਘਰ ਮਾਂਹਿ ॥ ਕਥਾ ਸੁਨੈ ਹਨੂਵੰਤ ਕੀ ਜਾਹਿ ਜਾਹਿ ਅਗਿਵਾਨ

੧੦੮ ਨਾ੨੫॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਕਛੂ ਰਾਮ ਕਛੂ ਦੇਰ ਪੌਨ ਜਾਇ ਨਾਂਚੋ ਭਯੋ
ਮਾਥੇ ਚੰਦਨ ਖੌਰ ਰਾਮ ਤੇਜ ਮਾਨੋ ਦੀਪੈ॥੨੬॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਏਕ ਓ
ਰ ਦੇਵਤਾ ਬਿਛੋਨਾ ਬਾਂਧੇ ਕਰੈ ਸੇਵ ਏਕ ਓਰ ਕਿੰਨਰ ਸੁਜਸੁ ਉਚਰਤ ਹੈਂ॥
ਏਕ ਓਰ ਚਾਰਨ ਪੜ੍ਹਤ ਏਕ ਓਰ ਜੰਤ੍ਰ ਧਾਰ ਮਾਰੇ ਜੁਬਾ ਸਿਰ ਧੁਨੇ ਸੀਕ
ਰਤ ਹੈ॥ ਏਕ ਓਰ ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕਹਿ ਬਾਨੀ ਰਥ ਬਿਖਭ ਮਹਾ ਧਮ
ਲ ਸਾਰਿਗ ਲਰਤ ਹੈਂ ॥ਐਸੋ ਈ ਸਭਾ ਜੋ ਕੋਨ ਕਾਜੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਬਿਨ ਤਾਂ ਮ
ਰਾਂਮ ਰਾਵਨ ਸੇ ਸੋਗਈ ਮਰਤ ਹੈਂ॥੨੭॥ ਦਰਵਾਨੇ ਵਾਚ ਕਬਿਤੁ॥
॥ਤੁਰਯੋ ਨਿਵਾਇ ਨਾਰਿ ਹਾਥ ਜੋਰ ਛਰੀਦਾਰ ਤਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਬਾਤ
ਕਹੋ ਸਤ ਭਾਇ ਹੈ॥ ॥ਬਾਂਦਰ ਕੇ ਰੂਪ ਏਕ ਦੂਤ ਠਾਂਢੋ ਨਾਥ ਤੁਮ ਜੈਂ ਕਹੇ ਤੇਸ
ਏ ਕਹੋਂ ਆਣਿ ਲਾਂਘੀ ਪਾਇ ਸੋਂ॥ ॥ਸੀਤਾ ਪਤਿ ਹੂੰ ਕੋ ਦੂਤ ਜਾਨੀਅਤਿ ਮਹਾਂ
ਰਾਜ ਸਭਾ ਕੇ ਨਿਹਾਰ ਬੇਕੇ ਭੁਜਨ ਚਿੱਤ ਚਾਇ ਸੋਂ ॥ਹਨੂੰਮਾਨ ਤੇ ਚਤੁਰੋ ਨੇਮੈ
ਸੇਸਅਿ ਰੈ ਥਪੂਨੋ ਦੋਰ ਬਾਤ ਕਹੀ ਦਰਵਾਨ ਲੰਕ ਰਾਇ ਸੋਂ॥੨੮॥ ਰਾਵ
ਨ ਵਾਚ॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਰਾਵਨ ਕਿ ਰਾਈ ਗਮ ਬਾਤ ਹੀ ਬਿਸਾਰੀ ਰਾਮ
ਫੈਹੈ ਕਪਿ ਲੰਕ ਗਾੜ ਬਹੁਰੇ ਪਠਾਏ ਹੈ॥ ॥ਕਿਧੋਂ ਮੇਰੇ ਲੋਗ ਧਾਂਹਿ ਚਹੂੰ
ਓਰ ਘੇਰਤ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਦੂਖ ਪਾਇ ਪਰਵਾਂਨ ਹੀ ਕੋ ਆਏ ਹੈ॥ ॥ਦੇਖੋ ਇਨਹੀ
ਨਗੀਨ ਬੰਦਸੇ ਦਿਖਾਏ ਤਬ ਆਪਤੇ ਨ ਜਾਨੇ ਮੇਰੇ ਨਗਰ ਜਰਾਏ ਹੈ
॥ਕਹੇ ਬੋਲ ਲੇਹੁ ਆਇ ਗਏ ਕਹੇ ਕਿਨੇ ਰੇ ਮਨ ਦੂਸਰੇ ਉਪਾਇ
ਮਰਬੇ ਕੋ ਗਾੜ ਆਏ ਹੈ॥੨੯॥ ਕਬਿਤੁ॥ ॥ਅੰਗਦ ਪਠਾਏ ਰਾਮ
ਜਾਂਤੇ ਡਰੇ ਲੰਕ ਧਾਮ ਜਾਕੇ ਨਾਮ ਸੁਨਤ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸੁਨੀਜੀਏ ॥ਅੰਤ੍ਰ ਪੀ
ਰਤ ਰਿਪੁ ਚੀਰ ਰਨਧੀਰ ਬੀਰ ਮਾਰੇ ਜਾਂਕੇ ਮਰੀਏ ਜਿਆਏ ਜਾਂਕੇ ਜੀਜ
ਏ॥ ॥ਹਨੂੰ ਜਾਂਕੇ ਰੋਮ ਸਾਂਵੀ ਬਾਂਤੇ ਆਛਿਮਾਨੀ ਗਮਾਨੀ ਕਹਾਂ ਲੌਂ ਕਹਾਂ ਲੀਸ
ਕੇ ਬਲ ਕੀ ਕਹੀ ਜੀਏ॥ ॥ਰਾਵਨ ਸੌ ਕਾਨੇ ਆਏ ਫੈਹੈ ਕਪਿ ਜਾਨੇ ਜੈਸੇ
ਦੂਪ ਕੇ ਸਰਿਤੇ ਛਾਛ ਦੂਧ ਫੂਕ ਪੀਜੀਏ॥੩੦॥ ਅੰਗਦ ਵਾਚ ਕਬਿ
ਤੁ॥ ॥ਸੀਤਾ ਜਬ ਹਰੀ ਬੁਰੇ ਕੀਨੇ ਤੇ ਹੀ ਘਰੀ ਐਸੀ ਕਬਹੂੰ ਨ ਕਾਹੂੰ

ਕਹੀ ਜੈਸੀ ਕਰਨੇ ਜੋਇਗੋ ॥ ਤੁੰ ਪਰਨ ਕੁਸਰਾਤ ਔਰ ਸੁਨੇ ਉਤਪਾਤ ਹਨੂਮਾ ੧੦੯
ਨ ਆਯੋ ਫਾਹਿ ਸਮਝਾਇ ਰੋਇਗੋ ॥ ਹੋਇ ਕੈ ਉਪਾਇ ਫਹਿ ਕੇ ਚੈ ਲੰਕ ਰਾਇ ੧੦੫
ਤਾਂਹਿ ਦੇਹੁ ਦਿਖਰਾਇ ਦੁਖ ਕਾਲ ਜਾਹਿ ਧੋਇਗੋ ॥ ਦੇਖੋ ਹਾਇ ਹਾਇ ਤਾਂ ਕੀ
ਕੈਸੀ ਪਤਿ ਜਾਇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੀਪਕ ਪਤੰਗ ਪਰਨੇ ਹੋਇਗੋ ॥੪੧॥
ਰਾਵਨੋਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ॥ ਜਾਂਵਨ ਤੇ ਗਰਭੰਸ ਪਰੀ ਕਪਿ ਤਾਂਵਨ ਤੇ
ਮੁਖ ਆਜ ਦਿਖਾਯੋ ॥ ਜਾਹੁ ਹਨੂ ਪਤਿ ਰਾਖਤ ਹੋਂ ਅਬ ਲੋ ਹਿਯ ਰੇਖ ਨਹੀ
ਉਪਜਾਯੋ ॥ ਨਾਮ ਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੋ ਜਿਯ ਕੇ ਅਰ ਕ੍ਰੋਧ ਬਢਾਇ ਜੁ ਜਾਇ ਬਢਾ
ਯੋ ॥ ਜੋ ਬਲ ਤੇ ਨਬਲੀ ਬਕਰੇ ਸੁਨ ਦੰਭ ਬਿਨਾ ਰਨ ਖੇਤ ਗਵਾਯੋ ॥੪੨॥
ਅੰਗਦੋਵਾਚ ॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਅੰਗਦ ਬਿਹਸ ਕਹੀ ਬਾਤ ਸੁਨ ਰਾਜਾ
ਸੋਚ ਆਪਨੀ ਬਤਾਈ ਉਨ ਤੈਸੋ ਫਲ ਪਾਯੋ ਹੈ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਬੰਸ ਪਰੀ ਮਾਰ
ਖਾਈ ਪੈਂਡ ਜਰੀ ਜਾਹਿ ਬਾਤ ਸੁਨ ਬੇਦਰਨ ਮੁਹਨ ਲਗਾਯੋ ਹੈ ॥ ਫਾਂਕੇ ਪ
ਨਪੰਚ ਪਰ ਰੰਚਕ ਤੇ ਹਸੇ ਰਾਮ ਲਾਜ ਗਾਤ ਪਰੀ ਫਿਰ ਸਭ ਮੇਂਨ ਭਾਯੋ ਹੈ
॥ ਲੰਕ ਸੰਕ ਮਛ ਅਛ ਬਾਗ ਸਾਰੇ ਤੋਰੇ ਜਿਨ ਹਨੂ ਫਾਹਿ ਅੰਨ ਸਾਹਿ ਸੇ
ਰ ਕਾਹੂ ਆਯੋ ਹੈ ॥੪੩॥ ਕਬਿਤਾ ॥ ॥ ਏਕ ਦੂਤ ਆਯੋ ਕਹਿ ਸੁਨੇ ਕੋਪ
ਨਾਯੋ ਨਾਮ ਲੰਕਾ ਜਾਰ ਗਯੋ ਤਾਂਤੇ ਕਾਪਨ ਖਿਸਾਯੋ ਹੈ ॥ ਛਲ ਤਾਸੋ ਕੀਜੈ
ਭੁਜ ਬਲ ਨ ਬਸਾਇ ਜਾਸੋ ਰੰਕ ਲੰਕ ਪਤੀ ਜਾਸੋ ਪਾਖੰਡ ਚਲਾਯੋ ਹੈ ॥
ਫਾਕੀ ਐਸੀ ਗਤਿ ਜਾਂਕੇ ਡਰ ਤੁਮੇ ਹੈ ਨ ਮਤਿ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਮ ਲੈ ਲੈ ਸੋ ਹੁਰੋ
ਬੁਲਾਯੋ ਹੈ ॥ ਜੀਯ ਮੈਂ ਬਿਚਾਰ ਮੋਹਿ ਨੀਕੇ ਕੈ ਨਿਹਾਰ ਬੂਝ ਅੰਗਦ ਤੂੰ ਰਾ
ਮਚੰਦ ਕਾਹੇ ਕੋ ਪਠਾਯੋ ਹੈ ॥੪੪॥ ਰਾਵਨੋਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ॥ ਰਾਵ
ਨ ਜੀਯ ਸਮਝੈ ਤਬੈ ਸਬ ਚੰਚਲ ਕਪਿ ਜਾਤ ॥ ਯਾਂ ਕੋ ਕਛੂ ਬਾਤ ਤੇ
ਛਤੀਆ ਆਧੀਨ ਸਿਰਾਤ ॥੪੫॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਫਾਤੇ ਕੋਪ ਸਮ੍ਹਾ
ਉ ਬੈਠਾਯੋ ਤਬ ਸਭਾ ਭਾਮੈਂ ਰਹਯੋ ਸੋ ਸਤ ਭਾਉ ਰਾਮਚੰਦ ਲਛਮਨ
ਕਹਾਂ ॥੪੬॥ ਅੰਗਦੋਵਾਚ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ ਸੁਨ ਤਹਿ ਕਿਯੋ ਪ੍ਰ
ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਤੇ ਮੁਖ ਧੀਰ ਹੈ ॥ ਜੀਤ ਤੇ ਛੰਛਮਨ ਰਾਮ ਲੰਕ ਸਤੋਰੋ ਦਾਛੇ

੧੯੫ ੧੬

ਕਪਾਤ੍ਰਿ॥ ਖੁਤ੍ਰਾ॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਰਜਾਨਕ ਥਾ ਖਿਸ ਬਾਰ ਜਲ ਥਲ ਪਾਰ
ਪਾਰ ਰਾਂਮਹੈ॥ ਉਤ੍ਰੇ ਜਲਨਿਧਿ ਫਰ ਅਰ ਤ੍ਰਮਸੋਂ ਤਸਯੌਂ ਕਰੀ॥ ੪੮॥
ਕਬਿਤ॥ ॥ਅੰਗਦ ਪ੍ਰਬੀਨ ਬ੍ਰਾਪਿ ਪੌਰ ਖਲ ਹੀਨ ਤਬ ਮੇਰੇ ਪਾਛੈ ਹਠੀ
ਫਹਿ ਕਬਿਤ ਸੁਨਾਯੋ ਹੈ॥ ਪਾਛੈ ਕਰੀ ਬਾਤ ਰਾਜਾ ਬੋਤੈ ਉਤਪਾਤ ਕੀਨੇ ਰਾਮ
ਚੰਦ ਜੂ ਸੋਂ ਬੈਰ ਮਨ ਤੇ ਬਢਾਯੋ ਹੈ॥ ਯਾਂਹੀ ਮੈ ਸਮਝ ਤੈਂ ਤੈ ਰੇਖਾ ਨ ਮਿਟਾਇ
ਸਕੀ ਤਾਕੋ ਏਕ ਦੂਤ ਫਾਂਧਿ ਨੀਰਨਿਧਿ ਆਯੋ ਹੈ॥ ਔਰ ਜੋ ਕਦਾਂਚ ਰੂੰਦ ਰੂੰ
ਕੇ ਅਭਿਮਾਨ ਤੈ ਤੋ ਰੁੰਦ ਰੂੰਕੋ ਬ੍ਰਿਸ ਰੂੰਦ ਕੈ ਨਕੋ ਬਨਾਯੋ ਹੈ॥ ੪੯॥ ਰਾਵ
ਨ ਵਾਚ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਲੰਕਾਪਤਿ ਜੀਯ ਮੈਂ ਕਹੈ ਰਿਸ ਕਰਿ ਲੈ ਉਤਪਾਤ॥
ਬਿਨ ਬੋਲੇ ਛਤੀਆ ਜਰੈ ਉਰਗ ਚਰੂੰ ਧਰ ਬਾਤ॥ ੫੦॥ ਸੋਰਠਾ॥ ੫
ਤਬ ਬੋਲੇ ਲੰਕੇਸ ਜੋ ਰਘੁਬੀਰ ਮਹਾ ਬਲੀ॥ ਅਸ ਤ ਕਹੈ ਕਪਿ ਭੇਸ
ਬਿਨ ਜੁੱਧ ਸੀਤਾ ਨਹੀ॥ ੫੧॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਰਾਤ੍ਰੂ ਕਹਾ ਫਤ ਹੈ ਅਨ
ਰ ਪਠਾਵਤ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਏਈ ਅਬ ਤੇ ਲੈ ਜਾਇਗੋ॥ ਜਾਨਤ ਹੈ ਸਤ੍ਰਨ
ਕੋ ਕਾਲ ਨਿਜ ਕਾਲ ਸੋ ਇਤ ਤਬ ਹੀ ਰਹੈਗੋ ਜਬ ਭਲੀ ਮਾਰ ਖਾਇਗੋ॥
ਮਾਤੇ ਗਜ ਰਾਜਨ ਕੇ ਕੁੰਭ ਨਖ ਬਿਦਾਰ ਜੋ ਹੈ ਲੋਹੂ ਸੋਂ ਅਨ੍ਹਾਇ ਮੋਤੀ ਕੋ ਹਾਰ
ਚਬਾਇਗੋ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਕੀ ਦਾਤਨ ਕੇ ਮਾਸ ਲੀਯੋ ਚਾਹੈ ਕਪਿ ਐਸੋ ਰਾਮ
ਚੰਦ ਆਇ ਲੰਕ ਪਛੁਤਾਇਗੋ॥ ੫੨॥ ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ॥ ਕ੦॥ ॥
ਕੈਨੈ ਸਿਖਈ ਨੀਤ ਤੋਹੀ ਦੇਖੀ ਮਤਿ ਹੀਨੀ ਜਤੇ ਐਸੀ ਬਾਤ ਕੀਨੀ ਭਾਰੀ ਸੁਖ
ਬੈਠੇ ਹਾਨਕੀ॥ ਸੂਨ ਸਜਿ ਸੇਢੈ ਪੈਠ ਆਵਤ ਬਿਰੰਚ ਦੇਵ ਔਰ ਪੁਰਹੂਤ ਕੇਨ
ਰਹੀ ਬਾਤ ਮਾਨ ਕੀ॥ ਦੇਖਤ ਸਮਾਜ ਐਸੋ ਆਜ ਹੂੰ ਨ ਕਾਲ ਮੂੜ ਐਸੇ ਚੇਤ
ਚਾਲ ਬਾਤ ਯਾਹੈ ਹੈ ਮਜਾਨ ਕੀ॥ ਜਾਨਕੀ ਨ ਬਾਤ ਤੈਸੀ ਜਾਨਕੀ ਨ ਲਾ
ਗੀ ਹਾਥ ਜਾਨਕੀ ਲੈ ਆਯੋ ਸੋਈ ਜਾਨੀ ਬਾਤ ਜਾਨਕੀ॥ ੫੩॥ ਰਾਵਨੋ
ਵਾਚ॥ ਕ੦॥ ॥ਅੰਗਦ ਤੂੰ ਕਾਹੇ ਕੋ ਸੁਤ ਨੀਕੇ ਸਮੁਝਾਇ ਮੋਹਿ ਬਾਲੀ
ਬਲ ਫਨ ਜੁ ਕੇ ਏਕਲੈ ਤੇ ਤਾਤ ਹੈਂ ਰੰਗੋ ਨ ਬਾਲੀ ਕਹੋ ਕੋਨੰਨ ਔਰ ਸੋ ਤੇਕ
ਹੋਂ ਮਰਤ ਤੋ ਸੋ ਕਹੇ ਤਾਂਕੇ ਗ੍ਯਾਨ ਉਲਟੇ ਲਜਾਤ ਹੈ॥ ਸਾਚ ਰੈ ਲਜਾਨੇ ਕਹੋ

ਜਾਨੋਨੇ ਵਹਿ ਜੀਵਤਹੈ ਕੈਸੇ ਜੀਐ ਰਾਮਕੇਪਕੈ ਨੇਕੇ ਨਪਾਤਹੈ॥ਤੈ ੧੧
ਨਬੈਰ ਲੀਓ ਆਨਿ ਮਿਲੇਈ ਤੇ ਜੀਓ ਆਨੋ ਤੋਰੋ ਬੈਰ ਸੋਧਾਨਾਦ ਲੀਏ
ਨਪਰਾਤਹੈ॥ਪ੪॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ॥ਬਾਲੀਕੀ ਦੇਹਿ ਬ੍ਰਹਮਨੀ ਹੁਤੀਅ
ਰਤੰਪਰ ਰੰਮਕੀਓ ਛਿਮਾਰਨੋ ਹੋ ਬਲਵਿਤ ਬਨੇ ਜਗਮੈ ਬਿਪਰੀ
ਤਿ ਬਡੀ ਵਹਿ ਕਹੇਤੁ ਹਾਰਨੋ॥ ਕੈਵਹਿ ਸੂਰ ਕਿ ਮੇਰੇ ਈ ਲੋਗਨ ਮੇਂ ਸੇ ਪੂਰ
ਤੁਲ ਬੈਰ ਮੈ ਭ੍ਰਾਰਨੋ॥ ਜਾਨੀ ਨ ਜਾਈ ਕਛੂ ਸਿਵਕੀ ਗਤਿ ਕੌਰਕੌ ਹੇ ਸੁਖ ਸੌ
ਖਿਪਿ ਟਾਰਨੋ॥ ੫੫॥ ਅੰਗਦ ਵਾਚ॥ ਕਬਿਤ॥ ॥ਰਾਮਜੀ ਕੇ ਕੋਪਹ
ਰਨ ਖਸਕੀ ਘਰੀ ਓਪ ਔਰ ਹਿਰਨ ਛੂਕੀ ਦਸੋ ਜਰਿ ਤੇਲ ਹੈ॥ਰਾਮਜੀ
ਕੇ ਕੋਪੰ ਮਧੁ ਕੈਟਭ ਸੀਘਾਰੇ ਅਹੂ ਤੰਗੀ ਤੇ ਬਿਰੂਚੇ ਬਲ ਰਾਮ ਸੌ ਨ ਮੇਲ ਹੈ
॥ਰਾਮਜੀ ਕੇ ਕੋਪ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰਨੋ ਨਾਕ ਕਾਟੀ ਅਰ ਖਰ ਦੂਖਣਾਦਿ ਕੇ ਲਗਾ
ਯੋ ਛਾਤੀ ਸੇਲ ਹੈ॥ ਤੂੰ ਹੀ ਗਨਤੀ ਮੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਠਾਨੇ ਮਾਧਾ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰਨੋ
ਰਾਮਕੋਪ ਮੇਰੇ ਜਾਨੇ ਤੇਰੋ ਹਾਸੀ ਖੇਲ ਹੈ॥੫੬॥ ਰਾਵਨੋਵਾਚ॥ ਕਬਿ॥
॥ਜਾਨੋਨੇ ਹਮ ਨਿਠਧਾਰ ਅੰਗਦ ਤੂਹੀ ਬਿਚਾਰ ਬਾਪ॥ ਜਿਨ ਮਾਰਨੋ
ਤਾਂਕੀ ਸੋਂ ਬਡਾਈ ਕੀ ਜੀਏ॥ ਐਸ ਪੂਰਨ ਹੂਤ ਕੇ ਕੇ ਕੀਨੇ ਹੈ ਕਸੂਤ ਜਿਨ ਸੁ
ਨ ਕੈ ਕਪੂਤ ਤਾਂਕੋ ਦੂਤ ਹ੍ਵੈਕੈ ਜੀਜੀਏ॥ ਸਤ ਕੇ ਨ ਛਾਤ ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਰਨ
ਮਾਂਤ ਤਾਂਸੇ ਸੇਰੀ ਓਰ ਹ੍ਵੈਕੈ ਜੈਨ ਸੰਗ ਸਭ ਲੀਜੀਏ॥ ਬਨੀ ਹੈ ਰੇ ਬਾਤਨੈ
ਕ ਬਾਤ ਹੂੰ ਕੇ ਮਾਨੇ ਨਿਜ ਤਾਤ ਬੈਰ ਲੈਕੇ ਜਸ ਸੁਧਾ ਕੋਨੇ ਨ ਪੀਜੀਏ॥੫੭
॥ਕਬਿ॥ ॥ਔਰ ਜੇ ਗਨਾਏ ਜੇਤੇ ਐਸੇ ਬੀਰ ਕੁਏ ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਮਿਲੇ ਲੀਕ
ਪਤਿ ਕਬਹੂੰ ਨ ਹਾਰ ਹੈ॥ ਬੈਰੀ ਇੰਦ੍ਰ ਦਲ ਤਾਂਕੋ ਰਾਵਨ ਅਨੱਲ ਅਰ ਤੇਸ
ਮੀਰ ਪਾਏ ਤੇ ਘਨੇਈ ਘਰ ਜਾਰ ਹੈਂ॥ ਭ੍ਰਾਤ ਹੈਂ ਕਿ ਭ੍ਰਾਤ ਹੈ ਬਢਾਵਤ ਹੈਂ ਰਾ
ਮ ਜਸ ਸੇਊ ਹਮ ਜਾਨੀ ਕਹਾਂ ਮੋਹੂ ਆਨ ਮਾਰ ਹੈਂ॥ ਜੋ ਬਜਾਏ ਗੋਮੈਨਿ
ਬਾਹੇ ਤੇ ਚਲੈ ਤੈ ਤਬ ਹੂ ਖਾਨ ਗਿਰਾਏ ਹੈ ਨਾਰਿਰ ਕੇ ਉਪਾਰ ਹੈ॥੫੮॥
ਅੰਗਦੋਵਾਚ॥ ਕਬਿ॥ ॥ਹਮਸੋ ਮੁਸਕਾਨੋ ਤੇਰੇ ਪੌਰਖ ਓ ਜਾਨੋ
ਸੋ ਬੋਲਨੋ ਸੁਨ ਬੋਲ ਬਿਨੁ ਹੀਅ ਰੇ ਜਰੰਤ ਹੈ॥ ਬਾਪ ਤੇ ਨ ਬਾਲੀ ਤੇ ਨਾਸੀ

੧੧੨
੧੫੧

ਧੁਤੇ ਅਚਲ ਰਾਮ ਤੇਊ ਮਾਂਗੇ ਬਾਧੇ ਮੈਂ ਤੇ ਸੁਨੇ ਨ ਠਰੰਤ ਹੈ ਨਾ ਹੈ ਤੇ ਸਮਝਾਇ
ਬੈਠੇ ਕਾਜ ਤੇ ਪੈ ਆਪੇ ਔਧ ਤੂੰ ਤੇ ਮੋਹਿ ਪੰਚਨ ਤੇ ਆਰੋਹੀ ਕਰਤ ਹੈ ਆਨਤ
ਨ ਬਾਤ ਤੇਰਿ ਭੁਖੇ ਸਿਨ ਪਾਤ ਮੂਛ ਆਪ ਤੇ ਬਚਤ ਨਾਹੀ ਮੋਹੂ ਲੈ ਮਰਤ ਹੈ।
ਮੂ੮੯॥ ਕ੪॥ ।ਮੋਹਿ ਦਲ ਦੇਤ ਹੈਂ ਸੁਤੇ ਰੋਕ ਨਾਂ ਹੇਤ ਮੈ ਤੂੰ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਲੈ
ਕੈ ਸੰਗ ਕਿਨੋਂ ਨ ਸਮੁਹਾਤ ਹੈ। ਘਰ ਮੈਂ ਬਿਰਾਜਤ ਹੈਂ ਬਾਂਦਰ ਜੇ ਨੰਗ ਜਾਤ ਹੈ
ਤੈਲੋਂ ਜੌਲੌ ਲਛਮਨ ਬਾਨ ਕੇ ਨ ਪਾਤ ਹੈ। ਹਨੂੰ ਮਾਨ ਹੂੰ ਕੇ ਆਏ ਸਾਤੇ ਭੂਲੀ
ਹੁਤੀ ਅਬ ਸੋਕ ਭੂਲ ਜੈਹੈ ਕੋਊ ਐਸੋ ਇਤਰਾਤ ਹੈ। ਛਾਂਡਿ ਬਕ ਬਾਦ ਯਾਂ
ਹਿ ਮਤ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੂੰ ਤੇ ਆਇ ਦੇਸ ਦੇਸ ਠੌਰ ਠੌਰ ਬਾਧੇ ਜਾਤ ਹੈਂ॥੯੦॥
ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ॥ ਕ੪॥ ।ਕਟਕ ਕੇ ਅਲਾਪੀ ਕਪਿ ਬਾਲੀ ਬੰਸ ਘਾਤੀ ਤੀਨੋ
ਸਮੁਤ ਕਲੂਨ
ਲੋਕ ਮਾਂਹਿ ਐਸੋ ਕੌਨ ਮੋਹਿ ਗਹਿ ਬਾਂਧਹੈ। ਜਾਂਕੇ ਬਲ ਕੂਦਤ ਹੋ ਸੋਈ ਰਾ
ਮਚੰਦ੍ਰ ਬਨ ਆਇ ਮੋਹਿ ਦੇਖ ਕੈ ਸੁਕੈ ਸੇ ਬਾਨ ਸਾਂਧਹੈ। ਏਕ ਹੀ ਪ੍ਰਹਾਰ ਸਿੰਧੁ ਧ
ਰ ਮੈਂ ਲੈ ਬੋਰੌ ਕਪਿ ਕੀਓ ਪੈਹੈ ਆਪਨੇ ਜੋ ਮੋਸੋ ਬੈਰ ਨਾਧਹੈ। ਦਾਨੋ ਅਰ ਦੇ
ਬੰਧਨਾ
ਵ ਸਬ ਕਰੈ ਜਾਂ ਕੀ ਸੇਵ ਸੋਈ ਰਾਵਨ ਤਿਹਾਰੇ ਜੈਸੇ ਬੇ ਕੈ ਨ ਮੈਂ ਰਾਧਹੈ॥੯੧॥
ਗੀਨਤੀ
।ਦੋਹਰਾ॥ ।ਜਬ ਰਾਵਨ ਐਸੇ ਕਹ੍ਯੋ ਮੋਹਿ ਨ ਬਾਂਧੈ ਕੋਇ। ਤਬ ਅੰ
ਗਦ ਹਸ ਹਸ ਪੜੈ ਰਾਮ ਕਰੈ ਸੋ ਹੋਇ॥੯੨॥ ਅੰਗਦੋਵਾਚ ਸੋਰਠਾ।
।ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਊ ਆਜ ਜੇ ਜੇ ਰਾਵਨ ਮੈਂ ਸੁਨੇ। ਰਾਮਚੰਦ ਕੇ ਕਾਜ ਫਿਰ ਬੇ
ਸ੍ਯੋਂ ਪੂਰੇ ਕਰੈ॥੯੩॥ ਕ੪॥ ।ਏਕ ਕੋ ਸਹਸ੍ਰ ਬਾਹੁ ਬਾਂਧ ਲੈ ਗਯੋ
ਅਰ ਸ ਐਸੋ ਰਾਮ ਦੀਨੋ ਤੋਹਿ ਕੈਸੋ ਕੈ ਸੁਨਾਈਏ। ਦੂਸਰੋ ਕੋ ਰਾਜਾ ਬਲ
ਬਾਂਧ ਲੈ ਗਯੋ ਪਤਾਲ ਦਾਸਨ ਕੇ ਆਗੇ ਨਾਚੇ ਜੋਤ ਤਬ ਪਾਈਏ। ਤੀਸਰੋ
ਕੋ ਬਾਲੀ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮੇਰੇ ਕਾਜ ਲਿਆਯੋ ਛੋਨਾ ਲੈ ਖਿਲੌਨਾ ਬਾਂਧ ਪਾਲਨੇ
ਝੁਲਾਈਏ। ਰਾਵਨ ਸੁਨੇ ਅਨੇਕ ਤਿਨ ਮੈਂ ਤੂੰ ਕੌਨ ਏਕ ਗਰਬ ਕੀਏ ਕਮੇਰੇ
ਆਗੇ ਨ ਜਨਾਈਏ॥੯੪॥ ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ। ਕਬਿਤ॥ ।ਭ੍ਰਾਈ ਕੌ
ਕੁਕਾਨ ਜਾਂਕੀ ਕਰੈ ਸਨਮਾਨ ਬਿਧਿ ਬਲੋਕ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਂ ਕੋ ਕੈਸੇ ਉਰ ਆਨਿ
ਏ। ਪੂਤ ਮੇਘਨਾਦ ਜਿਨ ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿ ਜੀਤੇ ਸਬ ਔਰਨ ਕੋ ਬ੍ਰ ਦੇਖ ਕੈਸੇ

ਕੈ ਬਖਾਨੀਏ॥ਧਾਰਤ ਰਵਰ ਕੀ ਨ ਬੰਨ੍ਹ ਪੈ ਸੰਭਾਰੀ ਜਾਇ ਐਸੋ ਰੰਦ੍ਰ ਦਾਸ
ਜਾਂਕੋ ਤੇਜ ਨਭ ਮਾਨੀਏ॥ਐਸੇ ਰਜਾ ਰਾਵਨ ਕੇ ਤੂੰ ਨ ਪਹਚਾਨਤ ਹੈ ਅਜ
ਜਾਂਕੋ ਪੌਰਖ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮਾਂਹਿ ਜਾਨੀਏ॥੬੫॥ਕ॰॥ ॥ਇੰਦ੍ਰ ਸੇ ਰੋਮਾ
ਲੀ ਅੰਸਮਾਲੀ ਦਰਬਾਰ ਪਾਲੀ ਤਾਰਾਪਤਿ ਛਤ੍ਰ ਹਾਥ ਲੀਏ ਈ ਰਹੈਂ ਤਹੈਂ
ਬਾਰਨ ਸਮੀਰ ਸੇਰੇ ਮੰਦਰ ਬੁਹਾਰਤ ਹੈ ਨੀਰ ਅਚਵਤ ਪਾਛੇ ਜਗ ਮੈਂ ਬਹੈ
ਤਹੈਂ॥ਪਾਕ ਕਰੈ ਪਾਵਕ ਪ੍ਰਬੀਨ ਬੀਨ ਲੀਨੇ ਰਿਖਿ ਨਾਰਦ ਔ ਬਾਕਪਤਿ ਸ
ਭਾ ਮੈਂ ਰਹੰਤ ਹੈ॥ਸੁਨੇ ਰਾਮਦੂਤ ਧਾਰਏ ਤੀ ਹੈ ਬਿਭੂਤ ਸੋਰੇ ਰਾਵਨ ਸਪੂਤ
ਬਾਧਿ ਆਪਨ ਕਹੰਤ ਹੈ॥੬੬॥ ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ॥ ਕ॰॥ ॥ਜੇਤੀ
ਤੈਂ ਬਿਭੂਤ ਕਹੀ ਸਤੈ ਅੰਗ ਸਤ੍ਰੁ ਸਭੀ ਔਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀ ਚਲਾਇ ਸਕੈ
ਬਾਤ ਕੋ॥ਦਾਨ ਸਨਮਾਨ ਭੁਜ ਪੌਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੂਰ ਔਰ ਬਲ ਕੌਨ ਗਨੈ ਤੇ
ਰੇ ਬਨੇ ਭ੍ਰਾਤ ਕੋ॥ਰਾਖਸ ਸਹਾਇ ਕਹੋ ਸਬੈ ਸੂਰ ਨਾਇ ਕਹੋ ਦੇਵਨ ਬਗਾਰੈ
ਤੇਸੇਂ ਮਾਨ ਸਕੀ ਜਾਤ ਕੋ॥ਰਾਵਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ਪਰਸੇ ਕਮਾਤਿ ਗੀਨ ਤੇਰੇ ਰਾਜ.
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਬਿਨ ਜੈਸੇ ਚੰਦ ਪ੍ਰਾਤ ਕੋ॥੬੭॥ ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ
॥ਦੇਵਨ ਕੇ ਪਾਤਿ ਤਾਂਹੂੰ ਕੋ ਹਉਂ ਧਾਤਿ ਬੈਰੀ ਔ ਧੇਰਨ ਕੇ ਦਿਨਸੋਂ॥ਕਪਿ ਤੂ ਨ
ਕਿਯੇ ਮੂਨਿ ਡਾਰਤ ਹੈਂ ਲਘੁ ਮਾਨਤ ਹੈਂ ਜਿਯ ਮੈਂ ਤਿਨਸੋਂ॥ਅਬ ਜੋ ਲਗ
ਤੋਹਿ ਨ ਮਾਰਤ ਹੋਂ ਤਬ ਲੌਂ ਛਾਤਿ ਆਪ ਰਹੈ ਇਨਸੋਂ॥ਜਠ ਰਾਮ ਕੇ ਦੂਤ ਨ
ਯੌ ਰਿਸ ਆਵਤ ਮਾਰ ਪ੍ਰਲੈ ਕਰੋਂ ਜੀ ਬਿਨ ਸੈਂ॥੬੮॥ ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ॥
ਕ॰॥ ॥ਜਾਨਕੀ ਲੇ ਚਲੋ ਹੈ ਤੋ ਸਦਾ ਫੂਲ ਫਲੋਗੇ ਤੋ ਹਾਥ ਤੇਰੇ ਗਹਿ
ਰਘੁਨਾਥ ਸੇਂ ਮਿਲਾਇਹੋਂ॥ਪਾਇਨ ਲਗਾਇ ਅਪਰਾਧ ਹੂੰ ਛਮਾਇ ਔ
ਰ ਸੀਤਾ ਪੈ ਕਹਾਇ ਗਢ ਲੰਕ ਹੀ ਦਿਵਾਇਹੋਂ॥ਜੌ ਪੈ ਰਨ ਬਾਤ ਤੌਨ ਦੇਖੋ
ਕੁਸਰਾਤ ਤੇਰੋ ਏਕ ਰਾਮ ਬਿਨ ਮਾਸ ਗੀਧਨ ਖਵਾਇਹੋਂ॥ਸੁਨੇ ਬੀਸ ਤ੍ਰੀ
ਨੇ ਤੋਹਿ ਦੂਹੂੰ ਭਾਂਤਿ ਤੀਨ ਹੋਂ ਹੀ ਅੰਗਦ ਬਿਸੀਨ ਭੂਮ ਪੀਠ ਹਿ ਲਗਾਇਹੋਂ
॥੬੯॥ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ॥ ਸ੍ਵੈ॰॥ ॥ਸੀਸ ਗਏ ਕਹੂੰ ਸੀਨ ਕਰੋਂ ਅਰਲੀ
ਕ ਗਏ ਊ ਕਲੰਕ ਸਹੋਂਰੋ॥ਗਾਂਉ ਜੋਰੋ ਅਬ ਹੀ ਉਜੋਰੋ ਅਰ ਰਾਮ ਬਿਭੂਤ

੧੧੬ ਦੇਰਪਠਾਵਤਹੈ ਸੋਤੋ ਕਪਿ ਬਾਲਕਨ ਖੇਲਬੇਕੋ ਕਹਯੋਹੈ ॥ਐਠੋ ਨਾਂਊ
ਜਾਨਤ ਕਿ ਨਾਹੀ ਕਪਿ ਕਹਯੋ ਕਹੋਂ ਨਜਾਨਤ ਕਹੋਂ ਨਾਹੀ ਕਛੂ ਨਯੋ ਨਾਮ ਪ
ਰਯੋ ਹੈ ॥ਲੰਕਾਪਤਿ ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਕਹੋਂ ਜਹੈ ਸੂਰ ਅਬ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਮੈ ਬਿ
ਖੀਖਨ ਕੇ ਧਰਯੋ ਹੈ ॥੭੯॥ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ ॥ ਸ੍ਵੈ: ॥ਲੈਰਲ ਜਾਨਕੀ
ਤੇਰੂ ਚਲੋ ਸਿੰਗਾਰ ਛਰਆ ਜਾਲੋ ਰੰਗ ਰਹਯੋ ਹੈ ॥ਨਾਤਰ ਮੂੰਡ ਗਿਰੇਗੀ
ਸੋ ਦੇਖਤ ਮੂੰਡਨ ਸੋਕਰਾਂ ਬੈਰ ਪਰਯੋ ਹੈ ॥ਰਾਮਕੋ ਦੂਤ ਪੈ ਤੇਰੂ ਕੇ ਚਾਹਤ
ਸੋਈ ਮੈ ਮੂੰਡ ਕਲੰਕ ਸਹਯੋ ਹੈ ॥ਐਠੋ ਪਿਤਾਕੇ ਤੂੰ ਹੈ ਜਸ ਜੀਵਤ ਤਾਂਤੇ ਮੈ
ਤੁਸੋ ਪੂਕਾਰ ਕਹਯੋ ਹੈ ॥੮੦॥ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ ॥ਕ॰॥ ॥ਐਠੋ ਬਲਮ
ਨਿਕਛੁ ਤੇਂ ਠੇਕੋ ਹੈ ਭ੍ਰਮ ਸੁਨ ਬਾਨਰ ਅਧਮ ਸਭ ਮੋ ਰੇਸੀ ਆਧੀਨ ਹੈ ॥ਕਾ
ਲ ਜਗ ਬਸਾਲ ਬੰਦ ਸਾਲ ਨਬ ਨਾਲ ਧਾਤ ਸੂਰਜ ਤਮਤ ਮੰਦ ਮੰਦ ਬ
ਲਛੀਨ ਹੈ ॥ਅੰਠੋ ਲੋਕ ਪਾਲਨ ਕੀ ਸਦਾਈ ਮੁਕਟ ਮਾਲ ਸੇਵਤ ਚਰਨ
ਧੂਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਪੂਰਿ ਤੀਨ ਹੈਂ ॥ਲਾਜ ਬੇਚ ਖਾਈ ਦੇਤ ਬਾਨਰ ਪਠਾਈ ਵਾਂਕੀ
ਬਠੀ ਜੜਤਾਈ ਕਪਿ ਲੇਖੇ ਪਰਬੀਨ ਹੈ ॥੮੧॥ ਅੰਗਦੋ ਵਾਚ ॥ ਦੋਹਰ
॥ ॥ਕਹਤ ਫਬਾਈ ਆਪਨੀ ਤੌਂ ਹਿਨ ਹੋਤ ਗਿਲਾਨਾ ॥ਆਪਨੀ ਆਪ
ਨੀ ਹੀ ਕਹੈ ਰਾਵਨ ਉਲਟੀ ਜਾਨ ॥੮੨॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ॥ਅੰਗਦ ਜੀ
ਆਵਿਸ਼ ਮਾਹਿ ਬਹੁਤ ਕਹੀ ਲੰਕਾਪਤੀ ॥ਬਹੁਰੋ ਰਾਮ ਸਿਭ੍ਰਾਰ ਕੋਪ ਨੈਨ
ਹਸ ਜੈਂ ਕਹੈ ॥੮੩॥ ਕ॰॥ ॥ਰਾਅਕੋ ਤੇ ਰਹਯੋ ਬਲ ਲਛਮਨ ਹੂੰ
ਸੇ ਂਦਲ ਏਕ ਪ੍ਰਭੂ ਬਾਨਕੇ ਸੁਭਾਊ ਐਸੋ ਪਰਯੋ ਹੈ ॥ਤਾਰਕਾ ਨਪਾਤੀ ਤਾ
ਕੇ ਸੌਨਤ ਮੈ ਨਾਈ ਲੀਨੋ ਮਾਰ ਮ੍ਰਿਗ ਕੰਚਨ ਕੋ ਮਾਨੋ ਜਪੁ ਕਹਯੋ ਹੈ ॥ਸੂ
ਪਨਖਾ ਨਾਕ ਕਾਟ ਕੀਨੋ ਆਪੋਸਾਨ ਮਾਰ ਖਰਦੂਖਨ ਆਘਾਇ ਪੇਟ ਕੁਰੇ
ਹੈ ਹੈ ॥ਆਂਚਮਨ ਸਿੰਧੁ ਸੇਤ ਪੀਬੇਕੋ ਨ ਨੀਰ ਲੇਤ ਕਹਤ ਮੰਦੋਦਰੀਕੇ ਨੈ
ਨਨ ਮੈ ਧਰਯੋ ਹੈ ॥੮੪॥ ਰਾਵਨੋ ਵਾਚ ॥ਕ॰॥ ॥ਰਾਵਨ ਕਹਤ
ਸੁਨ ਕੀਟਕ ਅਲਾਪੀ ਤੋਂ ਹਿ ਦੂਤ ਜਾਨ ਛਾਡਤ ਤੋਹੇ ਮਾਰਬੇ ਨ ਕਹਯੋ ਹੈ ॥ਜਾ
ਤੇ ਭੁਜਦੰਡ ਬਲ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕੀਨੋ ਹੁਤੇ ਜਾਹਿ ਪਾਨ ਲੈਕੈ ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਰੰਗ

ਰਚਨੇ ਹੈਂ ਅੰਗਦ ਸੁਨਾਯੋ ਮੰਦੋਦਰੀ ਕੋ ਗਜਾਨਨ ਕਾਛੂ ਨ ਸੀਤਾ ਕੇ ਹਰਤ ਨੈਕੁ
ਰਮਾਨ ਕੇ ਨ ਰਚਨੇ ਹੈਂ ॥ਬੈਠੇ ਘਰ ਗਾਜਤ ਹੈ ਬੋਲਤ ਨ ਲਾਜਤ ਹੈ ਰਾਮ ਕੋਪ
ਆਗੇ ਕੌਨ ਕਾਲ ਧਾਰ ਬਚਨੇ ਹੈਂ ॥੮੫॥ ਅੰਗਦੋਵਾਚ ॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਜਲ
ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ ਰਚਿ ਮਹਾਂ ਘਮਸਾਨ ਕੀਨੋ ਮਾਰ ਮਧੁ ਕੈਟਭ ਸੇ ਖੇਤ ਮੈਂ ਰਲਾਏ
ਹੈਂ ॥ਬਹੁਰੋ ਕਿਲਾਲ ਪੈਰ ਮਾਰਨੋ ਜਿਨ ਸੀਖਾ ਸੁਰ ਤਾਂਤੇ ਬੇਦ ਆਨ ਕੇ ਬਿ
ਧਾਤਾ ਕੋ ਦਿਵਾਏ ਹੈਂ ॥ਜਾਇ ਕੈ ਪਤਾਲ ਜਿਨ ਸੁਰ ਸੇ ਮਰੋਰ ਡਾਰੇ ਧਾਂਹੀ ਤੇ ਮੁ
ਰਾਰੀ ਨਾਮ ਜੁਗ ਮੈਂ ਕਹਾਏ ਹੈਂ ॥ਲਖਨ ਜੋ ਛੋਡੇ ਹਰਨਾਖਸ ਸੇ ਤੈਂ ਨ ਸੁਨੇ ਐ
ਸੇ ਬਲੀ ਮਾਰ ਕਾਲ ਧਾਰ ਮੈਂ ਬਹਾਏ ਹੈਂ ॥੮੬॥ਰਾਵਨੋਵਾਚ ॥ਕਬਿਤ॥
॥ਤੇਰੇ ਬਨਵਾਸੀ ਰਾਮ ਕਹਾਂ ਹੈ ਕਰਤ ਕਾਮ ਬੈਰਨ ਕੋ ਮਾਰਤ ਹੈ ਸਦਾ
ਜਾਂਹੇ ਬਾਨ ਹੈ ॥ਕੌਨ ਅਰ ਤੈਂ ਨ ਸੁਨੇ ਸਾਖਾ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਜ ਬਾਲੀ ਕੌਨ ਜਾਨੈ ਕ
ਪਿਨ ਸੇ ਕਾਂਕੀ ਪਹਿਚਾਨ ਹੈ ॥ਅੰਗਦ ਕਹਤ ਰਾਜਾ ਬਲ ਬਲੀ ਐਸੇ ਜ
ਬ ਤੂੰ ਨ ਜਾਨੈ ਬਾਲ ਬਾਲਿ ਔਰ ਕੌਨ ਜਾਨ ਹੈ ॥ਜੋ ਤੋ ਹੁਤੋ ਛੋਟਾ ਮੋਰ ਕੀਨੋ ਪੈ
ਖਿਲੌਨਾ ਜਿਨ ਤਾਂ ਕੋ ਬਿਸਰਾਯੋ ਤੋਹਿ ਨੈਕੁ ਨ ਗਿਲਾਨ ਹੈ ॥੮੭॥ਕਬਿ
ਤ ॥ ॥ਅੰਗਦ ਸੁਨਾਏ ਮੋਹਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੌਂਹ ਤੋਹਿ ਰਾਮਚੰਦ ਕੇਤੇ ਕ
ਪਿ ਕੀਨੇ ਏਕ ਠੌਰ ਹੈਂ ॥ਤਾਂਮੈ ਕੇਤੇ ਬੂਢੇ ਕੇਤੇ ਬਾਲਕ ਤਰੁਨ ਕੇਤੇ ਤਾਂਮੈ ਕੇ
ਤੇ ਸੂਰ ਕੇਤੇ ਤਾਂਮੈ ਸਿਰਮੌਰ ਹੈਂ ॥ਤਾਂਮੈ ਕੇਤੇ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਛਪੱਯਾ ਕੇਤੇ ਹੈਂ ਤਰੰ
ਯਾ ਤਾਂਮੈ ਕੇਤੇ ਰਨ ਭੂਮਿ ਦੇਖ ਜੁਧ ਦੌਰ ਹੈਂ ॥ਬੋਲੇ ਅਨੁਮਾਨ ਇਤਾਂ ਆਯੋ
ਹਨੂਮਾਨ ਸੁਤ ਤੈਂ ਸੋ ਵਾਹੇ ਅਠੈ ਕਿਧੌਂ ਪਾਂਚ ਸਾਤ ਔਰ ਹੈਂ ॥੮੮॥ਅੰਗਦੋਵ
ਚ ॥ਕਬਿਤ॥ ॥ਜੇ ਤੋ ਹਨੂਮਾਨ ਬਨ ਤੋਰ ਤਰ ਫਾਸੇ ਕੀਓ ਮਾਰ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਸੋ
ਰ ਲੰਕ ਠੌਕ ਕੀਨੀ ਨਗਰੀ ॥ਜੇਤੀ ਹਨੂਮਾਨ ਅਛੈਮਾਰ ਸਭ ਕੇ ਸਪੂਤ
ਲੱਛ ਲੱਛ ਰਛਨ ਕੇ ਭੁਰ ਗਿਰ ਦਗਰੀ ॥ਸੋਈ ਹਨੂਮਾਨ ਸੁਤ ਭੂੰਨ ਕੇ
ਕਟਕ ਮਾਂਹਿ ਛਟ ਨ ਗਨਤ ਕੋਊ ਕਪਿ ਸੈਨ ਸਗਰੀ ॥ਰਾਮ ਬੀਰ ਜਾਇ ਸੁ
ਤੇ ਪਾਇ ਸੰਪੂਰਨ ਪਦ ਕਉ ਯੋ ਪਤਿ ਹਾਰ ਜਸ ਚਢੇ ਜੈ ਲੰਕ ਨਗਰੀ ॥੮੯
ਕਬਿ ॥ ॥ਏਕ ਬਾਰ ਲੰਕੂ ਤੇਰੇ ਰਾਮ ਹੂੰ ਕੋ ਪਾਊ ਵਾਂਹਿ ਨੀਕੇ ਜਮ ਸ੍ਰਾਊ

੧੧੮ ਬਾਤ ਬੈਠ ਰਾਵਣ ਕੀ ਨ ਦੂਰੀ ਹੈ ।। ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਪਟਾਵਤ ਤੈ ਬਾਨਰ ਪਠਾਵਤ ਤੈ ਸੋ ਰਗੀ
ਮਰਾਵਤ ਤੈ ਕੌਨ ਬਾਤ ਫੂਰੀ ਹੈ ।। ਅੰਗਦ ਨ ਮਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਾਨ ਸੋ ਸੋ ਐਸੀ ਸੈ
ਸੋ ਬਾਕ ਰੀ ਕੋ ਸਾਨ ਬਿਨ ਪੈਨੀ ਧਾਰ ਛੁਰੀ ਹੈ ।। ਤਾਤੇ ਮੇਰੇ ਬਚਨ ਸੁਨਾਇ ਤੁਰ
ਪਾਇ ਕਹਿ ਸੀਤਾ ਕੀ ਸਗਲ ਧੂਰਿ ਰਾਵਨ ਕੀ ਬੁਰੀ ਹੈ ।।੯੦।। ਅੰਗਦ ਬਾਚ ।।
ਕ ੪ ।। ਰਾਮਚੰਦ ਜੀ ਸੋ ਜੈਸੇ ਮਾਨਸ ਕਹਤ ਤੈਸੇ ਰੀਸ ਗਾ ਕੇ ਕਹੈ ਸੋ ਨਦੀ ਕੈ
ਭ੍ਰਾਤੀ ਅਜਾਨ ਹੈਂ ਐਸੇ ਐਰਾਪਤਿ ਹੂੰ ਕੋ ਬਾਹਨ ਕਹੈਂ ਸੋ ਅਰ ਮੇਰੇ ਜਾਨੇ ਮਧੁ
ਦੇਸ ਦੇਸਨ ਮੈਂ ਮਾਨ ਹੈ ।। ਬਲ ਗੀ ਕਹੈਂ ਗੋ ਤੂੰ ਸੁਮੇਰ ਭੂਪਰ ਹੈ ਮੇਰੇ ਬਾਸ ਕਹੁ
ਕੌਨ ਧੂਅ ਤਾਰਾ ਬਾਰ ਠਾਨ ਹੈ ।। ਐਦ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਤੂੰ ਧਨੰਤਰ ਕਹੈਂ ਗੋ ਜੈਸੇ ਤੈ
ਸੇਤਰਿ ਲੋਕ ਸਾਤ ਲੋਕ ਮੈਂ ਬਖਾਨ ਹੈ ।।੯੧।। ਸਵੈਯਾ ।। ਜੇ ਗਿਰ ਸ੍ਰੂ
ਰ ਤਜੈ ਸਭ ਦੇਸਨ ਔਰ ਛੁਏ ਤਿਨ ਸੰਗ ਬੁਰਾਈ ।। ਤੇ ਈ ਤੇ ਪਾਥਰ ਸਿੰਧੁ
ਤਰੇ ਤਿਨ ਬੂਥਰ ਕੇ ਟਲ ਕੋਟ ਤਰਾਈ ।। ਔਤ ਪਖਾਨ ਸਿਲਾ ਸਰਤਾਂ ਪਤਿਆ
ਨਰ ਪਾਖਨ ਕੇ ਗੁਨ ਨਾਹੀ ।। ਰੇ ਦਸਕੰਧ ਨ ਸੂਝਤ ਤੋਹਿ ਯਹੈ ਰਘੁਨਾਥ
ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀ ਛਾਂਹੀ ।।੯੨।। ਰਾਵਨੋ ਬਾਚ ।। ਕ ੪ ।। ਸੀਤਾ ਕੇ ਬਿਛੋਹੇ
ਰਤੀ ਰਾਮ ਮੈਂ ਨ ਰਹੋ ਬਲ ਦੂਜੇ ਲਛਮਨ ਮੇਘਨਾਦ ਤੇ ਕਲੇਸ ਜੀਤ ਹੈ ।।
ਕਪਿਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਏਕ ਸੁਨੋ ਮੈ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸਤ ਬਾਲੀ ਐਸੋ ਮਾਰਨੋ ਜੁਰ ਗਏ
ਤੇ ਅਨੀਤ ਹੈ ।। ਗਏ ਜੁ ਬਿਭੀਖਨ ਸੁ ਕੌਨ ਗਨਤੀ ਮੈ ਨਲ ਨੀਲ ਰਨ ਪੈਠੇ
ਖਵੀ ਕੌਨ ਪਰਤੀਤਿ ਹੈ ।। ਹਨੂਮਾਨ ਬਾਂਧ ਮਾਰਨੋ ਅੰਗਦ ਨਿਗਾਹੇ ਨੀਕੇ ਮੋ
ਹੂੰ ਕੋ ਨ ਆਰ ਹੈ ਸੁ ਬਡੀ ਬਿਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ।।੯੩।। ਅੰਗਦੋ ਬਾਚ ।। ਕਬਿਤ ।।
ਅਜਹੂੰ ਲੌ ਕ੍ਰੋਧ ਤਜ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਚਰਨ ਭਜ ਯਾਂਹੀ ਤੇ ਸਮਝ ਤੈਂ ਗੀਬੀਸ ਬੈਲ
ਭਲੀ ਹੈ ।। ਰਾਵਨਾ ਬਿਭੂਤ ਕੇ ਭੋਰੇ ਸੇ ਜਿਨ ਭੂਲੇ ਆਜ ਯਾਹੈ ਛਲ ਜਾਂਤਿ ਹੈ
ਨ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਛਲੀ ਹੈ ।। ਤੂੰ ਤੋ ਹੈਂ ਬਕਤ ਐਸੋ ਮੋਹੂ ਕੋ ਨ ਮਾਰ ਸਕੈ ਕੋ ਹੈ ਰੇ
ਆਮਰ ਅਠ ਆਈ ਸਾਧਿ ਭਲੀ ਹੈ ।। ਐਸੋ ਕੋ ਜੁ ਤੇਂ ਤੇ ਹਾਰੇ ਰਾਮ ਕੀ ਬਲਾਇ
ਮਾਰੇ ਰੇਰੇ ਮਾਰਬੇ ਕੋ ਤੇਰੇ ਪਾਪ ਮਾਨਾਂ ਬਲੀ ਹੈ ।।੯੪।। ਰਾਵਨੋ ਬਾਚ ।। ਕ
ਬਿਤ ।। ਰਾਵਨ ਕਹਤ ਮੈ ਤੋ ਰਾਮ ਬਲ ਜਾਨੋ ਏਕ ਨਾ ਜੋਰੇ ਪੁਰ ਨੋਖੇ